Inhoud

Internetbijlagen Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (www.rijksbegroting.nl)

		Blz.
Bijlage 1	Budgettaire kerngegevens	2
Bijlage 2	De uitgaven en niet-belastingontvangsten	3
Bijlage 3	EMU-saldo en EMU-schuld	9
Bijlage 4	De belastinguitgaven	11
Bijlage 5	Verticale toelichting	13
Bijlage 6	Staatsbalans 2012	87

Bijlage 1 Budgettaire kerngegevens

Tabel 1.1 Budgettaire kerngegevens (in miljarden euro)

	MN 2012	FJR 2012	Verschil
Inkomsten (belastingen en sociale premies)	**231,9**	**220,5**	**– 11,4**
Netto uitgaven onder de kaders	**249,5**	**245,8**	**– 3,7**
wv. Rijksbegroting in enge zin	116,3	111,9	– 4,4
wv. Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt	69,7	69,9	0,2
wv. Budgettair Kader Zorg	63,5	64,0	0,4
Overige netto uitgaven	**– 4,1**	**– 3,0**	**1,1**
wv. Zorgtoeslag	4,1	4,6	0,5
wv. Gasbaten (kasbasis)	– 12,1	– 11,8	0,3
wv. Overig	3,8	4,2	0,4
Totale netto uitgaven	**245,3**	**242,7**	**– 2,6**
EMU-saldo centrale overheid en sociale fondsen	**– 13,4**	**– 22,2**	**– 8,8**
EMU-saldo lokale overheden	**– 4,4**	**– 2,2**	**2,2**
Feitelijk EMU-saldo	**– 17,8**	**– 24,4**	**– 6,6**
Feitelijk EMU-saldo (in procenten bbp)	**– 2,9%**	**– 4,1%**	**– 1,2%**
EMU-schuld	**407**	**427,5**	**20,5**
EMU-schuld (in procenten bbp)	**65,3%**	**71,2%**	**5,8%**
bbp	**623**	**600,6**	**– 22,4**

Bijlage 2 De uitgaven en niet-belastingontvangsten

Tabel 2.1 Uitgaven begrotingen (in miljoenen euro)

		MN 2012	FJR 2012	Verschil
1	De Koning	39,5	40,2	0,7
2A	Staten-Generaal	141,9	147,2	5,3
2B	Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten	111,4	117,2	5,8
3	Algemene Zaken	60,3	56,1	– 4,2
4	Koninkrijksrelaties	428,1	431,7	3,6
5	Buitenlandse Zaken	11.723,6	10.774,1	– 949,5
6	Veiligheid en Justitie	11.407,7	11.467,3	59,6
7	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	4.809,3	5.012,1	202,8
8	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	33.694,0	34.169,2	475,2
9A	Nationale Schuld (Transactiebasis)	15.636,7	17.669,7	2.033,0
9B	Financiën	10.773,1	11.362,8	589,7
10	Defensie	7.866,3	8.066,8	200,5
12	Infrastructuur en Milieu	10.805,9	10.503,7	– 302,2
13	Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	5.372,8	4.853,7	– 519,1
15	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	31.066,0	31.898,0	832,0
16	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	17.565,0	18.813,8	1.248,8
50	Gemeentefonds	18.334,1	18.500,8	166,7
51	Provinciefonds	1.116,5	1.686,0	569,5
55	Infrastructuurfonds	7.986,7	7.599,2	– 387,5
58	Diergezondheidsfonds	9,7	15,4	5,7
59	BTW-compensatiefonds	0,0	0,0	0,0
64	BES-fonds	24,9	38,5	13,6
AP	Aanvullende Posten	2.218,2	0,0	– 2.218,2
90	Consolidatie	– 7.376,3	– 7.163,0	213,3
HGIS	Internationale Samenwerking[1]	(5.181,0)	(4.973,0)	(– 208,0)
Totaal		183.815,4	186.060,5	2.245,1

[1] In deze tabel zijn de uitgaven voor Internationale Samenwerking toegerekend aan de begrotingen waarop deze worden verantwoord. De totale uitgaven voor Internationale Samenwerking zijn tussen haakjes vermeld en lopen niet mee in de totaaltelling.

Tabel 2.2 Ontvangsten begrotingen (in miljoenen euro)

		MN 2012	FJR 2012	Verschil
1	De Koning	0,0	0,4	0,4
2A	Staten-Generaal	3,0	6,9	3,9
2B	Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten	5,2	6,9	1,7
3	Algemene Zaken	6,7	8,9	2,2
4	Koninkrijksrelaties	33,4	110,3	76,9
5	Buitenlandse Zaken	740,5	760,8	20,3
6	Veiligheid en Justitie	1.350,6	1.320,3	– 30,3
7	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	665,6	684,8	19,2
8	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	1.197,6	1.244,7	47,1
9A	Nationale Schuld (Transactiebasis)	2.185,0	2.874,7	689,7
9B	Financiën	9.698,1	7.086,7	– 2.611,4
10	Defensie	341,1	433,6	92,5
12	Infrastructuur en Milieu	57,3	97,7	40,4
13	Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	12.932,6	12.543,6	– 389,0
15	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	1.847,5	2.103,2	255,7
16	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	45,8	900,8	855,0
50	Gemeentefonds	0,0	0,1	0,1
55	Infrastructuurfonds	7.986,7	7.643,3	– 343,4
58	Diergezondheidsfonds	9,7	12,6	2,9
AP	Aanvullende Posten	2,7	0,0	– 2,7
90	Consolidatie	– 7.376,3	– 7.163,0	213,3
HGIS	Internationale Samenwerking[1]	(141,7)	(133,2)	(– 8,5)
Totaal		31.732,8	30.677,3	– 1.055,5

[1] In deze tabel zijn de niet-belastingontvangsten voor Internationale Samenwerking toegerekend aan de begrotingen waarop deze worden verantwoord. De totale niet-belastingontvangsten voor Internationale Samenwerking zijn tussen haakjes vermeld en lopen niet mee in de totaaltelling.

In het Nederlandse begrotingsbeleid wordt bij de start van een kabinetsperiode een uitgavenkader vastgesteld. Het uitgavenkader bevat de maximale jaarlijkse netto uitgaven gedurende de kabinetsperiode. Het totaalkader is verdeeld in drie deelkaders: het kader Rijksbegroting in enge zin (RBG-eng), het kader Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (SZA) en het Budgettair Kader Zorg (BKZ). De tabellen 2.3 tot en met 2.5 geven de opbouw weer van het verschil tussen de uitgavenraming bij de Miljoenennota 2012 en de realisatie bij het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 voor de drie verschillende deelkaders.

Tabel 2.3 Opbouw kader RBG-eng (in miljoenen euro)

	MN 2012	FJR 2012	Verschil
Totale uitgaven Rijksbegroting	183.816	186.060	2.245
Niet-belastingontvangsten Rijksbegroting	31.733	30.677	– 1.055
Netto Rijksuitgaven	**152.083**	**155.383**	**3.300**
Af: Netto begrotingsgefinancierde uitgaven SZA	19.488	19.310	– 177
Af: Netto begrotingsgefinancierde uitgaven BKZ	3.270	3.384	113
Af: Netto niet-kaderrelevante uitgaven	13.068	20.785	7.717
Netto uitgaven kader RBG-eng	**116.257**	**111.903**	**– 4.353**

Tabel 2.4 Netto uitgaven sociale zekerheid (in miljoenen euro)

		MN 2012	FJR 2012	Verschil
15	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	19.220	19.310	90
AP	Aanvullende Posten	267	0	– 267
	Netto begrotingsgefinancierde uitgaven	**19.488**	**19.310**	**– 177**
40	Sociale Verzekeringen	50.187	50.591	404
	Netto premie-uitgaven	**50.187**	**50.591**	**404**
	Netto uitgaven kader SZA	**69.675**	**69.901**	**227**

Tabel 2.5 Netto uitgaven zorg (in miljoenen euro)

		MN 2012	FJR 2012	Verschil
16	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	1.773	1.872	99
50	Gemeentefonds (WMO)	1.442	1.511	70
AP	Aanvullende Posten	56	0	– 56
	Netto begrotingsgefinancierde uitgaven	**3.270**	**3.384**	**113**
41	Premiegefinancierde uitgaven zorg	60.276	60.586	310
	Netto premie-uitgaven	**60.276**	**60.586**	**310**
	Netto uitgaven kader Zorg	**63.546**	**63.969**	**423**

De tabellen 2.6 tot en met 2.9 tonen per budgetdisciplinesector het verschil in uitgaventoetsing tussen de raming bij Miljoenennota 2012 en de realisatie van het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012. De tabellen tonen eerst de bepaling van de reële uitgavenkaders. De reële uitgavenkaders worden bepaald door de ramingen ten tijde van het Coalitieakkoord te defleren met de prijsontwikkeling van de Nationale Bestedingen (NB-deflator). Vervolgens wordt weergegeven hoe de uitgaven zich verhouden tot het uitgavenkader in lopende prijzen. Het uitgavenkader in lopende prijzen wordt bepaald door het reële uitgaven te corrigeren voor de deflator. Daarnaast wordt gecorrigeerd voor overboekingen tussen het kader Rijksbegroting in enge zin enerzijds, en de sector Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt en de sector Zorg anderzijds. Ook wordt gecorrigeerd voor statistische factoren.

Tabel 2.6 Uitgaventoetsing Rijksbegroting in enge zin (in miljoenen euro; min betekent onderschrijding)

	MN 2012	FJR 2012	Verschil
1. Raming uitgaven bij regeerakkoord 2010	118.297	118.297	0
2. pNB ten tijde van MLT 2010	1,0413	1,0413	0
3. Reëel kader	113.610	113.610	0
4. NB-deflator	1,0385	1,0400	0,0015
5. Overboekingen	– 28	53	81
6. Statistisch	– 1.210	– 2.876	– 1.665
7. Uitgavenkader RBG-eng in lopende prijzen	**116.746**	**115.333**	**– 1.413**
8. Actuele ramingen uitgaven	**116.257**	**111.903**	**– 4.354**
9. Over/onderschrijding kader RBG-eng (9=8–7)	– 488	– 3.429	– 2.941

Tabel 2.7 Uitgaventoetsing Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (in miljoenen euro; min betekent onderschrijding)

	MN 2012	FJR 2012	Verschil
1. Raming uitgaven bij regeerakkoord 2010	70.064	70.064	0
2. pNB ten tijde van MLT 2010	1,0413	1,0413	0
3. Reëel kader	67.287	67.287	0
4. NB-deflator	1,0385	1,0400	0,0015
5. Overboekingen	– 69	– 141	– 72
6. Statistisch	– 118	– 64	54
7. Uitgavenkader SZA in lopende prijzen	**69.691**	**69.775**	**84**
8. Actuele ramingen uitgaven	**69.675**	**69.901**	**227**
wv. Begrotingsgefinancierd	19.488	19.310	– 177
wv. Premiegefinancierd	50.187	50.591	404
9. Over/onderschrijding kader SZA (9=8–7)	– 16	126	143

Tabel 2.8 Uitgaventoetsing Budgettair Kader Zorg (in miljoenen euro; min betekent onderschrijding)

	MN 2012	FJR 2012	Verschil
1. Raming uitgaven bij regeerakkoord 2010	63.067	63.067	0
2. pNB ten tijde van MLT 2010	1,0413	1,0413	0
3. Reëel kader	60.568	60.568	0
4. NB-deflator	1,0385	1,0400	0,0015
5. Overboekingen	97	87	– 10
6. Statistisch	0	0	0
7. Uitgavenkader BKZ in lopende prijzen	**62.997**	**63.079**	**82**
8. Actuele ramingen uitgaven	**63.546**	**63.969**	**423**
wv. Begrotingsgefinancierd	3.270	3.384	113
wv. Premiegefinancierd	60.276	60.586	310
9. Over/onderschrijding kader BKZ (9=8–7)	549	891	341

Tabel 2.9 Uitgaventoetsing totaal kader (in miljoenen euro; min betekent onderschrijding)

	MN 2012	FJR 2012	Verschil
1. Reëel kader	241.465	241.465	0
2. NB-deflator	1,0385	1,0400	0,0015
3. Overboekingen	0	0	0
4. Statistisch	– 1.328	– 2.940	– 1.612
5. Uitgaven in lopende prijzen	**249.434**	**248.186**	**– 1.247**
6. Actuele ramingen uitgaven	**249.478**	**245.774**	**– 3.704**
7. Over/onderschrijding totaal uitgavenkader (7=6–5)	45	– 2.412	– 2.457

Tabel 2.10 Uitgaven en niet-belastingontvangsten niet relevant voor enig kader (in miljoenen euro)

	MN 2012	FJR 2012	Verschil
Rentelasten	0	452	452
Rente sociale fondsen	36	– 1	– 38
Rijksbijdrage aan de sociale fondsen	18.474	18.919	446
Zorgtoeslag	4.150	4.608	458
BTW-compensatiefonds	3.124	2.665	– 459
Studieleningen	1.425	1.502	77
Gasbaten (kasbasis, exclusief VPB)	– 12.100	– 11.840	260
ETS veilingopbrengsten	0	– 16	– 16
Kasbeheer	2.956	5.156	2.200
Netto-verkoop staatsbezit	– 4.200	– 791	3.409
Netto-opbrengsten interventies financiële sector	– 832	– 442	390
Crisisgerelateerde en vermogenswinst DNB	0	– 11	– 11
ESM	0	1.829	1.829
Lening Griekenland	1.091	5	– 1.086
Diverse leningen	100	190	90
Landbouwheffingen	– 303	– 251	52
Werkgeversbijdrage kinderopvang	– 1.046	– 1.019	28
Overig	194	– 171	– 364
Totaal netto niet-relevante uitgaven	**13.068**	**20.785**	**7.717**

Tabel 2.11 Kas-transverschillen en financiële transacties (in miljoenen euro)			
	MN 2012	FJR 2012	Verschil
Ktv aardgas	350	890	540
Kasbeheer	– 1.563	– 2.130	– 567
Verkoop staatsbezit	– 4.500	– 1.091	3.409
Studieleningen	– 414	– 384	30
Ktv's en financiële transacties niet-belastingontvangsten	**– 6.127**	**– 2.714**	**3.413**
Overige ktv's	520	– 1.001	– 1.520
Kasbeheer	– 4.519	– 7.286	– 2.767
Aankoop staatsbezit	– 300	– 300	0
Europees Stabilisatie Mechanisme (ESM)	0	– 1.829	– 1.829
Lening Griekenland	– 1.091	– 5	1.086
Lening VUT-fonds	– 100	– 190	– 90
Studieleningen	– 1.841	– 1.888	– 47
Overig	– 381	941	1.322
Ktv's en financiële transacties uitgaven	**– 7.712**	**– 11.558**	**– 3.846**
Ktv's en financiële transacties netto uitgaven	**1.585**	**8.843**	**7.258**
Ktv belastingen	**583**	**– 278**	**– 861**
Totaal ktv's en financiële transacties	**2.169**	**8.565**	**6.397**

De aardgasbaten worden met name beïnvloed door de productie van aardgas, de hoogte van de olieprijs en de euro/dollarkoers. De olieprijs is van belang, omdat de prijs van aardgas is gerelateerd aan de prijs van olie in dollars.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aardgasbaten. De tabel laat zien dat de aardgasbaten niet alleen op kasbasis, maar ook op transactiebasis worden geregistreerd. Dit wordt gedaan omdat het EMU-saldo – volgens Europese systematiek – wordt berekend op transactiebasis, terwijl de Rijksbegroting in enge zin op kasbasis wordt opgesteld[1].

Tabel 2.12 Aardgasbaten (in miljoenen euro)			
	MN 2012	FJR 2012	Verschil
Olieprijs (in dollars)	106	112	6
Euro/dollarkoers (in dollars)	1,43	1,28	0,15
Productie (x miljard kubieke meter)	72	75	3
Niet-belastingontvangsten	12.100	11.840	– 260
Vennootschapsbelasting	1.800	1.680	– 120
Totaal kas	**13.900**	**13.520**	**– 380**
Niet-belastingontvangsten	– 350	– 890	– 540
Vennootschapsbelasting	– 250	– 120	130
Totaal kas- transverschil (ktv)	**– 600**	**– 1.010**	**– 410**
Niet-belastingontvangsten	12.450	12.730	280
Vennootschapsbelasting	2.050	1.800	– 250
Totaal trans	**14.500**	**14.530**	**30**

[1] In een begroting op kasbasis worden transacties geboekt in de periode waarin de betaling plaatsvindt, in een begroting op transactiebasis worden transacties geboekt in de periode waarin de rechten en verplichtingen zijn ontstaan.

Conform het trendmatig begrotingsbeleid hebben mee- of tegenvallende gasbaten geen effect op uitgaven of lasten, maar leiden ertoe dat het begrotingssaldo (EMU-saldo en EMU-schuld) verbetert dan wel verslechtert.

Bijlage 3 EMU-saldo en EMU-schuld

Tabel 3.1 Opbouw EMU-schuld collectieve sector (in miljoenen euro)

	MN 2012	FJR 2012
EMU-schuld primo	**391.418**	**394.197**
EMU-saldo collectieve sector (min is overschot)	17.823	24.405
EMU-saldo sociale fondsen[1]	– 3.149	– 3.268
KTV's en financiële transacties	2.169	8.565
ING back-up faciliteit	– 1.887	– 2.400
EFSF	824	7.858
Derdenrekening en overig[2]	– 186	– 1.842
EMU-schuld ultimo	**407.011**	**427.515**
EMU-schuldquote (in procenten bbp)	**66,1%**	**71,2%**

[1] Het EMU-saldo sociale fondsen loopt mee via de post ktv's en financiële transacties (kasbeheer).
[2] Dit is een post die bestaat uit mutaties die alleen relevant zijn voor de EMU-schuld en dus niet voor het EMU-saldo.

Tabel 3.2 opbouw EMU-schuldquote (in procenten bbp; min betekent schuld verlagend)

	MN 2012	FJR 2012
EMU-schuld 1 januari 2012	**64,7**	**65,5**
Noemereffect	– 2,3	0,2
Effect EMU-saldo	2,9	4,1
Interventies in de financiële sector	– 0,5	0,9
Overige financiële transacties	0,5	0,6
EMU-schuld ultimo 2012	**65,3**	**71,2**

Tabel 3.3 Historisch overzicht EMU-saldo collectieve sector (in miljarden euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EMU-saldo centrale overheid	1,7	– 0,9	– 5,4	– 13,5	– 8,3	0,3	4,6	2,8	2,9	– 19,9	– 23,6	– 16,9	– 19,0
EMU-saldo sociale fondsen	6,5	0,2	– 2,1	0,1	0,7	– 0,8	– 1,5	– 0,6	2,9	– 8,5	– 1,7	– 7,0	– 3,3
EMU-saldo lokale overheden	0,1	– 0,4	– 2,3	– 1,5	– 1,0	– 0,9	– 0,3	– 1,2	– 2,7	– 3,7	– 4,9	– 3,0	– 2,2
EMU-saldo collectieve sector	8,2	– 1,1	– 9,7	– 14,9	– 8,6	– 1,4	2,9	1,0	3,1	– 32,1	– 30,1	– 27,0	– 24,4
EMU-saldo collectieve sector (in procenten bbp)	2,0%	– 0,2%	– 2,1%	– 3,1%	– 1,7%	– 0,3%	0,5%	0,2%	0,5%	– 5,6%	– 5,1%	– 4,5%	– 4,1%

Bron: CBS statline

Tabel 3.4 Historisch overzicht EMU-schuld collectieve sector (in miljarden euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EMU-schuld collectieve sector	224,8	227,1	235,1	248,0	257,6	266,1	255,9	259,0	347,5	348,3	371,8	394,2	427,5
EMU-schuld collectieve sector (in procenten bbp)	53,8%	50,7%	50,5%	52,0%	52,4%	51,8%	47,4%	45,3%	58,5%	60,8%	63,1%	65,5%	71,2%

Bron: CBS statline

Bijlage 4 De Belastinguitgaven

De informatieverstrekking van belastinguitgaven is met ingang van het begrotingsjaar 2002 geïntegreerd in de VBTB-verantwoordingssystematiek. Dit houdt in dat de budgettaire en meer algemene informatie over de belastinguitgaven wordt opgenomen in de Miljoenennota en het Financieel Jaarverslag van het Rijk. Meer specifieke informatie over belastinguitgaven wordt opgenomen in de begrotingen en jaarverslagen van de verscheidene vakdepartementen. Van een aantal belastinguitgaven zijn op dit moment voorlopige realisatiegegevens beschikbaar over 2012, namelijk van de afdrachtverminderingen in de loonbelasting en van de investeringsfaciliteiten in de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting, waarvoor een aanmeldingsverplichting geldt.

Deze voorlopige realisaties worden vermeld in het Financieel Jaarverslag 2012. Definitieve realisaties worden opgenomen in de Miljoenennota 2014. Ook voor de overige belastinguitgaven zal in de Miljoenennota 2014 een aangepaste raming 2012 worden opgenomen op basis van de meest recente gegevens van dat moment.

De investeringsregelingen en de afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk zijn gebudgetteerde belastinguitgaven met een systematiek van meerjarige budgetegalisatie. Onderuitputtingen worden gereserveerd om toekomstige overschrijdingen te financieren.

4.1 Afdrachtverminderingen in de loonbelasting

Tabel 4.1 laat de voorlopige realisaties van de afdrachtverminderingen 2012 zien. De realisaties zijn gebaseerd op geaggregeerde informatie vanuit loonaangiften.

Tabel 4.1: Voorlopige realisaties afdrachtverminderingen over 2012 (stand februari 2013 in € miljoen)

Afdrachtvermindering	Raming 2012 (MN 2013)	Voorlopige realisatie 2012
Onderwijs (incl. WVA starters)	395	377
Zeevaart	104	106
Speur- en ontwikkelingswerk	696[1]	719

[1] Tweede Kamer der Staten-Generaal. Vergaderjaar 2011- 2012, Kamerstuknummer 33 003, nr. 3, pagina 48.

In 2012 is een budget van € 696 miljoen beschikbaar voor de kosten van de afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk voor zover betrekking hebbend op dat jaar. Het totale beschikbare budget voor de afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk voor het jaar 2012 bedraagt € 864 miljoen zoals ook opgenomen in bijlage 5 van de Miljoenennota 2013. Hierbij is tevens rekening gehouden met een bedrag

van € 168 miljoen dat beschikbaar is gesteld ter dekking van de overschrijding vanuit 2010[2]. Het budget voor de kosten van 2012 wordt volgens de voorlopige realisatie in 2012 met 23 miljoen euro overschreden. Deze overschrijding moet conform de geldende systematiek gedekt worden in 2014 (rekening houdend met de dan actuele inzichten in de budgetstanden).

4.2 Investeringsfaciliteiten

Tabel 4.2 bevat voorlopige realisatiegegevens over het jaar 2012 voor de investeringsfaciliteiten waarvoor een aanmeldingsverplichting geldt.

Tabel 4.2: Gegevens investeringsfaciliteiten over 2012, (stand februari 2013 in € miljoen)

Regeling	Gemeld investerings-bedrag (2012)	Budget 2012 (MN 2013)	Voorlopige realisatie 2012
Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (VAMIL)	1.331	24	28
Energie-investeringsaftrek (EIA)	917	151	73
Milieu-investeringsaftrek (MIA)	1.441	101	69

VAMIL
Op basis van deze regeling mag willekeurig worden afgeschreven op aangewezen milieu-investeringen. Deze regeling leidt in principe, evenals de andere regelingen voor vervroegde afschrijving, voor de belastingplichtige tot een liquiditeits- en rentevoordeel. Het budgettair beslag wordt berekend met de Netto-Contante Waarde-methode gebaseerd op het gemelde investeringsbedrag.

EIA/MIA
De budgettaire derving wordt gebaseerd op gemelde investeringbedragen, in principe volgens de volgende formule: derving = (investeringsbedrag –/– correctiepercentage) * aftrekpercentage faciliteit * gemiddeld belastingtarief.

Volgens deze realisatiecijfers kennen de MIA en EIA een onderschrijding omdat er – in lijn met het algemene economische beeld – minder is geïnvesteerd dan verwacht. Onderschrijdingen worden ingezet voor overschrijdingen zodanig dat er meerjarig gemiddeld op budget uitgekomen wordt.

[2] Tweede Kamer der Staten-Generaal. Vergaderjaar 2011- 2012, Kamerstuknummer 33 003, nr. 3, pagina 48.

Bijlage 5 Verticale Toelichting

De verticale toelichting bevat een cijfermatig overzicht voor alle begrotingen van budgettaire veranderingen die zich hebben voorgedaan sinds de Ontwerpbegroting 2012. Er wordt per begroting een cijfermatig overzicht gepresenteerd, gevolgd door een toelichting op de voornaamste veranderingen. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de veranderingen wordt verwezen naar de afzonderlijke begrotingen.

De verticale toelichting onderscheidt drie categorieën mutaties:
1. mee- en tegenvallers;
2. beleidsmatige mutaties;
3. technische mutaties.

Alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet tot een ijklijn behoren, zijn in de laatste categorie «technische mutaties» geclusterd. Overigens hebben vrijwel alle overboekingen en desalderingen wél een beleidsmatig karakter. Dit komt tot uitdrukking in de toelichtingen. Ingeval samenhangende mutaties in meerdere categorieën voorkomen, worden deze eenmaal toegelicht.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder HGIS valt, zichtbaar gemaakt. De veranderingen die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de verticale toelichting van alle HGIS-uitgaven.

De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS aan.

De ondergrens is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in principe alleen toegelicht, indien zich bijzonderheden voordoen.

I De Koning

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	39,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,2
	0,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,2
	0,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,4
	0,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0,7*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	40,2
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	40,2

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0
	0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,4
	0,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0,4*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0,4
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0,4

IIA Staten-Generaal

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	141,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 2,4
	– 2,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,3
	3,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,4
	4,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*5,3*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	147,2
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	147,2

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,2
	1,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	2,8
	2,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*4*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	6,9
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	6,9

Mee- en tegenvallers; diversen
Het project «Audiovisuele faciliteiten» heeft vertraging opgelopen door de Europese aanbesteding. De uitgaven zullen zich in 2013 alsnog voordoen.

Beleidsmatige mutaties; diversen
De uitvoering van het project «het nieuwe werken» heeft het afgelopen jaar geleid tot meeruitgaven voor de Tweede Kamer.

Technische mutaties; diversen
De ramingen van uitgaven en ontvangsten voor het apparaat van de Tweede Kamer zijn aangepast, omdat de ontvangsten samenhangend met de apparaatuitgaven anders worden geadministreerd in de boekhouding.

IIB Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	111,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 0,2
	– 0,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	2,7
	2,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,4
	3,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*5,8*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	117,2
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	117,2

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	5,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,3
	0,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,4
	1,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*1,6*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	6,9
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	6,9

Beleidsmatige mutaties; diversen
De Algemene Rekenkamer heeft met de Europese Commissie een Twinning contract afgesloten voor een project in Servië en Irak. Dit jaar heeft de Europese Commissie een voorschot betaald voor de projecten. De uitgaven vinden echter in 2013 plaats, dit is verwerkt met een kasschuif.

Technische mutaties; diversen
De klachtbehandeling van decentrale overheden valt hoger uit dan geraamd. Dit resulteert in hogere uitgaven en ontvangsten voor de Nationale Ombudsman.

III Algemene Zaken

UITGAVEN

Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	60,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 2,3
	– 2,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 2,3
	– 2,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
	0,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 4,2*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	56,1
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	56,1

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	6,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,1
	0,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	2,2
	2,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 0,1
	– 0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*2,1*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	8,9
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	8,9

IV Koninkrijksrelaties

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	428,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Arubadeal	9,6
Betaling fda	– 7,8
Wisselkoersverschillen	5,2
Diversen	– 3,2
	3,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Vrijval betalingsachterstanden	– 49,3
Diversen	– 6
	– 55,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Vrijval betalingsachterstanden	49,3
Diversen	5,8
	55,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*3,5*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	431,7
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	431,7

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	33,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Dubbel betaalde rekening	6,6
Diversen	3,6
	10,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Verkoop deelneming npnma	8,2
	8,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Vrijval betalingsachterstanden	49,3
Diversen	9,3
	58,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*76,9*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	110,3
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	110,3

Arubadeal
De Arubadeal gaf uitvoering aan het traject om de schulden van Aruba aan Nederland te saneren. De beschikbare middelen voor het programma Rechtshandhaving konden tot en met 2012 worden gebruikt. De in 2012 niet benutte middelen zijn vrijgevallen.

Betaling FDA
Door een storing in het betalingsverkeer zijn de laatste samenwerkingsmiddelen aan Aruba (FDA) niet betaald in 2012. Door deze middelen uit 2012 mee te nemen naar 2013 kan BZK de samenwerkingsmiddelen alsnog uitkeren.

Wisselkoersverschillen
Op dit begrotingshoofdstuk zijn ondermeer meer uitgaven gedaan (5 miljoen euro) en meer ontvangsten binnengekomen (2,5 miljoen euro, onderdeel van «diversen») als gevolg van wisselkoersschommelingen door de lage euro/dollar stand.

Vrijval betalingsachterstanden
De loketten voor het saneren van betalingsachterstanden zijn in oktober 2011 gesloten. De binnengekomen aanvragen zijn in 2012 beoordeeld. Hetgeen ten behoeve hiervan bij de Centrale Bank Curaçao en Sint Maarten gereserveerd stond en niet tot besteding is gekomen, is ten gunste gekomen van de algemene middelen.

Dubbel betaalde rekening
In 2011 was een rekening dubbel betaald. Dit is in 2012 gecorrigeerd.

Verkoop deelneming NPNMA
In 2003 is voor de NPMNA (Nederlandse Participatie Maatschappij voor de Nederlandse Antillen) een exit-strategie vastgesteld voor de afbouw van de laatste restanten deelnemingen. NPMNA beheert namens Nederland de deelnemingen op de voormalige Nederlandse Antillen. De Nederlandse Staat heeft het juridisch eigendom van NPMNA ondergebracht bij de zakenbank NIBC. Omdat de kredieten en participaties volledig voor rekening en risico van de Staat zijn, loopt de Staat daarmee het economisch risico over de portefeuille en is daarmee economisch eigenaar van NPMNA. In 2012 is 8,2 miljoen euro uit het vermogen van de NPMNA teruggevloeid.

V Buitenlandse Zaken

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	7.340,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Eu-afdrachten	– 846,5
	– 846,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 846,5*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	6.493,5
Totaal Internationale samenwerking	4.280,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	10.774,1

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	620,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Perceptiekostenvergoedingen	22
	22
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	5,2
	5,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*27,2*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	647,5
Totaal Internationale samenwerking	113,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	760,8

EU Afdrachten
De belangrijkste oorzaak voor de lagere afdrachten betreft een lagere BNI-afdracht (Vierde eigen middel EU). Doordat de Nederlandse economie zich in verhouding tot het EU-gemiddelde slechter heeft ontwikkeld dan in 2011 werd voorzien, zijn de op de BNI-grondslag gebaseerde afdrachten fors neerwaarts bijgesteld. Tevens werd rekening gehouden met een forse aanvullende begroting, die zich niet volledig heeft geëffectueerd. Bovendien heeft de kasbetaling van de afdrachten samenhangende met deze aanvullende begroting, waarover de Tweede Kamer middels een Nota van Wijziging bij de tweede suppletoire begroting is geïnformeerd, pas in januari 2013 plaatsgevonden.

Perceptiekostenvergoedingen
Doordat er in 2012 meer douanerechten zijn geïnd en afgedragen, heeft Nederland ook meer perceptiekostenvergoedingen ontvangen uit Brussel dan was voorzien.

Diversen
Dit betreft aflossingen en rente op de (her)-financieringsleningen aan het NIO.

VI Veiligheid en Justitie

UITGAVEN

Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	11.380,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Tegenvaller rechtsbijstand	25,0
Diversen	– 7,8
	17,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Dekking prijsbijstelling 2011	– 21,2
Eindejaarsmarge 2011	17,4
Interne herverdeling veiligheid en justitie (begrotingsrapport 2012)	– 81,7
Inzet loon en prijsbijstelling	– 99,9
Diversen	27,0
	– 158,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Loonbijstelling tranche 2012	59,5
Prijsbijstelling tranche 2012	59,1
Slotwet	51,7
Diversen	23,9
	194,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*53,0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	11.433,8
Totaal Internationale samenwerking	32,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	11.466,3

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	1.350,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Boeten en transacties	– 18,4
Slotwet	50,8
Diversen	2,0
	34,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Afrekening outputfinanciering dji	22,3
Boeten en transacties	– 102,0
Griffierechten	– 46,0
Diversen	– 9,6
	– 135,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Slotwet	51,7
Diversen	18,9
	70,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 30,3*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	1.320,3
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	1.320,3

Tegenvaller rechtsbijstand
Bij de rechtsbijstand heeft zich een tegenvaller van 25 miljoen euro voorgedaan. De instroom van toevoegingsaanvragen voor straf en civiel was hoger dan oorspronkelijk geraamd.

Diversen
De post diversen is een saldo van verschillende plussen en minnen. Zo is het benodigde budget voor preventie 5 miljoen euro meegevallen, onder andere vanwege een meevaller bij de «regeling veiligheid kleine bedrijven». Bij de jeugdbescherming is juist een tegenvaller te zien. Deze tegenvaller wordt veroorzaakt doordat de loon- en prijsbijstelling in de zorgsector in de OVA hoger ligt dan de compensatie die het Rijk hanteert. Omdat VenJ gehouden is om de loon- en prijsbijstelling aan de zorgsector uit te keren, ontstaat hier dus een tegenvaller.

Dekking -prijsbijstelling 2011
De prijsbijstelling voor 2011 was door VenJ nog niet volledig doorverdeeld naar de diverse onderdelen van de begroting. Deze is bij Voorjaarsnota deels ingezet ter dekking van de interne VenJ-brede problematiek.

Eindejaarsmarge 2011
Bij Voorjaarsnota 2012 is de eindejaarsmarge van 2011 uitgedeeld.

Interne Herverdeling Veiligheid en Justitie (begrotingsrapport 2012)
VenJ heeft bij Voorjaarsnota over de gehele linie van de begroting de budgetten taakstellend verlaagd. Hiermee is dekking gevonden voor de problematiek die op de begroting was ontstaan.

Inzet loon- en prijsbijstelling
De loon- en prijsbijstelling tranche 2012 wordt gedeeltelijk ingezet om tegenvallers te dekken.

Diversen
De post diversen is een saldo van verschillende plussen en minnen. De grootste plussen betreffen rechtsbijstand civiel en rechtsbijstand straf, samen 21,1 miljoen euro. Deze zijn voortgekomen uit het Prognosemodel Justitiële ketens (PMJ). De rechtsbijstand civiel en bestuur hebben een afname laten zien van het aantal toevoegingen ten opzichte van de beschikbare capaciteit. Ook de invoering van de korting van 5% op het tarief voor de gesubsidieerde rechtsbijstand per 1 januari 2012 heeft geleid tot een kostendaling. Als gevolg van de verhoging van de eigen bijdrage die moet worden betaald is het aantal lichte adviestoevoegingen afgenomen. Daarnaast heeft het PMJ met betrekking tot het gevangeniswezen een stijging in de capaciteitsbehoefte laten zien van 14,9 miljoen euro in 2012. Ten slotte zijn bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) de kosten van de regeling «substantieel bezwarende functies» en de omscholingsregeling «tweede carrière» veel hoger uitgevallen dan eerder was voorzien (in totaal 22,2 miljoen euro).

Loonbijstelling tranche 2012
De loonbijstelling tranche 2012 is toegevoegd aan de begroting van VenJ. Deze loonbijstelling bestaat uit een compensatie voor gestegen sociale werkgeverslasten.

Prijsbijstelling tranche 2012
De prijsbijstelling tranche 2012 is toegevoegd aan de begroting van VenJ.

Slotwet
De post slotwet is een saldo van verschillende realisaties op verschillende artikelen die afwijken van de ramingen. Een grote meevaller heeft zich voorgedaan bij boeten en transacties. Zie de toelichting bij «Boeten en transacties».

Boeten en Transacties
Op boeten en transacties is bij voorjaars- en najaarsnota een tegenvaller van in totaal 120,4 miljoen euro ontstaan. Er is sprake geweest van minder staandehoudingen als gevolg van het afschaffen van de bonnenquota en gevoerde acties door de politie voor een betere CAO. Ook de uitstroom van betaalde strafbeschikkingen is achter gebleven bij de raming. Oorzaak hiervan is dat het traject van inning langer heeft geduurd dan oorspronkelijk geraamd.

Bij slotwet is er sprake van een meevaller op boeten en transacties voor 47,1 miljoen euro. Dit als gevolg van de snelheidsovertredingen en opgelegde sancties voor onverzekerd rijden (30 WAM). De toename van de snelheidsovertredingen kan volledig worden toegeschreven aan de hogere operationaliteit van de bestaande trajectcontrolesystemen en het nieuwe trajectcontrolesysteem op de A2.

Afrekening outputfinanciering DJI
De bijdrage aan de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) wordt vastgesteld op basis van outputfinanciering (OPF). In 2011 was sprake van een lagere bezetting bij die Dienst Justitiële Inrichtingen dan eerder geraamd, waardoor in 2012 budget terugvloeit naar het moederdepartement.

Griffierechten
De bij Regeerakkoord voorgenomen verhoging van de griffierechten is niet doorgegaan. Om tekorten bij de rechtspraak op te lossen was de datum van inwerkingtreding van de verhoging vervroegd van 1 januari 2013 naar 1 juli 2012. Het niet doorgaan van de verhoging heeft in 2012 gezorgd voor een tekort van 46 miljoen euro aan de ontvangstenkant van de begroting, vanwege minder ontvangsten griffierechten.

Diversen
De grootste mutatie binnen de post diversen betreft de kansspellicenties. In het Regeerakkoord van het kabinet Rutte I was aangekondigd dat een licentiefee zou worden geïntroduceerd voor het verkrijgen van vergunningen voor de exploitatie van internetkansspelen en loterijen. Deze maatregel zou 10 miljoen euro opleveren en is bij begrotingsakkoord 2013 teruggedraaid vanaf 2013.

VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	4.808,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Apparaat	– 44,3
Huurtoeslag	63,6
Opvang asielzoekers	– 19,9
Realisatie	19,7
Diversen	0,9
	20,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Huurtoeslag	– 20,9
Oda-toerekening	– 35,0
Programma kwaliteitssprong rotterdam-zuid	30,0
Startersleningen	20,0
Vrijval inburgering	– 15,5
Diversen	– 16,4
	– 37,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijdrage kwaliteitsprogramma rotterdam zuid	– 30,0
Dienstverleningafspraken	30,0
Shared service organisatie sso-ict	42,5
Diversen	104,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Liquiditeitsbehoefte vut-fonds	90,0
Diversen	0
	236,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*219,1*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	5.027,90
Totaal Internationale samenwerking	0,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	5.028,30

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	665,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Apparaat	– 20,9
Bdu siv	– 28,8
Huurtoeslag	– 96,1
Realisatie	17,4
Diversen	29,4
	– 99,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Dienstverleninafspraken	30,0
Shared service organisatie sso-ict	42,5
Diversen	62,1
	134,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*35,5*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	701,1
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	701,1

Uitgaven

Apparaat
De demissionaire status van het Kabinet heeft geleid tot lagere apparaatuitgaven voor BZK. Er zijn minder externen ingehuurd bij het kerndepartement, minder vacatures vervuld en minder medewerkers gedetacheerd. De materiële uitgaven vallen eveneens lager uit dan geraamd. Dit komt o.a. doordat uitgaven voor de nieuwbouw in 2012 lager zijn uitgevallen. Naast het kerndepartement heeft vooral de Dienst Terugkeer en Vertrek een aandeel in deze meevaller: omdat het aantal asielzoekers dat terugkeert door tegenwerking van landen van herkomst tegenvalt, behoeft deze dienst minder ambtelijk personeel en externe inhuur.

Huurtoeslag
De huurtoeslag kent zowel tegenvallende uitgaven als tegenvallende ontvangsten. De hogere uitgaven ad 63,6 miljoen euro op de huurtoeslag zijn onder meer het gevolg van de stijging van het aantal bijstandsgerechtigden en de manier van indexeren van de huurverhoging. Hierdoor stijgen de huurtoeslaguitgaven sneller dan de werkelijke huurprijsstijging. De tegenvallende ontvangsten van 96,1 miljoen euro zijn het gevolg van lagere terugvorderingen. De hogere uitgaven zijn deels gedekt met een meevaller in de uitvoeringskosten voor de inkomensafhankelijke huurprijsstijging.

Opvang asielzoekers
In de eerste helft van 2012 toonde de bezetting bij het COA een substantiële en snelle daling. Deze daling is in medio 2012 omgeslagen in een stijging, met name als gevolg van de uitspraak van de Raad van State dat gezinnen niet uit de asielopvang mogen worden geplaatst.

ODA-toerekening
Conform de internationale criteria worden de kosten die zijn gemaakt voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit de DAC-landen toegerekend aan het ODA-budget. De lagere instroom van asielzoekers en de actualisatie van overige relevante variabelen hebben in 2012 geleid tot een structurele neerwaartse bijstelling van de ODA-toerekening.

Programma kwaliteitssprong Rotterdam-Zuid
In het kader van het nationaal Programma kwaliteitssprong Rotterdam-Zuid is aan de gemeente Rotterdam, ter ondersteuning van de fysieke aanpak in de focuswijken, eenmalig 30 miljoen euro beschikbaar gesteld (co-financiering).

Startersleningen
De gunstige leenfaciliteit voor starters van de Stichting Volkshuisvesting Nederland heeft in 2012 extra budget gekregen.

Vrijval Inburgering
Een deel van het inburgeringsbudget is in 2012 niet tot besteding gekomen, omdat aanvragen en/of wensen van meerdere gemeenten bij het afronden van de oude Wet Inburgering (die loopt t/m 2012) zijn afgewezen.

Beleidsmatige mutaties: Diversen
De oplevering van de online raadpleegbare reisdocumentenadministratie (ORRA) is vertraagd, waardoor het agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR) ORRA niet in gebruik kon

nemen. Met de opbrengst van het in gebruik nemen van ORRA had BZK de lening van 25 miljoen euro uit het Gemeentefonds moeten terugbetalen. Met een kasschuif van de voor ORRA beschikbare middelen van 2012 en 2014 naar 2013 is het Gemeentefonds alsnog tijdig terugbetaald.

Dienstverleningsafspraken
De raming van de uitgaven en ontvangsten van de jaarlijkse dienstverleningsafspraken met de agentschappen Doc-Direkt, Logius, P-Direkt en De Werkmaatschappij is aangepast.

Shared service organisatie SSO-ICT
Conform dienstverleningsafspraken heeft BZK van de departementen IenM, SZW en VWS bijdragen ontvangen voor de Shared Service Organisatie ICT. De hogere uitgaven en ontvangsten zijn aan elkaar gelijk.

Technische mutaties: Diversen
Het personeel- en bedrijfsvoeringbudget van het voormalig Shared Service ICT van het ministerie van Infrastructuur en Milieu is toegevoegd aan het apparaatbudget van BZK, en is nu onderdeel van SSC ICT.

Niet tot een ijklijn behorend
De leenbehoefte van het VUT-fonds is gewijzigd, omdat meer mensen besluiten later gebruik te maken van de regeling Flexibel Pensioen en Uittreding (FPU). Dit heeft in 2012 geleid tot een ramingsbijstelling.

Apparaat
Departementen hebben in 2012 minder Maatwerkopdrachten afgenomen van SSC-ICT Den Haag dan was geraamd. Dit heeft geresulteerd in een ontvangstentegenvaller.

BDU SIV
Gemeenten hebben in de jaren 2005–2009 vanuit de Brede Doeluitkering Sociaal, Integratie en Veiligheid (BDU-SIV) middelen ontvangen voor de inburgering. Inburgeringsmiddelen waarvoor geen prestatie is geleverd door gemeenten worden teruggevorderd. De voor dit jaar geraamde terugontvangsten hebben zich niet voorgedaan en worden in 2013 verwacht.

Mee- en tegenvallers: Diversen
In 2011 waren de ontvangsten van de Rijksgebouwendienst voor geleverde diensten van de centrale staf niet gerealiseerd. In 2012 hebben de ontvangsten zich alsnog voorgedaan. Een andere belangrijke mutatie was de ontvangstenmeevaller door het positieve jaarresultaat op de reisdocumenten van het agentschap BPR.

VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

UITGAVEN

Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	33.625,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijstelling raming studiefinanciering	– 80,0
Diversen beroepszaak t.u. delft	26,1
Leerlingen volume referentieraming 2012	– 73,0
Raming studiefinanciering	– 70,5
Diversen	– 92,1
	– 289,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Begr.akkoord taakstelling inzet eindejaarsmarge	– 35,2
Begr.akkoord taakstelling inzet ref.raming en studiefin.	– 136,3
Eindejaarsmarge	219,0
Intertemporele compensatie cao vo	56,0
Intertemporele compensatie frictiekosten cultuur	44,0
Intertemporele compensatie langstudeerders	62,0
Intertemporele compensatie ov-jaarkaart	171,5
Ophoging ovsk-norm	– 42,1
Reservering op nominaal en onvoorzien	136,3
Diversen	– 69,9
	405,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Loonbijstelling tranche 2012 (werkgeverslasten)	110,9
Prijsbijstelling tranche 2012	155,0
Diversen	42,4
Niet tot een ijklijn behorend	
Niet-relevante raming studiefinanciering	95,3
Diversen	– 45,7
	357,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*473,8*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	34.099,3
Totaal Internationale samenwerking	69,8
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	34.169,2

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	1.197,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Afrekeningen gemeenten	37,0
Diversen	– 18,6
	18,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	58,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	– 29,7
	28,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*47,2*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	1.244,7
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	1.244,7

Bijstelling raming studiefinanciering
Ten opzichte van de raming in het voorjaar van 2012 blijken de uitgaven van studiefinanciering mee te vallen. Het totaal aan uitgaven voor de prestatiebeurs valt lager uit, omdat er in 2012 minder prestatiebeurzen (basis- en aanvullende beurs) zijn omgezet in een gift dan eerder geraamd. Ook bij de reisvoorziening (onderdeel prestatiebeurs) zijn minder uitgaven. Voorts zijn er in het mbo/bol minder deelnemers met studiefinanciering dan geraamd.

Diversen beroepszaal T.U. Delft
De rechter heeft een terugvordering van OCW op de Technische Universiteit Delft in verband met de brand op de faculteit bouwkunde in 2008 ongegrond verklaard. De terugvordering wordt ingetrokken.

Leerlingen volume referentieraming 2012
Uit de referentieraming leerlingen- en studentenaantallen 2012 blijkt dat in verschillende onderwijssectoren het aantal leerlingen en studenten per saldo lager is dan de in de OCW-begroting 2012 verwerkte referentieraming leerlingen- en studentenaantallen 2011.

Raming studiefinanciering
De raming voor studiefinanciering in het voorjaar van 2012 laat een meevaller zien. De meevaller komt voornamelijk voort uit minder geraamd gebruik van de aanvullende beurs, een lager geraamd bedrag aan omzettingen van prestatiebeurs in gift en een meevaller bij de WTOS.

Begr. akkoord taakstelling inzet eindejaarsmarge
OCW heeft een deel van de vrijvallende eindejaarsmarge ingezet voor de rijksbrede taakstellingen uit het begrotingsakkoord 2013.

Begr. akkoord taakstelling inzet ref. raming en studiefin. & Reservering op nominaal en onvoorzien
In het voorjaar zijn de meevallers bij de referentieraming en studiefinanciering na aftrek van de incidentele taakstelling (restproblematiek begroting 2012) geboekt op het artikel Nominaal en Onvoorzien. In het begrotingsakkoord 2013 is 100 miljoen van deze meevallers ingezet. De resterende reeks is vervolgens ingezet ter dekking van de rijksbrede taakstellingen uit het begrotingsakkoord 2013.

Eindejaarsmarge
In 2011 zijn diverse budgetten niet volledig tot besteding gekomen. Deze middelen gaan via de eindejaarsmarge over naar 2012. Een groot deel van deze middelen is vanuit het verdeelartikel 91 overgeboekt naar de beleidsartikelen.

Intertemporele compensatie cao VO
Er is voor de arbeidsvoorwaarden in het VO een liquiditeitsprobleem. Ter dekking hiervan wordt het budget van 2012 verhoogd, ten laste van 2013, in de veronderstelling dat in 2013 dekking kan plaatsvinden uit de loonbijstelling 2013. In het geval dat loonbijstelling 2013 niet beschikbaar komt, buigt OCW in 2013 56 miljoen euro om.

Intertemporele compensatie frictiekoste cultuur
Dit betreft een kasschuif voor 2013 naar 2012 vanwege vervroegde betalingen van frictiekosten voor cultuurinstellingen waarvan de subsidie geheel of gedeeltelijk wordt beëindigd per 1 januari 2013 en die daarom in 2012 hun organisatie (deels) ontmantelen.

Intertemporele compensatie langstudeerders
De langstudeerdersmaatregel voor studenten wordt teruggedraaid. HO-instellingen is verzocht om te stoppen met de inning van het verhoogd collegegeld en het reeds geïnde verhoogd collegegeld terug te betalen. Om de betreffende korting op de rijksbijdrage ongedaan te maken, is een kasschuif van 2013 naar 2012 nodig.

Intertemporele compensatie ov-studentenkaart
Een deel van de verplichtingen voor de Ov-studentenkaart voor 2013 wordt in 2012 vooruitbetaald.

Ophoging OVSK-norm
Het normbedrag voor de OV-studentenkaart is verhoogd. Het normbedrag is het bedrag dat een student moet terugbetalen voor de OV-studentenkaart indien bijvoorbeeld geen diploma wordt behaald. De kaderrelevante middelen die hierdoor worden vrijgespeeld zijn onder andere ingezet ter dekking van een intensivering op het Profileringsfonds, problematiek op Caribisch Nederland en de bijdrage aan het reddingsplan van Amarantis.

Loonbijstelling tranche 2012 (werkgeverslasten)
De loonbijstelling tranche 2012 is toegevoegd aan de begroting van OCW. Deze loonbijstelling bestaat alleen uit een compensatie voor sociale werkgeverslasten.

Prijsbijstelling tranche 2012
De prijsbijstelling tranche 2012 is toegevoegd aan de begroting van OCW.

Niet-relevante raming studiefinanciering
De niet-kaderrelevante uitgaven bij studiefinanciering nemen per saldo toe. Op basis van realisatiecijfers worden minder spontane aflossingen verwacht, er wordt minder aanvullende beurs toegekend en er is meer onterecht uitgekeerde studiefinanciering ontdekt.

Afrekeningen gemeenten
Gemeenten hebben in de periode 2006–2010 middelen ontvangen voor onderwijsachterstandenbeleid. Een gedeelte van deze uitkering is in deze vierjaarlijkse periode niet besteed.

IXA Nationale Schuld

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	15.636,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Mutatie rentelasten	– 35,7
Wijziging geldmarktberoep en rente	– 882,2
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	– 227,6
Diversen	– 25,5
	– 1.171,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	12,7
	12,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Correctieboeking dsl 2015	451,7
Mutatie rekening-courant en deposito	2.244,1
Mutatie verstrekte leningen	523,1
Diversen	– 27,9
	3.191,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*2.033,0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	17.669,7
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	17.669,7

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	2.185,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Wijziging geldmarktberoep en rente	48,0
Diversen	23,5
	71,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,1
	0,1
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Mutatie afgeloste leningen	566,8
Diversen	51,3
	618,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*689,7*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	2.874,7
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	2.874,7

Mutatie rentelasten
De rentelasten kasbeheer (de rente die de Staat betaalt over rekening-couranttegoeden en deposito's) zijn gewijzigd als gevolg van een wijziging van de rekenrente en door wijzigingen in de verstrekte leningen en de aangehouden middelen.

Wijziging geldmarktberoep en rente
De gerealiseerde effectieve rente was lager dan de rekenrente. Hierdoor zijn de rentelasten lager geworden dan begroot.

Wijziging kapitaalmarktberoep en rente en correctieboeking DSL 2015
Hier spelen twee effecten. Enerzijds zijn de rentelasten lager omdat de rente waartegen gefinancierd is lager was dan de rekenrente. Hier tegenover staat een correctieboeking van 451,7 miljoen euro. Deze mutatie betreft een administratieve correctie en was nodig omdat in het verleden in de boekhouding te weinig rentelasten toegerekend zijn aan een obligatie.

Mutatie rekening-courant en deposito
De saldi van rekeningen-courant en deposito's zijn in 2012 meer gedaald dan was geraamd. Dit betekent hogere dan verwachte uitgaven voor de Staat. Dit ligt vooral aan de rekening-courantsaldi van de sociale fondsen. Deze zijn gezamenlijk meer negatief geworden en ook meer dan was begroot. Dit is het gevolg van hogere uitgaven en/of lagere ontvangsten aan onder anderen sociale zekerheid. Ook bij RWT's is het bedrag dat wordt aangehouden in rekening-courant en deposito's meer gedaald dan was begroot.

Mutatie verstrekte leningen
Het bedrag aan verstrekte leningen is hoger uitgevallen dan bij Miljoenennota werd geraamd.

Wijziging geldmarktberoep en rente
De rentebaten zijn hoger dan begroot, vanwege de afgesloten swaps op de geldmarkt.

Mutatie afgeloste leningen
Het bedrag aan afgeloste leningen is hoger uitgevallen dan bij Miljoenennota werd geraamd.

IXB Financiën

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	10.612,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Eigen personeel bd	– 61,4
Heffings- en invorderingsrente	49,7
Ict	54,2
Inhuur externen	60,3
Overig	– 93,2
Sso's	20,0
Diversen	– 17,7
	11,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Abp-premie	18,8
Heffings- en invorderingsrente	– 120,0
Kasschuif apparaat	– 55,0
Schadeuitkeringen ekv	– 60,0
Uitvoeringskosten fiscale wet-en regelgeving	18,4
Diversen	27,2
	– 170,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Heffings- en invorderingsrente	– 250,0
Diversen	86,4
Niet tot een ijklijn behorend	
Btw compensatie fries-groningse kanalen	– 54,6
Iabf	615,4
Kapitaalstorting esm	1.829,4
Lening griekenland	– 1.086,5
Ramingsaanpassing btw-compensatie fonds	– 442,9
Diversen	51,6
	748,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*590,0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	11.202,1
Totaal Internationale samenwerking	160,7
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	11.362,8

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	9.689,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Dividend staatsdeelnemingen	28,3
Heffings- en invorderingsrente	62,0
Ontvangsten boetes en schikkingen	19,3
Recuperaties ekv	35,1
Diversen	5,3
	150,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Dividend staatsdeelnemingen	68,2
Heffings- en invorderingsrente	– 120,0
Incidentele boedelontvangsten bna	25,0
Ontvangsten boetes en schikkingen	17,0
Vervreemding rvob	– 30,0
Vrijval seno-gom	207,7
Winstafdracht dnb	– 299,5
Diversen	– 0,7
	– 132,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Heffings-en invorderingsrente	– 250,0
Winstafdracht dnb	500,0
Diversen	33,6
Niet tot een ijklijn behorend	
Accrued interest ing	34,4
Afboeking dividend abn	– 369,0
Aflossing ing	– 2.250,0
Boedeluitkering ijsland	290,9
Correctie ing	– 375,0
Couponbetaling ing	– 1.125,0
Dividend asr	71,0
Iabf	615,8
Renteontvangsten griekenland	– 133,8
Repurchase fee ing	340,6
Diversen	– 13,6
	– 2.630,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 2.612,5*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	7.077,2
Totaal Internationale samenwerking	9,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	7.086,7

Eigen personeel
Het budget voor eigen personeel bij de Belastingdienst laat een onderschrijding zien van 61,4 miljoen euro. Deze onderschrijding dient te worden bezien in samenhang met de posten ICT, inhuur externen, overig en SSO's. Tot 2012 maakten deze posten deel uit van het onuitgesplitste apparaatsbudget van de Belastingdienst.
In het kader van Verantwoord Begroten is in de begroting voor 2012 het apparaatsbudget van de Belastingdienst uitgesplitst naar een aantal categorieën: de personele uitgaven zijn verdeeld naar eigen personeel en inhuur externen, de materiële uitgaven naar ICT-uitgaven en uitgaven aan SSO's. De verdeelsleutel voor deze uitsplitsing is destijds tot stand gekomen op basis van realisaties in voorgaande jaren. Het jaar 2012 wordt als proefjaar beschouwd. De realisaties per categorie laten een afwijking zien ten opzichte van de ramingen die opgenomen zijn in de begroting voor 2012. Bij Voorjaarsnota 2013 worden naar aanleiding van voortschrijdend inzicht de ramingen aangepast. Deze herijking wordt verwerkt in de eerste suppletoire begroting van 2013.

De uitsplitsing van het apparaatsbudget zorgt voor een aantal mee- en tegenvallers die grotendeels tegen elkaar wegvallen. Onder de streep resteert een meevaller op het apparaatsbudget van 20 miljoen euro.

Heffings- en invorderingsrente – uitgaven
De lagere dan geraamde uitgaven worden veroorzaakt door een saldo van de volgende posten. Ten eerste een overschrijding van 49,7 miljoen euro dankzij het vaststellen van de definitieve verdeelsleutels (en bijbehorende verrekening met de sociale fondsen). Daarnaast onderuitputting van 120 miljoen euro als gevolg van een lagere stand van de wettelijke rente. Ten slotte onderuitputting van 250 miljoen euro die tevens door lagere rentestanden is veroorzaakt, en geboekt is als desaldering.

ICT
Zie toelichting eigen personeel.

Inhuur externen
Zie toelichting eigen personeel.

Overig
Zie toelichting eigen personeel.

SSO's
Zie toelichting eigen personeel.

ABP-premie
Een van de maatregelen om het herstel van de financiële positie van ABP te bevorderen was de verhoging van de tijdelijke opslag op de pensioenpremie. ABP heeft besloten de premieopslag in 2012 en 2013 van 1% naar 3% te verhogen, 70% van de pensioenpremie wordt betaald door de werkgever. Voor het Ministerie van Financiën resulteert dit in een netto-effect van 18,8 miljoen euro per jaar.

Kasschuif apparaat
Deze mutatie betreft twee kasschuiven bij de apparaatsuitgaven van de Belastingdienst. Ten eerste is in 2011 een betaling gedaan van onder anderen NS-abonnementen en P-direkt. Hiervoor is in totaal 20 miljoen euro uit 2012 in 2011 tot uitbetaling gekomen. De tweede kasschuif ter waarde van 35 miljoen euro is onder anderen voor noodzakelijke uitgaven – zoals investeringen in detectiesystemen ten behoeve van douanecontroles – die in 2013 in plaats van in 2012 zullen worden gerealiseerd.

Schadeuitkeringen EKV
De schadeuitkeringen zijn lager uitgevallen dan geraamd.

Uitvoeringskosten fiscale wet- en regelgeving
De maatregelen die in het Belastingplan 2012 en de Fiscale Agenda zijn opgenomen hebben extra uitvoeringskosten tot gevolg gehad.

Btw-compensatie Fries-Groningse kanalen
Eind 2011 is een convenant getekend tussen Groningen en Friesland over de nieuwe beheerssituatie op de Hoofdvaarweg Lemmer-Delftzijl. Als afronding van het convenant wordt btw onttrokken uit het btw-compensatiefonds en zal worden toegevoegd aan de begroting van IenM.

IABF
Deze realisatie is budgettair neutraal, omdat de ontvangsten gelijk zijn aan de uitgaven. Volgens afspraak komt iedere extra dollar ontvangst ten bate van aflossing van de hoofdsom. Zie voor meer informatie over de IABF het jaarverslag van begroting IX.

Kapitaalstorting ESM
Met de inwerkingtreding van het ESM-verdrag zijn in oktober 2012 reeds twee van de vijf delen van het volgestort kapitaal gestort. In 2013 zullen ook twee tranches worden gestort en in 2014 nog een tranche. In 2012 leidt dit tot een kapitaalstorting van 1,8 miljard euro.

Lening Griekenland
Het resterende deel van het bilaterale leningprogramma dat in 2010 aan Griekenland is toegezegd is begin 2012 overgeheveld naar het European Financial Stability Facility (EFSF). De bilaterale leningen die in 2012 en 2013 verstrekt zouden worden door Nederland komen hiermee te vervallen.

Ramingsaanpassing btw-compensatiefonds
Gemeenten, provincies en wgr-plusregio's hebben 442,9 miljoen euro minder gedeclareerd ten laste van het btw-compensatiefonds.

Dividend staatsdeelnemingen
De ontwikkelingen binnen het dividend van de staatsdeelnemingen vallen uiteen in twee componenten. Ten eerste hebben zich meevallers voorgedaan bij Tennet, de NS en Schiphol (68,2 miljoen euro). Daarnaast is een meevaller ontstaan door interim-dividend van UCN over het boekjaar 2012 (28,3 miljoen).

Heffings- en invorderingsrente
De raming is tussentijds tweemaal naar beneden bijgesteld (– 250 en – 120 miljoen euro). De realisatie komt vervolgens 62 miljoen hoger uit, met name als gevolg van het vaststellen van de definitieve verdeelsleutels (en bijbehorende verrekening met de sociale fondsen).

Ontvangsten boetes en schikkingen
Bij de tweede suppletoire begroting bleken de ontvangsten uit boetes en schikkingen hoger uit te komen dan oorspronkelijk geraamd. Om deze reden is tussentijds de raming met 17 miljoen euro naar boven bijgesteld. De realisatie is 19,3 miljoen euro hoger dan de raming. Deze hogere ontvangsten zijn het gevolg van het vaststellen van de definitieve verdeelsleutels (en bijbehorende verrekening met de sociale fondsen) en hoger dan geraamde opbrengsten als gevolg van de controles op het eurovignet.

Recuperaties EKV
Er hebben meer schaderestituties plaatsgevonden dan geraamd.

Incidentele boedelontvangsten BNA
De boedelontvangsten uit de bank Nederlandse Antillen zijn doorgeschoven van 2011 naar 2012. In 2012 zijn ze echter niet meer binnengekomen. Deze tegenvaller is niet expliciet zichtbaar in de tabel, want door zijn omvang valt hij weg onder de post diversen bij technische mutaties.

Vervreemding RVOB
De verkoopopbrengsten blijven door de slechte economische situatie achter bij de raming. Een deel van de opbrengsten wordt in 2013 gerealiseerd.

Vrijval SENO-gom
De zogeheten seno-gom portefeuille (onderdeel EKV) wordt afbeheerd en in dat kader heeft een vrijval plaatsgevonden uit de voorziening.

Winstafdracht DNB
De realisatie bij de winstafdracht DNB valt uiteen in twee componenten, te weten een technische mutatie van 500 miljoen en een mutatie van – 299,5 miljoen eruo. De technische mutatie betreft een kadercorrectie voor de winstafdracht van DNB. Deze correctie hangt samen met de kadercorrectie in 2011 zoals omschreven in het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2011. DNB heeft daarnaast vanwege de risico's op de onconventionele maatregelen (Securities Markets Programme, Covered Bonds Purchasing Programme en Open Market Operations) over boekjaar 2011 geen interim-dividend uitgekeerd. DNB heeft over boekjaar 2011 de inkomsten op deze portefeuilles na winstbepaling aan het eigen vermogen toegevoegd. Het verschil tussen de gerealiseerde winst en de aan het eigen vermogen toegevoegde middelen (299,5 miljoen euro) heeft DNB aan de staat uitgekeerd. Het door DNB uitgekeerde slotdividend over boekjaar 2011, was daardoor hoger dan geraamd.

Aflossing ING en couponbetaling ING
De Staat en ING hebben met de Europese Commissie een akkoord bereikt over de herstructureringsmaatregelen die ING moet uitvoeren. Dit heeft gevolgen voor de terugbetaling door ING van de nog uitstaande core tier 1-securities. ING heeft deze core tier 1-securities niet volledig afgelost in 2012, maar zal de in totaal 4,5 miljard euro verspreid over de periode 2012–2015 aflossen, in tranches van 1,125 miljard euro. De betaling van de eerste tranche heeft op 26 november 2012 plaatsgevonden. De realisatie betreft het verschil tussen de in de begroting opgenomen terugbetaling en de betaling door ING van de eerste tranche.

Correctie ING, accrued interest ING en repurchase fee ING
De eerste tranche van de terugbetaling door ING die op 26 november 2012 heeft plaatsgevonden bestond uit accrued interest (= couponbetaling) en uit een repurchase fee. Het bedrag is naderhand uitgesplitst, omdat de accrued interest EMU-saldo relevant is.

Afboeking dividend ABN
ABN AMRO heeft in 2012 geen interim-dividend uitgekeerd. Reden hiervoor was dat het gezien de marktomstandigheden, het economisch klimaat, de eurocrisis, onzekere vooruitzichten en invoering van Basel 3 in 2013, verstandig is om als bank een sterke kapitaalpositie te hebben.

Boedeluitkering IJsland
Uit de boedel van de failliete Landsbanki heeft Nederland twee boedeluitkeringen van de vorderingen ontvangen van 197,3 miljoen euro en 93,6 miljoen euro.

Dividend ASR
ASR heeft in 2012 over boekjaar 2011 een dividend van 71 miljoen euro uitgekeerd.

IABF
Op basis van de realisaties van dit jaar (tot nu toe) is de raming van de Illiquid Asset Back-up Faciliteit (IABF) voor 2012 aangepast. Dit is een budgettair neutrale aanpassing, omdat de ontvangsten gelijk zijn aan de uitgaven. Dit is veroorzaakt doordat volgens afspraak iedere extra dollar ontvangst ten bate komt van aflossing van de hoofdsom. Zie voor meer informatie over de IABF het jaarverslag van begroting IX.

Renteontvangsten Griekenland
De renteontvangsten zijn naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling heeft verschillende oorzaken. Door de overheveling van het restant van de Greek Loan Facility naar het EFSF, zijn er in 2012 geen nieuwe bilaterale leningen verstrekt waardoor de lidstaten die deelnamen aan de GLF, dus ook niet meer de daaruit voortvloeiende rente ontvangen. Daarnaast is de renteopslag op de bilaterale leningen onder de Greek Loan Facility verlaagd van 300 (of 200 in de eerste 3 jaar) naar 150 basispunten (retroactief, zie voor verder toelichting jaarverslag van begroting IX).

X Defensie

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	7.655,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijstelling voorlopige rekening	17,3
Diversen	14,9
	32,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aflossen lening	80,0
Bijdrage buza bescherming ambassade door bsb	16,1
Bijstelling exploitatie	– 65,0
Bijstelling investeringen	– 65,0
Definitieve ejm	186,1
Doorschuiven schadeloosstelling veteranen naar 2013	– 33,7
Doorwerking ontvangsten	35,5
Doorwerking ontvangsten (afroming winst ivent)	21,1
Doorwerking ontvangsten (terugstorting sbk sso)	21,2
Loonheffing veteranen	73,0
Vrijval nominaal en onvoorzien	– 102,6
Diversen	– 18,3
	148,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Uitdeling prijsbijstelling	62,9
Diversen	– 10,4
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	– 27,0
	25,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*206,1*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	7.861,2
Totaal Internationale samenwerking	205,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	8.066,8

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	339,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	17,1
	17,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Afdracht b/l dienst moederdepartment	21,1
Bijstelling ontvangsten	68,9
Bijstelling verkoopopbrengsten	– 33,4
Doorwerking ontvangsten (terugstorting sbk sso)	21,2
Diversen	– 5,3
	72,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*89,6*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	429,4
Totaal Internationale samenwerking	4,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	433,6

Bijstelling voorlopige rekening
Dit is het saldo van verschillende mutaties die zich hebben voorgedaan na de 2e suppletoire begroting. De belangrijkste hiervan zijn die op het

gebied van de schadeloosstelling veteranen en investeringen bij DMO. Bij de 2e suppletoire was nog het beeld dat 33,7 miljoen euro voor het veteranenbeleid zou worden doorgeschoven naar 2013. In 2012 is er echter toch nog 20 miljoen euro hiervan tot besteding gekomen. Dit komt enerzijds door het sneller afwikkelen van de claims en anderzijds door een groter aantal aanspraken op de claims.
Daarnaast is er een verschil van 83 miljoen euro tussen de totale investeringsraming ten tijde van de tweede suppletoire begroting 2012. Enerzijds is dit het gevolg van de versimpeling van het project GPW Boxer (67 miljoen euro) en diverse kleine investeringsprojecten (54 miljoen euro) waardoor er meer in 2012 is gerealiseerd. Anderzijds is de afwijking het gevolg van de vertraging in de aflevering van de projecten IGV plus training (– 14 miljoen euro) en genie- & doorbraak tanks (– 24 miljoen euro). Ook is er 25 miljoen euro minder gerealiseerd door lagere uitgaven voor onderhoud van wapensystemen en operationele zaken. Daarnaast zijn er 14,7 miljoen euro minder uitgaven voor investeringen NAVO dan geraamd bij 2e suppletoire begroting en waren de decemberbetaling pensioenen en de opbouw kapitaaldekking pensioenen hoger dan verwacht (17,6 miljoen euro).

Aflossen lening
Voor het project «Nieuwbouw Gilze-Rijen» is de lening uit eerdere jaren afgelost (80 miljoen euro).

Bijdrage BuZa bescherming ambassade door bsb
Van het ministerie van Buitenlandse Zaken is 16,1 miljoen euro ontvangen voor de uitvoering van de bescherming van ambassadepersoneel door de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) van het Commando Koninklijke marechaussee (CKmar).

Bijstellen exploitatie
Het bijstellen van de exploitatie is onder meer een gevolg van het neerwaarts bijstellen van de brandstofbudgetten, de instandhoudingbudgetten en de lagere realisatie voor 2012 voor de overige exploitatie-uitgaven, met name op het gebied van kleding en overige persoonsgebonden uitrusting.

Bijstelling investeringen
Door het gewijzigde leveringschema voor de projecten IGV en genie- en doorbraaktanks, het doorschuiven van de deelbetalingen voor de projecten patrouillevoertuigen en Chinook en het niet tijdig verwerven en leveren van diverse kleine investeringsprojecten zijn de investeringen neerwaarts bijgesteld.

Definitieve ejm
Het defensiebudget is bijgesteld met een bedrag van 186,1 miljoen euro als gevolg van het toevoegen van de eindejaarsmarge van 2011.

Schadeloosstelling veteranen/Loonheffing veteranen
Met de Najaarsnota 2011 is de basis gelegd voor de totstandkoming van een schadeloosstelling voor veteranen. Ter eenmalige compensatie van veteranen die voor 1 juli 2007 gewond zijn geraakt als gevolg van inzet in voormalig missiegebieden is in totaal 183 miljoen euro vrijgemaakt. Een deel van het gereserveerde bedrag (33,7 miljoen euro) is per saldo doorgeschoven naar 2013, omdat van een kleine groep invalide veteranen nog moet worden vastgesteld wat de hoogte van de uitkering zal zijn. Naar verwachting ontvangen zij in 2013 hun uitkering. Tevens werd

Defensie in 2012 in staat gesteld om van de 183 miljoen een eindheffing af te dragen (73 miljoen euro), om te voorkomen dat de uitkering van de schadeloosstelling effect heeft op de inkomensafhankelijke regelingen van de veteranen.

Doorwerking ontvangsten
Enerzijds is dit een bijstelling als gevolg van vertraagde verkoopopbrengsten voor afstotingsprojecten van onroerende zaken in 2011 (24,6 miljoen euro) en anderzijds de hogere ontvangsten (21,2 miljoen euro) bij de bedrijven van het CDC voor onder meer bewakingsdiensten, vergoeding geneeskundig materieel en geleverde diensten voor transportcapaciteit. Daarnaast is er ook meer btw-teruggave op de NAVO-projecten ontvangen.

Doorwerking ontvangsten (afroming winst IVENT)
Dit betreft de afroming van de winst van IVENT (21,1 miljoen euro) en minder inkomsten voor geneeskundige zorg (6 miljoen) bij het CDC.

Doorwerking ontvangsten (terugstorting sbk sso)
Dit betreft het terugstorten van de opgebouwde voorziening wachtgelden van de baten- en lastendiensten naar het moederdepartement (21,2 miljoen euro).

Bijstelling verkoopopbrengsten
De ontvangstenbegroting is neerwaarts bijgesteld met 33,4 miljoen euro. Dit wordt deels veroorzaakt door een andere fasering van de opbrengsten uit verkoop van materieel (11,4 miljoen euro) op de ontvangstenbegroting van de DMO. Onder meer de verwachte deelontvangsten van de uitgestelde verkoop van Leopard II tanks zijn niet meer in 2012 gerealiseerd. De neerwaartse bijstelling wordt ook veroorzaakt door een andere fasering van de opbrengsten onroerende zaken (22 miljoen euro) op de ontvangstenbegroting van het CDC. In 2012 werden namelijk de verkopen van de objecten Kranenburg Noord, staf OCKmar, Topografische Dienst Emmen, Tapijnkazerne en diverse kleine objecten niet meer gerealiseerd.

Vrijval nominaal en onvoorzien
Dit is het bedrag aan onderuitputting in 2012 dat Defensie heeft overgeboekt naar het artikel nominaal en onvoorzien. Defensie neemt dit bedrag via de eindejaarsmarge mee naar 2013.

Prijsbijstelling
Dit betreft de reguliere uitkering van prijsbijstelling voor de defensie begroting.

XII Infrastructuur en Milieu

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	10.682,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 11,8
	– 11,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
A15 maasvlakte vaanplein	– 178,6
Bijdrage rud's	25,0
Dekking dynamax, bijdrage dgr geluidprogramma, overboekingen bdu	– 61,7
Eindejaarsmarge	35,5
Geluidsisolatie schiphol herziening van raming	– 17,5
Prijsbijstelling infrastructuurfonds	– 126,5
Programma beter benutten	44,6
Verdeling prijsbijstelling tranche 2012.	128,5
Diversen	– 18,0
	– 168,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Btw hoofdvaarweg lemmer-delfzijl	54,6
Decentralisatie krw-synergieprojecten	– 47,4
Decentralisatie projecten	– 49,4
Overboeking naar provinciefonds ivm rsp zuiderzeelijn	– 38,6
Prijsbijstelling hoofdstuk xii	36,5
Prijsbijstelling infrafonds	126,0
Diversen	– 146,2
	– 64,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 245,0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	10.437,9
Totaal Internationale samenwerking	65,8
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	10.503,7

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	57,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	21
	21
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	5,9
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	13,6
	19,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*40,4*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	97,7
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	97,7

Diversen mee- en tegenvallers
Deze post omvat de onderuitputting van het Planbureau van de Leefomgeving, de eerder ingevulde taakstelling van Rutte 1 en de minder onderzoeken bij luchtvaart.

A15 Maasvlakte Vaanplein
Het in het Infrastructuurfonds geraamde aanlegbudget voor het project A15 Maasvlakte Vaanplein is omgezet in een meerjarig budget voor de beschikbaarheidvergoeding.

Bijdrage RUD's
In het bestuurlijk overleg van 28 juni 2012 zijn de minister van Infrastructuur en Milieu, de VNG en het IPO tot een akkoord gekomen betreffende de compensatie voor de transitiekosten van het proces van de Regionale Uitvoeringingsdiensten. Alle partijen zijn akkoord gegaan met een eenmalige tegemoetkoming van 25 miljoen euro, zodat de terugverdientijd kan worden bekort. Dit bedrag is toegevoegd aan de fondsen middels de verhoudingen die blijken uit het onderzoek naar de terugverdientijd. Er is om die reden 19,2 miljoen euro toegevoegd aan het Gemeentefonds en 5,8 miljoen euro aan het Provinciefonds.

Dekking dynamax, bijdrage DGR Geluidprogramma, overboeking BDU
De bijstelling van de raming betreft een saldering van een groot aantal overboekingen tussen de begroting van HXII en het Infrastructuurfonds. De belangrijkste mutaties betreffen:
– Amendement Lucas. Hierin wordt bepaald dat er geen uitgaven aanlegprojecten waterkwaliteit en Kaderrichtlijnen Water (KRW) in het Deltafonds mogen worden gedaan maar op HXII verantwoord worden. De nog beschikbare middelen voor Waterkwaliteit zullen worden geraamd op HXII;
– Dekking ten behoeve van dynamax;
– Centralisering apparaat (naar HXII);
– Bijdrage van DG Ruimte (DGR) ten behoeve van Geluidprogramma;
– Overboekingen naar de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU) (Actieplan Groei op het Spoor, Spoorpilot, Programma Beter Benutten, Quick-scan gedecentraliseerd spoor, ROV overeenkomst, Quick Wins Rotterdam);
– Verwerking compensatie BTW (BTW cap) Zuid-as;
– Loonbijstelling tranche 2012.

Eindejaarsmarge
In 2011 heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu niet het volledige budget uitgeput. Bij voorjaarsnota is 35,5 miljoen euro aan de begroting van het ministerie van Infrastructuur en Milieu toegevoegd.

Geluidsisolatie Schiphol, herziening raming
Teneinde het project Geluidsisolatie Schiphol (GIS-3) in lijn te brengen met de meest actuele raming van het kasritme is ruim 17 miljoen euro niet in 2012 maar in latere jaren uitgegeven. Een fors deel (13 miljoen euro) heeft betrekking op de onderuitputting van GIS-3. Daarnaast is de raming bijgesteld als gevolg van de motie Hofstra (kamerstuk 2001–2002, 27 603, nr. 74). Door deze motie kunnen eigenaren niet worden verplicht om hun woningen te verlaten/verkopen.

Prijsbijstelling Infrastructuurfonds
De prijsbijstelling tranche 2012 is verdeeld en overgemaakt naar het Infrastructuurfonds.

Programma beter benutten
Om de doelstellingen van het programma Beter Benutten te behalen, is er budget geschoven vanuit het Infrastructuurfonds naar HXII.

Verdeling prijsbijstelling tranche 2012
De prijsbijstelling 2012 is verdeeld over de verschillende artikelen binnen HXII.

Diversen
Deze mutatie bestaat uit verschillende vertragingen op projecten zoals Euro 6 en Euro 5 programma's, Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit en de aanbesteding bij Twente. Verder omvat deze post een onderuitputting op het apparaat.

Btw hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl
Het eigendom van de hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl is over gegaan van de provincies Friesland en Groningen naar het Rijk. Als afronding van dit deel van het convenant moet btw aan het BTW-compensatiefonds (BCF) worden onttrokken en aan de begroting worden toegevoegd.

Decentralisatie KRW synergieprojecten
De budgetten voor de KRW synergieprojecten zijn gedecentraliseerd naar de provincies. Hierdoor heeft er een overboeking plaats gevonden naar het Provinciefonds.

Decentralisatie projecten
Verschillende projecten binnen de gebiedsontwikkeling zijn een verantwoordelijkheid geworden van gemeentes en provincies. De budgetten voor deze projecten worden overgeheveld naar het Gemeente- en Provinciefonds.

Overboeking Provinciefonds ivm Zuiderzeelijn
Deze mutatie bestaat uit een overboeking naar Provinciefonds van dat deel van de Ruimtelijk Economisch Programmamiddelen (15 miljoen euro) en de Concrete bereikbaarheidsprojecten (24 miljoen euro) waarvoor de regio verantwoordelijk is. Het betreft specifiek de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland.

Prijsbijstelling HXII
Het betreft de uitgekeerde prijsbijstelling voor het jaar 2012.

Prijsbijstelling Infrastructuurfonds
Het betreft de uitgekeerde prijsbijstelling voor het jaar 2012.

Diversen- technische mutaties
De diverse mutaties zijn onder andere integrale ontwikkeling tussen Delft en Schiedam, bijdrage aan beeldmateriaal en het werkprogramma van het Planbureau voor de Leefomgeving.

Diversen- niet belasting ontvangsten
Deze mutatie omvat de ontvangsten van de RGD voor een voorschot wat in 2011 door IenM is betaald en ontvangsten van Rijkswaterstaat voor ICT uitgaven.

XIII Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	5.174,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijdrage nvwa	21,4
Diverse posten	– 82,1
Innovatiefonds	– 44,8
Mep	– 26,4
Sde	– 23,9
Voorschot road-project	– 63,8
Diversen	– 39,5
	– 259,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing raming bmkb	40,0
Eindejaarsmarge	15,1
Kasschuif sde	– 70,5
Radioactief materiaal ecn	25,0
Storting in bmkb-reserve	30,0
Subs.zonnepanelen	22,0
Verdeling prijsbijstellingstranche 2012	– 18,8
Voorschot ondernemerspleinen	15,0
Wijziging uitfinanciering mep/sde	– 56,8
Diversen	79,7
	80,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Overb.naar provinciefonds ihkv decentralisatieakkoord	– 261,0
Prijsbijstelling	31,0
Diversen	– 45,7
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	– 16,2
	– 291,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 470,3*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	4.703,8
Totaal Internationale samenwerking	149,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	4.853,7

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	12.920,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bmkb/go/groeifin./diverse	– 54,9
Vertraagde verkoop gronden buiten de ehs	– 20,0
Diversen	11,6
	– 63,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 6,0
	– 6,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	12,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Aardgasbaten	– 260,2
Lagere landbouwheffingen	– 52,0
Diversen	– 14,0
	– 313,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 383,2*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	12.537,6
Totaal Internationale samenwerking	6,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	12.543,6

Bijdrage NVWA
De bijdrage aan de NVWA is met 21,4 miljoen euro verhoogd. Hiervan houdt 11,4 miljoen euro verband met een bijdrage in het tekort voor 2012. Dit tekort ontstaat doordat besparingen vanwege de fusie vertraagd worden gerealiseerd. Daarnaast houdt 10 miljoen euro verband met afkoop van huurcontracten van niet langer benodigde huisvesting waarvoor een voorziening wordt getroffen. Tenslotte wordt de bijdrage verhoogd met 2,6 miljoen euro voor de loon- en prijsbijstelling 2012.

Diverse posten
De lagere kasuitfinanciering voor de Innovatieprogramma's wordt met name veroorzaakt doordat de uitfinanciering van het innovatieprogramma Point One/Phase 2 trager is verlopen dan voorzien (4,8 miljoen euro). Op Lucht- en Ruimtevaart zijn de uitgaven voor de onderdelen Nationaal Programma Ruimtevaart en Civiele Luchtvaartontwikkeling achtergebleven bij de raming (4,7 miljoen euro).
De kasuitfinanciering op reeds aangegane verplichtingen met betrekking tot Innovatieve Onderzoeksprogramma's, Besluit Subsidie Investeringen Kennisinfrastructuur en Nanolab is lager dan geraamd (10,7 miljoen euro).

De omvang van de verliesdeclaraties BMKB is ten opzichte van de Najaarsnota achtergebleven bij de raming (4,7 miljoen euro). Het beroep op de Garantie Ondernemersfinanciering is achtergebleven bij de raming. Hierdoor is 33,6 miljoen euro minder uitgegeven dan geraamd. Tegenover deze lagere uitgaven staan ook lagere ontvangsten van 37,6 miljoen euro Als gevolg van een lagere benutting van de Groeifinancierinsfaciliteit, die zich richt op het buffervermogen van bedrijven, is 7,5 miljoen euro minder uitgegeven. Tegenover deze lagere uitgavenrealisatie staat ook een lagere ontvangst van 5,8 miljoen euro. De Borgstellingsregeling Scheepsbouw is niet opengesteld in 2012 waardoor de geraamde 10,0 miljoen euro niet tot realisatie heeft geleid. In 2012 zijn gesprekken met de Europese

Commissie en de banken afgerond. Naar verwachting zal publicatie van de gewijzigde regeling plaatsvinden in 2013.

Innovatiefonds
Het beroep op het Innovatiefonds is in 2012 achtergebleven bij de raming, waardoor de kasuitgaven lager uitvallen dan geraamd.

Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP)
De kasuitgaven MEP zijn in 2012 26,4 miljoen euro lager uitgevallen dan het in de begroting beschikbare bedrag. De onderuitputting is het gevolg van lagere subsidiabele producties dan waarmee in de begroting is gerekend.

Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE)
De kasuitgaven in het kader van de SDE zijn in 2012 23,9 miljoen euro lager uitgevallen dan het in de begroting beschikbare bedrag. Van de onderuitputting is 13,7 miljoen euro toe te schrijven aan de incidentele subsidie voor het windpark Noordoostpolder. Bij de realisatie van dit windpark is vertraging opgetreden als gevolg de procedure van goedkeuring door de EC. Dit bedrag zal in de jaren na 2012 alsnog tot uitbetaling komen. De overige onderuitputting is nagenoeg geheel het gevolg van lagere subsidiabele producties dan waarmee in de begroting is gerekend en zal in de jaren na 2012 alsnog tot uitbetaling komen in het kader van de SDE.

Voorschot road-project
Voor 2012 was een voorschot voorzien voor het Rotterdam Opslag en Afvang Demonstratieproject (Road)-project (Carbon Capture en Storage). Voor dit project is echter nog geen definitieve go/no go beslissing genomen, deze betaling zal daarom naar verwachting pas in 2013 plaatsvinden.

Diversen
De post bevat onder andere een meevaller bij de afbouw van het kenniscentrum recreatie en een meevaller door lagere rente-uitgaven voor de aflossing van PNB-leningen als gevolg van de lage rentestand. Bij groen onderwijs hebben zich enkele tegenvallers voorgedaan die onder meer te maken hebben met bijstellingen uit hoofde van lonen en prijzen, het vervallen van de boete voor langstudeerders in het Wetenschappelijke en Hoger Beroepsonderwijs en hogere uitgaven ten behoeve van Natuur- en Milieu-educatie (NME).

Aanpassing raming BMKB
De raming voor schade-uitgaven van BMKB is, omdat als gevolg van het economische klimaat ook in 2012 meer schadedeclaraties worden verwacht dan geraamd, met 67 miljoen euro verhoogd.

Eindejaarsmarge
De eindejaarsmarge wordt ingezet voor overlopende verplichtingen voor de Pilot Facility Delft (7 miljoen euro) en voor het Nota-Ruimte project Zuidas – Haarlemmermeer (8,1 miljoen euro).

Kasschuif (SDE)
Als gevolg van een gewijzigde uitfinanciering van betalingen voor de regelingen Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP) en Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE), is met een kasschuif begrotingsruimte

verlaagd in 2012 en 2015 ten gunste van verhogingen in de jaren 2013, 2014 en 2016.

Radioactief materiaal ECN
Door een toename van de kosten voor het ruimen van het historisch radioactief materiaal op het terrein van ECN in Petten is de betreffende voorziening met 25 miljoen euro verhoogd.

Storting in bmkb-reserve
Door de economische omstandigheden zijn de schadebetalingen op de Borgstelling midden- en kleinbedrijf (BMKB) toegenomen. De verwachting is dat ook de komende jaren er tekorten zullen optreden (zie ook Kamerstuk 2012, 32 637 nr. 42). Dit was aanleiding om een storting te doen in de recent ingestelde begrotingsreserve zodat er een buffer is voor toekomstige tegenvallende schadebetalingen.

Subsidie zonnepanelen
Per 1 juli 2012 is 22 miljoen euro budget beschikbaar gekomen voor een tijdelijke subsidieregeling voor investeringen in zonnepanelen voor kleinverbruikers. Kleinverbruikers kunnen een subsidie van 15% van de aanschafprijs ontvangen. De subsidie eindigt in 2013.

Verdeling prijsbijstellingstranche 2012
Bij Voorjaarsnota is de prijsbijstellingstranche 2012 toegedeeld. Deze prijsbijstelling is verdeeld over de relevante onderdelen. Het niet-juridisch verplichte deel is ingezet als dekking voor EZ-brede problematiek.

Voorschot Kamers van Koophandel ondernemerspleinen
Er is een voorschot betaald voor de aanloopfase (in verband met gewijzigde financiering) om tegemoet te komen aan de financieringsbehoefte van de ondernemerspleinen.

Wijziging uitfinanciering mep/sde
De betalingen in 2012 op lopende beschikkingen voor de MEP/SDE-regeling zijn lager uitgevallen dan geraamd. Dit is veroorzaakt door het niet tot betaling komen van subsidieprojecten omdat deze geen doorgang vinden en vertraging in de oplevering van SDE-projecten waardoor de uitfinanciering voor een deel zal verschuiven van de jaren 2012–2017 naar de jaren 2018–2031.

Diversen
De post bevat onder andere een verhoogde bijdrage aan Dienst Regelingen om het budget in overeenstemming te brengen met het opdrachtenpakket. Het betreft hier voornamelijk de financiering van het Europees uitvoeringspakket. Daarnaast is met de inhuizing van vrijwel alle Haagse diensten in de hoofzetel op de Bezuidenhoutseweg 73, het restant verplichting van de leegvallende lokaties op de Bezuidenhoutseweg 20, 30 en 105 afgekocht bij de RGD. De kredietregeling innovatiesubsidie samenwerkingsprojecten ingezet voor de invulling van de subsidietaakstelling. Tot slot heeft er een interne compensatie plaatsgevonden i.v.m. de budgettaire gevolgen van de APG crisisheffing van 2% voor het jaar 2012.

Diverse garantieregelingen
Als gevolg van een lager beroep op de Garantie Ondernemersfinanciering en de Groeifinancieringsfaciliteit zijn de provisieontvangsten lager dan geraamd. Het lagere beroep hangt samen met een lagere activiteit op de

financieringsmarkt, met name factoren als verminderde investerings- en risicobereidheid van bedrijven en banken spelen hierbij een rol. Hier staan ook lagere uitgaven tegenover. Van de Borgstellingsregeling Scheepsbouw kon geen gebruik worden gemaakt omdat deze regeling in 2012 niet is opengesteld. Daarom zijn er op deze regeling dan ook geen premieontvangsten binnengekomen.

Vertraagde verkoop gronden buiten de EHS
In de begroting zijn ontvangsten geraamd uit de verkoop van rijksgronden. De verkoop betreft gronden buiten de herijkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De geraamde ontvangsten voor 2012 kunnen nog niet worden gerealiseerd omdat eerst moet worden vastgesteld welke gronden voor welke doelen nodig zijn. Doelen zijn het realiseren van de taakstelling en het realiseren van de ontwikkelopgaven van het decentralisatieakkoord natuur. De opbrengst zal in de jaren 2013–2014 alsnog worden gerealiseerd.

Diversen
Deze post bevat een ramingsbijstelling van de Technische Ontwikkelings Projecten. Deze ontvangsten, zijn afhankelijk van het commerciële succes van in het verleden gegeven bijdragen en daardoor moeilijk in te schatten. Er zijn daarnaast nog geen bijdragen van I&M ontvangen voor het ILG. Tot slot is er 2,6 miljoen euro ontvangen van het Kennis Centrum Recreatie (KCR) in verband met het feit dat de afronding van het opheffingsproces van het KCR minder kosten met zich mee heeft gebracht dan geraamd.

Aardgasbaten
De tegenvaller in de aardgasbaten wordt veroorzaakt door een lagere productie dan waarvan eerder werd uitgegaan. De lagere productie was onder meer het gevolg van het warme einde van het jaar.

Lagere landbouwheffingen
Op basis van realisatiestanden zijn de geraamde landbouwheffingen structureel verlaagd. Onderliggende oorzaak is de afgenomen invoer van landbouwproducten.

Diversen
Op basis van de prijs van reeds geveilde rechten is bij Voorjaarsnota 2012 de raming voor de CO_2 veiling met 20 miljoen euro verlaagd. In de zomer van 2011 zijn verlengde FM – vergunningen uitgereikt. De ontvangsten zijn in 2012 binnengekomen.

XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	31.065,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 18,2
Sociale zekerheid	
Aio	– 15,1
Bbz	– 20,2
Bijstand	392,9
Kinderopvangtoeslag	– 228,4
Kindgebonden budget	44,0
Nominale ontwikkeling	125,6
Re-integratie wajong	– 22,3
Toeslagenwet	83,7
Uwv prijseffect	– 24,0
Vrijval wnv uwv	– 23,0
Wajong	– 96,1
Diversen	– 41,8
	157,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 17,1
Sociale zekerheid	
Eindejaarsmarge	23,3
Herijking verdeelmodel uwv	42,1
Herschikking uwv	– 50,0
Inzet eindejaarsmarge	– 17,4
Kasschuif ww	– 29,9
Terugdraaien huishoudinkomenstoets	27,0
Uitstel wetsvoorstel fraude	16,3
Vrijval herindeling wajong (wwnv)	– 23,3
Wajong kasschuif	200,0
Diversen	13,0
	184,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Omboeking bd	83,2
Diversen	6,0
Sociale zekerheid	
Loonbijstelling tranche 2012	40,3
Omboeking bd	– 83,2
Diversen	28,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Rijksbijdrage ouderdomsfonds	417,8
Diversen	– 1,5
	491,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*832,0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	31.897,2
Totaal Internationale samenwerking	0,7
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	31.898,0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	1.847,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 1,5
Sociale zekerheid	
Kinderopvangtoeslag	47,1
Kindgebonden budget	34,8
Restituties afrek. 2010/2011	66,6
Restituties bbz	39,2
Diversen	5,2
	191,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,3
Sociale zekerheid	
Kindgebonden budget	66,9
Diversen	10,9
	81,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	9,7
Sociale zekerheid	
Diversen	1,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	– 27,7
	– 16,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*255,7*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	2.103,2
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	2.103,2

Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO)
De uitgaven aan bijstand voor ouderen waren in 2012 lager dan verwacht. Dit komt vooral door een lagere gemiddelde uitkering.

BBZ
Aan bijstandsverlening voor zelfstandigen is in 2012 minder uitgegeven dan verwacht. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere gemiddelde kredietverlening dan waarmee gerekend werd.

Bijstand
De bijstandsuitgaven waren in 2012 hoger dan gedacht ten tijde van de begroting. Dit komt vooral doordat de werkloosheid hoger was dan verwacht, waardoor meer mensen in de bijstand zaten.

Kinderopvangtoeslag (uitgaven en ontvangsten)
Aan kinderopvangtoeslag is in 2012 minder uitgegeven dan verwacht. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat minder kinderen in de kinderopvang zaten dan waar rekening mee gehouden werd.

Kindgebonden budget (uitgaven en ontvangsten)
Per saldo waren de uitgaven aan het kindgebonden budget in 2012 lager dan verwacht. De uitgaven kwamen 44 miljoen euro hoger uit, maar hier tegenover staan ongeveer 100 miljoen euro hogere ontvangsten.

Nominale ontwikkeling
Deze bijstelling betreft een aanpassing in de geraamde nominale ontwikkeling binnen het SZA-kader als gevolg van CPB-ramingen van loon- en prijsontwikkeling en als gevolg van mutaties in uitgavenramingen binnen de Sociale Zekerheid.

Re-integratie Wajong
De uitgaven aan re-integratie van Wajongeren waren in 2012 lager dan verwacht. Deze daling wordt veroorzaakt doordat verplichtingen in 2012 behoedzamer zijn aangegaan dan in voorgaande jaren. Dit om overschrijdingen die zich in eerdere jaren voordeden te voorkomen.

Toeslagenwet
Aan de toeslagenwet is in 2012 meer uitgegeven dan verwacht. De toeslagenwet beweegt mee met de moederregelingen. De oorzaak van de hogere uitgaven ligt met name in het hogere aantal WW uitkeringen door de hogere werkloosheid. Daarnaast hadden meer gedeeltelijk arbeidsongeschikten met een vervolguitkering recht op een toeslag dan verwacht.

UWV prijseffect
Dit betreft een bijstelling van de uitvoeringskosten door een bijstelling van de geraamde prijs per uitkeringsgerechtigde.

Vrijval WWNV UWV
Met het niet doorgaan van de Wet Werken Naar Vermogen (WWNV) viel een bedrag van 23 miljoen euro vrij, dat bij UWV gereserveerd stond voor uitvoeringskosten WWNV.

Wajong
De uitgaven aan de Wajong waren in 2012 lager dan verwacht door een lagere gemiddelde uitkering. Dit komt onder andere doordat een groter deel van de mensen in de studieregeling zat, waarin een lagere uitkeringshoogte geldt.

Eindejaarsmarge
Dit betreft de overheveling van de eindejaarsmarge naar de begroting van SZW.

Herijking verdeelmodel UWV
Door een herijking van het verdeelmodel van uitvoeringskosten van het UWV heeft een verschuiving van geraamde uitvoeringskosten plaatsgevonden van premiegefinancierde regelingen naar begrotingsgefinancierde regelingen. Per saldo was deze herijking budgettair neutraal; een tegengestelde mutatie deed zich voor bij de premiegefinancierde regelingen.

Herschikking UWV
Dit betreft een budgettair neutrale herschikking in de uitvoeringskosten van de verschillende regelingen die het UWV uitvoert. Tegenover deze daling staat een stijging van 50 miljoen euro in de premiegefinancierde uitvoeringskosten bij het UWV.

Inzet eindejaarsmarge
Een deel van de uitgekeerde eindejaarsmarge is ingezet ter dekking van SZA-problematiek.

Kasschuif WW
De tegenvallende WW-ontwikkeling leidde tot hogere uitvoeringskosten bij het UWV in 2012. Daarom zijn uitvoeringskosten uit 2013 en 2014 naar voren geschoven (premiegefinancierd; hier niet zichtbaar). Om dit voor het hele SZA-kader budgettair neutraal te laten verlopen, zijn elders op de begroting, voornamelijk vanaf het artikel nominaal en onvoorzien, uitgaven naar achteren geschoven. Deze compenserende kasschuif wordt hier zichtbaar.

Terugdraaien huishoudinkomenstoets
De huishoudinkomenstoets voor de bijstand en de daarbij behorende besparing is teruggedraaid.

Uitstel wetsvoorstel fraude
Als gevolg van de latere ingangsdatum van de wet met betrekking tot de strengere aanpak van fraude (1 januari 2013 i.p.v. 1 juli 2012) was in 2012 sprake van een besparingsverlies.

Vrijval herindeling Wajong
Deze vrijval van voor het UWV gereserveerde middelen zijn onderdeel van een kasschuif ten behoeve van frictiekosten van het UWV in 2014.

Wajong kasschuif
Ten behoeve van het generale beeld in 2013 heeft aan het einde van 2012 een extra bevoorschotting uitkeringslasten Wajong van 0,2 miljard euro aan het UWV plaatsgevonden.

Omboeken budgetdiscipline (bd)
Als onderdeel van de nieuwe begrotingsstructuur 2013 is besloten om de subsidies en beleidsondersteunende budgetten volledig op het kader RBG-eng te boeken. In verband hiermee is het deel dat op het SZA kader stond omgeboekt.

Loonbijstelling tranche 2012
Dit betreft de uitkering van de loonbijstelling 2012 naar de begroting van SZW. Het betreft een vergoeding voor de gestegen sociale lasten van de werkgever.

Rijksbijdrage ouderdomsfonds
De rijksbijdrage aan het ouderdomsfonds kwam in 2012 hoger uit dan verwacht. Op basis van CPB-cijfers bleek dat de premie-inkomsten lager zouden zijn waardoor een hogere rijksbijdrage nodig was om het vermogenstekort aan te vullen.

Restituties Afrekeningen 2010/2011
Op basis van de realisatiecijfers 2010/2011 hebben afrekeningen op verscheidene regelingen plaatsgevonden.

Restituties bbz
In 2012 zijn middelen van gemeenten terug ontvangen naar aanleiding van het Beeld van de Uitvoering (BVDU) 2011. De kleine bijstandsregelingen worden per gemeente afgerekend. Sommige gemeenten hebben meer uitgegeven dan begroot, andere minder. Om die reden waren er zowel nabetalingen als restituties.

40 Sociale Zekerheid

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012	70.754,5
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Aow	– 78,4
Bijstand	392,9
Iva	– 110,6
Kinderopvangtoeslag	– 228,4
Kindgebonden budget	44,0
Nominale ontwikkeling	– 88,8
Toeslagenwet	83,7
Wajong	– 96,1
Wao	99,1
Wazo	– 74,3
Wga	– 108,8
Ww	698,2
Diversen	– 177,8
	354,7
Beleidsmatige mutaties	
Sociale zekerheid	
Nullijn 2012	– 93,7
Terugdraaien huishoudinkomenstoets	27,0
Uitstel wetsvoorstel fraude	33,5
Wajong kasschuif	200,0
Diversen	2,5
	169,3
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Bruteringseffecten	53,6
Omboeking bd	– 83,2
Diversen	12,9
	– 16,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	507,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	71.261,9

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012	1.079,6
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Kinderopvangtoeslag	47,1
Kindgebonden budget	34,8
Restituties afrek. 2010/2011	66,6
Restituties bbz	39,2
Diversen	14,3
	202,0
Beleidsmatige mutaties	
Sociale zekerheid	
Kindgebonden budget	66,9
Diversen	10,9
	77,8
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	1,3
	1,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	281,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	1.360,6

AOW
De uitgaven aan de AOW waren in 2012 lager dan begroot. Dit komt doordat het aandeel samenwonenden net iets hoger lag en/of het aantal mensen met AOW iets kleiner was dan verwacht.

Bijstand
De bijstandsuitgaven waren in 2012 hoger dan gedacht ten tijde van de begroting. Dit komt vooral doordat de werkloosheid hoger was dan verwacht, waardoor meer mensen in de bijstand zaten.

Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA)
De uitgaven aan de IVA kwamen in 2012 lager uit. Dit werd met name veroorzaakt doordat minder mensen doorstroomde van de WGA naar de IVA dan eerder werd gedacht.

Kinderopvangtoeslag
Aan kinderopvangtoeslag is in 2012 minder uitgegeven dan verwacht. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat minder kinderen in de kinderopvang zaten dan waar rekening mee gehouden werd.

Kindgebonden budget
Per saldo waren de uitgaven aan het kindgebonden budget in 2012 lager dan verwacht. De uitgaven kwamen 44 miljoen euro hoger uit, maar hier tegenover staan ongeveer 100 miljoen euro hogere ontvangsten.

Nominale ontwikkeling
Deze bijstelling betreft een aanpassing in de geraamde nominale ontwikkeling binnen het SZA-kader als gevolg van CPB-ramingen van loon- en prijsontwikkeling en als gevolg van mutaties in uitgavenramingen binnen de Sociale Zekerheid.

Toeslagenwet
Aan de toeslagenwet is in 2012 meer uitgegeven dan verwacht. De toeslagenwet beweegt mee met de moederregelingen. De oorzaak van de hogere uitgaven ligt met name in het hogere aantal WW uitkeringen door de hogere werkloosheid.

Wajong
De uitgaven aan de Wajong waren in 2012 lager dan verwacht door een lagere gemiddelde uitkering. Dit komt onder andere doordat een groter deel van de mensen in de studieregeling zat, waarin een lagere uitkeringshoogte geldt.

WAO
Aan de WAO is in 2012 meer uitgegeven dan verwacht. De overschrijding op de WAO wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een hoger dan verwachte gemiddelde uitkeringshoogte.

WAZO
De uitgaven aan uitkeringen bij zwangerschaps- en bevallingsverlof kwamen in 2012 lager uit. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het aantal geboortes lager lag dan verwacht. Verder was ook de gemiddelde hoogte van de uitkering iets lager dan gedacht.

Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten (WGA)
Aan de WGA is in 2012 minder uitgegeven dan verwacht. Er stroomde minder mensen in de WGA maar er stroomde ook minder mensen door naar IVA, per saldo zaten er minder mensen in de WGA dan verwacht.

WW
De WW-uitgaven waren in 2012 hoger dan gedacht ten tijde van de begroting. Dit komt vooral doordat de werkloosheid hoger was dan verwacht, waardoor meer mensen (langer) een WW-uitkering hadden.

Nullijn 2012
Conform het begrotingsakkoord 2013 wordt ten aanzien van de lonen in de collectieve sector (excl. zorg) een nullijn gehandhaafd. De tranche voor de loonbijstelling 2012 is ingehouden voor zover het de contractloonstijging betreft.

Terugdraaien huishoudinkomenstoets
De huishoudinkomenstoets voor de bijstand en de daarbij behorende besparing is teruggedraaid.

Uitstel wetsvoorstel fraude
Als gevolg van de latere ingangsdatum van de wet met betrekking tot de strengere aanpak van fraude (1 januari 2013 i.p.v. 1 juli 2012) was in 2012 sprake van een besparingsverlies.

Kasschuif Wajong
Ten behoeve van het generale beeld in 2013 heeft aan het einde van 2012 een extra bevoorschotting uitkeringslasten Wajong van 0,2 miljard euro aan het UWV plaatsgevonden.

Bruteringseffecten
Diverse uitkeringen zijn netto gekoppeld aan het netto minimumloon, maar kennen een ander bruto-netto traject dan het minimumloon. Wijzigingen in het bruto-netto traject van het minimumloon leiden tot aanpassing van het netto minimumloon. De uitkeringen die netto zijn gekoppeld worden evenredig aangepast, maar door het andere bruto-netto traject kan de bruto uitkering een afwijkende ontwikkeling vertonen dan die van het bruto minimumloon. Het effect hiervan op de uitkeringslasten wordt het bruteringseffect genoemd. Het uitgavenkader SZA is voor dit effect gecorrigeerd.

Omboeken budgetdiscipline (bd)
Als onderdeel van de nieuwe begrotingsstructuur 2013 is besloten om de subsidies en beleidsondersteunende budgetten volledig op het kader RBG eng te boeken. In verband hiermee is het deel dat op het SZA kader stond omgeboekt.

Restituties Afrekeningen 2010/2011
Op basis van de realisatiecijfers 2010/2011 hebben afrekeningen op verscheidene regelingen plaatsgevonden.

Restituties bbz
In 2012 zijn middelen van gemeenten terug ontvangen naar aanleiding van het Beeld van de Uitvoering (BVDU) 2011. De kleine bijstandsregelingen worden per gemeente afgerekend. Sommige gemeenten hebben meer uitgegeven dan begroot, andere minder. Om die reden waren er zowel nabetalingen als restituties.

XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	17.558,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Realisaties	– 45,0
Diversen	– 4,8
Zorg	
Diversen	1,6
	– 48,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Afwikkelingskosten verkoop nvi	15,7
Invulling taakstellende onderuitputting	42,4
Kasschuif decentralisatie begeleiding	– 19
Ova 2012 jeugdzorg en jeugdzorg+	18,9
Ruimte centrumvorming rivm	– 29,3
Ruimte prijsbijstelling kader r	– 20,0
Tbu/tsz	15,7
Diversen	26,7
Zorg	
Zorguitgaven caribisch nederland	43,6
Diversen	22,6
	117,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 28,2
Zorg	
Diversen	52,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Afwikkeling algemene kas ziekenfondswet	60,0
Bijstelling zorgtoeslag	425,7
Realisatie zorgtoeslag	687,4
Diversen	– 17,8
	1.179,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*1.248,7*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	18.806,9
Totaal Internationale samenwerking	6,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	18.813,8

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	45,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	9,8
Zorg	
Diversen	– 0,3
	9,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Opbrengsten wanbetalers en onverzekerden	23,0
Verkoop productie nvi	32,0
Diversen	21,8
	76,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	36,7
Zorg	
Diversen	21,2
Niet tot een ijklijn behorend	
Afwikkeling algemene kas ziekenfondswet	41,7
Realisatie zorgtoeslag	669,0
	768,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*854,9*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	900,7
Totaal Internationale samenwerking	0,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	900,8

Uitgaven

Realisaties
Deze post bestaat uit kleinere mee- en tegenvallers op verschillende budgetten.

Diversen – Mee- en tegenvallers – Rijksbegroting in enge zin – uitgaven
Deze post bestaat uit het saldo van verschillende mee- en tegenvallers, waaronder minder uitgaven in het kader van de afwikkeling van de algemene kas Ziekenfondswet (4,9 miljoen euro), een tegenvaller bij de tegemoetkoming specifieke zorgkosten (TSZ) (14,1 miljoen euro) en een meevaller op de uitgaven voor arbeidsmarkt en ICT (12,6 miljoen euro).

Afwikkelingskosten verkoop NVI
Het betreft uitgaven die samenhangen met de verkoop van de productiediensten en -faciliteiten van het Nederlands Vaccin Instituut (NVI) die medio 2012 heeft plaatsgevonden. De verschillende posten zijn: afwikkeling overdrachtsbalans Bilthoven Biologicals BV (BBIO) (7,2 miljoen euro), resterend exploitatietekort NVI 2012 (5,7 miljoen euro), en afkoop grond en gebouwen (2,7 miljoen euro).

Invulling taakstellende onderuitputting
In de ontwerpbegroting was voor 2012 nog sprake van een oningevulde taakstelling op de begroting van VWS. Deze is ingevuld met de bij de 2^{e} suppletoire begrotingswet gepresenteerde onderuitputting.

Kasschuif decentralisatie begeleiding
Als gevolg van de val van het kabinet Rutte/Verhagen is de decentralisatie van de begeleiding controversieel verklaard. Derhalve is er onderuitputting ontstaan.

OVA 2012 Jeugdzorg en Jeugdzorg+
Er is sprake van een incidenteel knelpunt bij de Jeugdzorg en Jeugdzorg+ dat voornamelijk voortkomt uit het niet uitkeren van de loonbijstelling 2012.

Ruimte centrumvorming RIVM
De ruimte wordt onder andere veroorzaakt doordat de voorraad antivirale middelen langer houdbaar is dan verwacht en voor vervanging gereserveerde middelen niet tot besteding komen (22,5 miljoen euro), de invoeringskosten van de darmkankerscreening lager zijn dan verwacht (1,9 miljoen euro), er middelen ten behoeve van screeningsprogramma's niet volledig zijn ingezet (1,9 miljoen euro) en de uitvoeringskosten HPV en Hepatitis B lager waren dan verwacht (1,9 miljoen euro).

Ruimte prijsbijstelling kader R
De prijsbijstelling (tranche 2012 op kader Rijksbegroting in enge zin) is ingezet voor VWS-brede problematiek.

TBU/TSZ
De regeling Tegemoetkoming Buitengewone Uitgaven (TBU) is per 1 januari 2009 afgeschaft. Omdat de definitieve tegemoetkoming pas kan worden vastgesteld nadat de belastingaangifte is afgerond, lopen de uitgaven nog enkele jaren door. Op basis van de meest recente inzichten is er per saldo sprake van een tegenvaller van 15,7 miljoen euro bij de TBU en de regeling TSZ, de opvolger van de TBU.

Diversen – Beleidsmatige mutaties – Rijksbegroting in enge zin – uitgaven
Deze post bestaat uit diverse mee- en tegenvallers en desalderingen. Er is onder andere sprake van vertraging bij voormalige FES-projecten (14,5 miljoen euro), een meevaller bij het budget voor arbeidsmarkt en beroepenstructuur (10,3 miljoen euro), een tegenvaller bij het mantelzorg-compliment (13,2 miljoen euro) en een tegenvaller bij de OVA voor Academische Ziekenhuizen (12,5 miljoen euro).

Zorguitgaven Caribisch Nederland
Zowel in het voorjaar als het najaar hebben nieuwe inzichten over het zorggebruik in Caribisch Nederland sinds de inwerkingtreding van het besluit Zorgverzekering BES (2011) tot forse opwaartse bijstellingen in de zorguitgaven geleid. In het voorjaar betrof het vooral algemene meerjarige volume- en prijsbijstellingen. De bijstelling in het najaar wordt vooral verklaard door een ongunstige dollar-eurokoers (4 miljoen euro), een hogere groei van het aantal verzekerden (3,5 miljoen euro), de volumegroei in Mariadal (3,5 miljoen euro), meer medische uitzendingen (2,5 miljoen euro), een overloop van betalingen uit 2011 (2,5 miljoen euro) en groter gebruik farmacie, tand- en paramedische zorg.

Diversen – Beleidsmatige mutaties – Zorg – uitgaven
Deze post bestaat o.a. uit een bijstelling van de raming voor de tegemoetkomingen voor chronisch zieken en gehandicapten en uit een meevaller bij deze tegemoetkomingen in 2012.

Diversen – Technische mutaties – Rijksbegroting in enge zin- uitgaven
Het betreft een aantal desalderingen en verschillende overboekingen naar andere begrotingshoofdstukken, waaronder het Gemeentefonds.

Diversen – Technische mutaties – Zorg – uitgaven
Het betreft o.a. een desaldering op het budget voor opleidingen. Aan de uitgavenkant treedt naar verwachting een tegenvaller op van 33,7 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door nabetalingen die optreden als gevolg van het terugbrengen van de bevoorschotting. Daartegenover staat dat aan de ontvangstenkant subsidies bij de huisartsenopleiding worden teruggevorderd (11,7 miljoen euro) en bij de zorgopleidingen 1e en 2e tranche (9,5 miljoen euro). Dit is verwerkt in de vorm van een desaldering van 21,2 miljoen euro en een tegenvaller van 12,5 miljoen euro onder de beleidsmatige mutaties (diversen).
Verder bestaat deze post uit een knelpunt bij de loonbijstelling tranche (9,7 miljoen euro) en de prijsbijstelling (22,0 miljoen euro) op kader Z.

Afwikkeling Algemene Kas Ziekenfondswet
Bij de invoering van de Zorgverzekeringswet op 1 januari 2006 is tevens de Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet van kracht geworden. Deze wet regelt dat de Ziekenfondswet werd ingetrokken en dat het geraamde saldo van de Algemene Kas Ziekenfondswet ten laste van 's Rijks schatkist werd gebracht. Het saldo is indertijd ingeschat op 5.773,6 miljoen euro negatief, rekening houdend met de situatie per 1 januari 2010 en de afwikkeling van de Algemene Kas in de jaren na 2010 door het CVZ.

In de loop van 2012 zijn o.a. de verantwoordingen 2010 en 2011 goedgekeurd, zodat deze in de Slotwet 2012 kunnen worden meegenomen. Het betreft uitgaven ad 60,0 miljoen euro en ontvangsten ad 41,7 miljoen euro Er is dus per saldo circa 18 miljoen euro betaald, terwijl het saldo van openstaande verplichtingen en vorderingen ultimo 2012 circa 21 miljoen euro bedraagt. Totaal spoort dat goed met de inschatting dat er in de jaren na 2010 per saldo nog bijna 40 miljoen euro te betalen zou zijn.

Bijstelling Zorgtoeslag
De zorgtoeslag dient als tegemoetkoming in de kosten van de nominale zorgpremie. Gedurende het begrotingsjaar is de raming voor de zorgtoeslag bijgesteld op basis van de actuele ramingen (CEP en MEV) van het Centraal Planbureau.

Realisatie Zorgtoeslag
Dit betreft de realisatie van de uitgaven aan de tegemoetkoming in kosten van de nominale zorgpremie in 2012.

Diversen – Technische mutaties – Niet tot de ijklijn behorend – uitgaven
Het betreft o.a. de bijstelling van de Bijdrage in Kosten van Kortingen (BIKK). De BIKK is de premiederving als gevolg van de belastingherziening 2001 voor inkomensafhankelijke regelingen. De aftrekposten die door de herziening zijn komen te vervallen, worden gecorrigeerd door de BIKK. Gedurende het begrotingsjaar is de raming voor BIKK bijgesteld op basis van de actuele ramingen (CEP en MEV) van het Centraal Planbureau.

Opbrengsten wanbetalers en onverzekerden
Dit betreft ruimte als gevolg van de aanpak wanbetalers en onverzekerden.

Verkoop productie NVI
Het betreft de opbrengsten van de verkoop van de productiediensten en -faciliteiten van het Nederlands Vaccin Instituut (NVI), waarover de Tweede Kamer bij brief van 2 juli 2012 is geïnformeerd (Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 32 589, nr. 5).

Diversen – Beleidsmatige mutaties – Rijksbegroting in enge zin – niet-belastingontvangsten
Het betreft o.a. een herijking van de ontvangstenraming (4,4 miljoen euro) en niet geraamde ontvangsten NVI (7,8 miljoen euro).

Diversen – Technische mutaties – Rijksbegroting in enge zin – niet-belastingontvangsten
Deze post bevat een aantal desalderingen.

Diversen – Technische mutaties – Zorg – niet-belastingontvangsten
Het betreft de desaldering in verband met het terugvorderen van subsidies bij de huisartsenopleiding (11,7 miljoen euro) en bij de zorgopleidingen 1e en 2e tranche (9,5 miljoen euro) (zie ook de toelichting onder Diversen – Technische mutaties – Zorg – uitgaven).

Afwikkeling Algemene Kas Ziekenfondswet
Het betreft de ontvangsten in het kader van de afwikkeling van de Algemene Kas Ziekenfondswet (zie toelichting onder uitgaven bij Afwikkeling Algemene Kas Ziekenfondswet).

Realisatie Zorgtoeslag
Dit betreft de realisatie van de uitgaven aan de tegemoetkoming in kosten van de nominale zorgpremie in 2012.

41 Budgettair Kader Zorg

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012	67.187,40
Mee- en tegenvallers	
Zorg	
Bovenbudgettaire vergoedingen	41,4
Farmaceutische hulp	– 826,8
Ggz	115,0
Grensoverschrijdende zorg	234,6
Huisartsenzorg	83,6
Hulpmiddelen	– 116,2
Instellingen voor medisch specialistisch zorg	333
Multidisciplinaire zorgverlening	30,2
Nominale ontwikkeling	154,5
Overige curatieve zorg	32,5
Tandheelkunde en tandheelkundige spec. zorg	25,3
Zorg in natura	662,2
Diversen	– 57,2
	712,1
Beleidsmatige mutaties	
Zorg	
Aanpassen tariefkorting huisartsen	34,3
Besparingsverlies toetsing rechtmatigheid van vergoeding conform zvw	47,0
Besparingsverlies werelddekking zorg buiten eu uit het basis pakket	30,0
Hoofdlijnenakkoord instellingen voor medisch specialisch zorg	– 333,0
Zorguitgaven caribisch nederland	43,6
Diversen	– 102,0
	– 280,1
Technische mutaties	
Zorg	
Diversen	11,7
	11,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*443,6*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	67.630,9

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012	3.641,4
Mee- en tegenvallers	
Zorg	
Diversen	– 0,9
	– 0,9
Technische mutaties	
Zorg	
Diversen	21,2
	21,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*20,3*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	3.661,8

Bovenbudgettaire vergoedingen
Uit de realisatiecijfers volgt een tegenvaller van 41 miljoen euro.

Farmaceutische hulp
Uit de CVZ-cijfers volgt bij de farmaceutische hulp een forse meevaller. De vervanging naar middelen met lagere prijzen en prijsverlagingen onder invloed van het preferentiebeleid van zorgverzekeraars leveren meer op dan eerder was geraamd.

Ggz
Aan de hand van cijfers van CVZ, NZa en Vektis over 2010 en 2011 is een overschrijding geraamd bij de curatieve ggz van 115 miljoen euro (vanaf 2011). In het Bestuurlijk Akkoord GGZ is afgesproken dat deze overschrijding voor slechts 40 miljoen euro mag doorwerken naar volgende jaren.

Grensoverschrijdende zorg
Aan de hand van de cijfers van CVZ is een overschrijding geraamd van 235 miljoen euro De overschrijding wordt gedeeltelijk veroorzaakt door het wegwerken van achterstanden uit 2011.

Huisartsenzorg
Uit de actualisering van de zorguitgaven blijkt een tegenvaller bij de huisartsenzorg. De overschrijding is met name het gevolg van een toename van de bijzondere betalingen.

Hulpmiddelen
Uit de CVZ-cijfers volgt een meevaller. Deze meevaller is met name ontstaan door een lagere volumegroei dan verwacht.

Instellingen voor medisch specialistische zorg
De totale ingeschatte overschrijding bij de instellingen voor medisch specialistische zorg op basis van informatie die in het voorjaar 2012 over 2011 beschikbaar was, bedraagt 333 miljoen euro. Deze overschrijding is gemeld en toegelicht in de eerste suppletoire begroting 2012 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 33 280 XVI, nr. 229). Deze overschrijding in 2011 is per saldo niet doorgetrokken naar 2012, want deze overschrijding is tegen geboekt (zie beleidsmatige mutaties). In 2012 is namelijk het Bestuurlijk Hoofdlijnenakkoord van toepassing waarin afspraken zijn gemaakt over een budgettair kader. Uitgaande van het overeengekomen budgettair kader werkt deze overschrijding niet structureel door.

Multidisciplinaire zorgverlening
Uit de actualisering van de zorguitgaven volgt een tegenvaller bij de multidisciplinaire zorgverlening.

Nominale ontwikkeling
De raming van de zorguitgaven is aangepast op basis van de meest recente macro-economische inzichten in de MEV 2012 van het Centraal Planbureau (CPB).

Overige curatieve zorg en academische component
De sector overige curatieve zorg bestaat voornamelijk uit huisartsenlaboratoria. De tegenvaller in deze sector doet zich dan ook met name bij huisartsenlaboratoria voor. Daarnaast is er sprake van een kleine incidentele tegenvaller bij de academische component in verband met nabetalingen uit oude jaren.

Tandheelkunde en tandheelkundige spec. zorg
Op basis van de meest recente CVZ-cijfers wordt een overschrijding geconstateerd bij tandheelkundige zorg.

Zorg in natura
Bij zorg in natura doet zich een tegenvaller voor in 2012. Deze tegenvaller is met name veroorzaakt door nieuw in gebruik genomen capaciteit, toename van kapitaallasten en extra afschrijvingslasten van immateriële vaste activa.

Aanpassen tariefkorting huisartsen
Naar aanleiding van de CVZ-cijfers over 2010 is de korting op het huisartsentarief, zoals opgenomen in de begroting 2012, met 20 miljoen euro verlaagd. Aanvullend is eind 2011 besloten om de korting nog verder met 14 miljoen euro te verlagen.

Besparingsverlies rechtmatigheid van vergoeding conform Zvw
De besparing als gevolg van de regeerakkoordmaatregel «vergoeding rechtmatigheid conform Zvw» wordt in 2012 nog niet gerealiseerd. Er is een implementatietraject in gang gezet in samenwerking met verzekeraars en zorgaanbieders.

Besparingsverlies werelddekking zorg buiten EU uit het basispakket
Er is sprake van een besparingsverlies in 2012. Het ingezette traject van het aanpassen van de verdragen verloopt niet conform verwachting. Verwacht wordt dat deze aanpassingen niet eerder dan 1 januari 2014 doorgevoerd zijn.

Hoofdlijnenakkoord instellingen voor medisch specialistische zorg
In 2011 is een Bestuurlijk Hoofdlijnenakkoord met instellingen voor medisch specialistische zorg gesloten. Een beheerste kostenontwikkeling is daarbij uitgangspunt. In dat akkoord is een financieel kader voor 2012 tot en met 2014 overeengekomen tussen verzekeraars en zorgaanbieders. Uitgaande van het overeengekomen budgettair kader 2012–2014 uit het Hoofdlijnenakkoord werkt de overschrijding, zoals geconstateerd op basis van 2011, niet structureel door. Daarom is de verwachte overschrijding van 333 miljoen euro bij de instellingen voor medisch-specialistische zorg, die deel uitmaakt van de actualisering zorguitgaven, tegen geboekt door middel van deze mutatie.

Zorguitgaven Caribisch Nederland
De actualisatie van de raming voor de zorgkosten van Caribisch Nederland leidt tot opwaartse bijstelling van de raming.

50 Gemeentefonds

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	18.334,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Voorlopige realisatie	– 30,1
Wijziging betalingsverloop algemene uitkering	58,0
Diversen	0,8
	28,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	13,0
	13,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Accres tranche 2012	– 156,4
Bijdrage kwaliteitsprogramma rotterdam zuid	30,0
Brede scholen	47,2
Diversen	134,3
Zorg	
Wmo loon- en prijsbijstelling 2011 en 2012	48,0
Diversen	21,9
	125,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*166,7*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	18.500,8
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	18.500,8

B GEMEENTEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,1
	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0,1*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0,1
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0,1

Voorlopige realisatie
Het gemeentefonds is in 2012 niet volledig uitbetaald. Dit is veroorzaakt doordat de verdeelmaatstaven niet allemaal in 2012 definitief konden worden vastgesteld. Daardoor kon niet worden overgegaan tot betaling aan de gemeenten.

Wijziging betalingsverloop algemene uitkering
In 2011 is een gedeelte van het gemeentefonds niet uitbetaald aan gemeenten. Dit is veroorzaakt doordat de verdeelmaatstaven niet allemaal in 2011 definitief konden worden vastgesteld. Daardoor kon niet worden overgegaan tot betaling aan de gemeenten. Het resterende bedrag is in 2012 uitbetaald. Hiertoe werd de begroting van het Gemeentefonds verhoogd.

Diversen – beleidsmatige mutaties rijksbegroting in enge zin
Dit betreft de implementatie van de modernisering van de gemeentelijke basisadministratie (mGBA). Voor de financiering van de ondersteuning van de implementatie van de mGBA is besloten dat van de aanvulling van BZK in 2013 van 25 miljoen euro een deel van 12 miljoen euro in 2012 wordt geboekt.

Accres tranche 2012
Conform het RA is de normeringssystematiek van het Gemeentefonds met ingang van 2012 weer in werking gesteld. Dit betreft de tranche 2012.

Bijdrage kwaliteitsprogramma Rotterdam-Zuid
In 2012 wordt een eenmalige impuls op basis van co-financiering aan de fysieke aanpak in de focuswijken in Rotterdam-Zuid gegeven. Deze impuls wordt ingezet voor sloop en onteigening van woningen en aanvullend op investeringen in de openbare ruimte en leefbaarheid in de betreffende wijken van Rotterdam.

Brede scholen
De impuls brede scholen richt zich op de realisatie van de zogenaamde combinatiefuncties. Dit zijn functies waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever, maar werkzaam is ten behoeve van twee of meer sectoren. Het Rijk (OCW en VWS), de VNG en vertegenwoordigers van de onderwijs-, sport- en cultuursector hebben bestuurlijke afspraken gemaakt met als doel de realisatie van in totaal 2500 (fte's) combinatiefuncties in 2012. In 2012 is 26 miljoen euro vanuit VWS en 11 miljoen euro vanuit OCW beschikbaar gesteld via het gemeentefonds.

Diversen – technische mutaties Rijksbegroting in enge zin
De post diversen bestaat uit een aantal overhevelingen van middelen uit departementale begrotingen, die via het gemeentefonds aan gemeenten worden uitgekeerd. Dit gaat bijvoorbeeld om nationale gebiedsontwikkeling (20 miljoen euro), vrouwenopvang (15 miljoen euro), middelen voor versterking van het landelijke netwerk van binnenhavens (10 miljoen euro) en middelen voor de Zuiderzeelijn (16 miljoen euro). Ook wordt er 19 miljoen euro toegevoegd aan het gemeentefonds als eenmalige tegemoetkoming voor de compensatie voor de transitiekosten van het RUD proces.

Wmo loon- en prijsbijstelling 2011 en 2012
De uitgaven binnen het Gemeentefonds voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) worden opgehoogd ter compensatie van loon- en prijsstijgingen van 2011 en 2012.

Diversen – technische mutaties zorg
De post diversen bestaat voornamelijk uit het toevoegen van de groeiruimte van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) vanuit de begroting van VWS (17 miljoen euro).

51 Provinciefonds

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	1.116,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 0,4
	– 0,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpak stikstof	23,0
Accres tranche 2012	– 12,5
Bodemsanering	12,8
Monumenten	20,0
Nationale gebiedsontwikkeling	53,6
Natuur	308,4
Rsp zuiderzeelijn	38,6
Waddenfonds	66,5
Zonnepanelen voor asbestdaken	20,0
Diversen	39,5
	569,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*569,5*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	1.686,0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	1.686,0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

Aanpak Stikstof
Provincies zijn verantwoordelijk voor effectgericht beheer in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), een onderdeel van Natura 2000. In Nederland heeft Natura 2000 geleid tot het aanwijzen van 162 natuurgebieden. Om de natuurdoelen in een groot aantal van die gebieden te kunnen halen moet de neerslag van stikstof – de stikstofdepositie – minder worden. Voor de uitvoering van PAS ontvangen de provincies 23 miljoen euro.

Accres tranche 2012
Conform het RA is de normeringssystematiek van het Provinciefonds met ingang van 2012 weer in werking gesteld. Dit betreft de tranche 2012.

Bodemsanering
Met ingang van 1 januari 2010 wordt een deel van het bodemsaneringsbudget uitgekeerd aan provincies. In 2012 ontvangt de provincie Noord-Brabant 13 miljoen euro voor verschillende knelpunten, waaronder Chemie-Packterrein Moerdijk (5,7 miljoen euro) en Sanering particuliere locaties De Kempen (5 miljoen euro).

Monumenten
Vanaf 2012 wordt de regierol in het restauratiebeleid structureel gedecentraliseerd van het Rijk naar provincies. Hiervoor wordt een decentralisatie-uitkering monumenten gevormd. Deze uitkering zal met ingang van 2012 structureel 20 miljoen euro verdelen over de provincies.

Nationale gebiedsontwikkeling
Via de decentralisatie-uitkering Nationale gebiedsontwikkelingen ontvangen in 2012 de provincie Zuid-Holland 11 miljoen euro voor het project Oude Rijn zone en 13 miljoen euro voor het bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard, de provincie Gelderland 23 miljoen euro voor het project Traverse Dieren, de provincie Zeeland 2 miljoen euro voor de projecten Maintenance Value Park in Terneuzen en Mobiliteitscentrum Zalco en de provincie Overijssel 5 miljoen euro voor het project IJsseldelta.

Natuur
Op 20 september 2011 hebben Rijk en Interprovinciaal Overleg het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur gesloten. Op grond hiervan wordt de verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid en het landelijk gebied, met inachtneming van de afspraken uit het akkoord, overgedragen van Rijk aan provincies. Op 23 november 2012 hebben het Rijk en de afzonderlijke provincies de afrondingsovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) ondertekend. Hiermee zijn de twaalf afzonderlijke ILG-bestuursovereenkomsten komen te vervallen en zijn de inzet en de beschikbare middelen voor het resterende oorspronkelijke ILG-tijdvak tot en met 2013 vastgesteld.

Rsp Zuiderzeelijn
Deze mutatie bestaat uit een overboeking naar Provinciefonds van dat deel van de Ruimtelijk Economisch Programmamiddelen (15 miljoen euro) en de Concrete bereikbaarheidsprojecten (24 miljoen euro) waarvoor de regio verantwoordelijk is. Het betreft de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland.

Waddenfonds
Niet alle voor 2011 beschikbare middelen voor het Waddenfonds zijn uitgegeven. Deze zijn voor 2012 toegevoegd aan het Provinciefonds, aangezien het Waddenfonds is opgegaan in het Provinciefonds.

Zonnepanelen voor asbestdaken
Er is 20 miljoen euro beschikbaar voor regionale regelingen zonnepanelen voor asbestdaken.

Diversen – technische mutaties rijksbegroting in enge zin
De post diversen bestaat uit een aantal overhevelingen van middelen uit departementale begrotingen, die via het Provinciefonds aan provincies worden uitgekeerd. Dit heeft onder andere betrekking op energiebesparingsprojecten. Ook wordt er 6 miljoen euro toegevoegd aan het Provinciefonds als eenmalige tegemoetkoming voor de compensatie voor de transitiekosten van het RUD proces. Ook is er 8 miljoen euro beschikbaar voor de zogenaamde «sterke regio's». Hier zijn extra inspanningen nodig om de (internationale) concurrentiekracht van deze regio's te verstevigen.

55 Infrastructuurfonds

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	7.986,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
A10 zuidas en lucht en geluid	– 34,8
Aanleg hoofdwegennet	38,7
Decentralisatie krw	27,7
Noord zuidlijn/stadsbrug nijmegen	17,9
Prorail	– 16,7
Versnelling project lent	19,8
Versnelling projecten + aanbestedingsmeevallers	17,4
Diversen	– 41,8
	28,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
A28 utrecht-amersfoort, a4 delft-schiedam en a50ewijk-valburg	128,1
Aflossingstunnels, a10 2e coentunnel	19,3
Bestrijding regionale wateroverlast en steenbekleding	– 56,3
Beter benutten	74,5
Beter benutten en n33 assen-zuid	– 233,9
Btw hoofdvaarweg lemmer-delfzijl	– 26,7
Dekking beter benutten	– 74,5
Hsa	– 43,9
Markermeerdijk hoorn-edam-amsterdam	– 34,7
Mirt fasewisselingen	150,5
N18 varsseveld, a1/6/9 schiphol amsterdam-almere	– 97,6
Onderhoudsplanning voor 2012	204,4
Parallelstructuur a12/gouwe	– 49,1
Project nijmegen 2e stadbrug	23,6
Projecten a2 everdingen,n23 ommmen en a74 venlo	– 23,8
Randstadrail, n201 en rijngouwelijn oost	– 127,6
Ruimte voor de rivier en langsdammen	22,3
Rw4 dinteroord-bergen op zoom en n31 leeuwarden de haak	– 35,2
Stalen kunstwerrken,eerste tranche vervanging en renovatie	15,8
Toevoegen voordelig saldo 2012	233,6
Vleuten-geldermalsen,schiedam rijswijk tunnel delft	20,6
Zuid-willemsvaart, quick wins binnenhavens en amendement ligplaatsen	– 45,1
Diversen	– 32
	12,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
A15 maasvlakte vaaanplein	– 178,6
Btw hoofdvaarweg lemmer-delfzijl	54,6
Diverse lagere/hogere uitgaven	– 61,5
Lening 6/10 door prorail	– 119,5
Naar pf: decentralisatie krw-synergieprojecten (dec.circ.)	– 47,4
Rep middelen en concrete bereikbaarheidsprojecten	– 38,6
Diversen	– 37
	– 428
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 387,5*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	7.599,2
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	7.599,2

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	7.986,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Prorail/doorschuiven naar 2013/hsa	– 18,2
Diversen	29,9
	11,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Bestuursafspraak provincies	23,0
Bijdrage aan vaarwegprojecten	– 36,6
Bijdragen aan wegenprojecten	– 119,4
Hsa	– 43,9
Prijsbijstelling tranche 2012	126,5
Toevoegen voordelig saldo 2012	130,4
Diversen	– 7,0
	73,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
6/10 van prorail	– 119,5
A15 maasvlakte vaaanplein	– 178,6
Btw hoofdvaarweg lemmer-delfzijl	54,6
Diverse lagere/hogere uitgaven	– 61,5
Naar pf: decentralisatie krw-synergieprojecten (dec.circ.)	– 47,4
Rep middelen en concrete bereikbaarheidsprojecten	– 38,6
Diversen	– 37,0
Niet tot een ijklijn behorend	
Toevoegen voordelig saldo 2012	103,2
	– 324,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 240,1*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	7.746,5
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	7.746,5

A10 Zuidas lucht en geluid
De kosten voor de verkenning A10 Zuidas zijn niet gerealiseerd. Daarnaast geldt dat voorziene uitgaven lucht en geluid niet zijn gerealiseerd, omdat deze uitgaven zoveel mogelijk met reguliere werkzaamheden worden gecombineerd.

Aanleg hoofdwegennet
De hogere uitgaven zijn veroorzaakt doordat de aannemer werkzaamheden eerder af heeft bij A50 Ewijk – Valburg, anticiperende aankoop vastgoed Schiphol-Amsterdam-Almere, Kostenstijging project N35 Zwolle Almelo inzakede tunnel technische installatie en een overlopende betaling naar 2013 bij het project A4 Delft – Schiedam inzake het Designteam.

Decentralisatie KRW
De budgetten voor de KRW synergieprojecten zijn gedecentraliseerd naar de provincies. Hierdoor heeft er een overboeking plaats gevonden naar het Provinciefonds.

Noord-Zuidlijn/stadsburg Nijmegen
Door de Noord-Zuidlijn is in 2012 meer uitgegeven omdat door het voorspoedig verlopen van het boren er een paar mijlpalen die voor 2013 stonden gepland al in 2012 zijn gerealiseerd en dus konden worden uitbetaald.

Prorail
Bij de initiële subsidieverlening 2012 aan ProRail is een forfaitaire korting van 19 miljoen euro toegepast in verband met de nog niet bestede subsidie per eind 2011. Gedachte hierbij was dat deze bij de wijzigingsbeschikking 2012 weer teruggedraaid zou worden wanneer ProRail de productie weer zou zijn ingelopen. Uit de derde kwartaalrapportage 2012 van ProRail blijkt echter dat ook in 2012 weer sprake is van onderbesteding.

Versnelling project Lent
De versnelling is gebaseerd op de reeds gegunde contracten en de martkbenadering. De gewenste versnelling is bij het project Lent gerealiseerd en de verwerving van het benodigde vastgoed werd daardoor bespoedigd.

Versnelling projecten +aanbestedingsmeevallers
De hogere realisatie van projecten is met name veroorzaakt door enerzijds versnelling van de projecten Eiland Dordrecht, Krimpen ad Ijssel en anderzijds de meerwerkkosten voor dijkversterking Enkhuizen. Daar tegenover staan enkele aanbestedingsmeevallers bij onder andere de afgeronde projecten ZSK Scheveningen en de Delflandsekust.

Diversen- mee- en tegenvallers
Deze post omvat verschillende vertragingen binnen projecten zoals het project Electro Magnetische Comptabiliteit en het groot variabele onderhoud van de hoofdvaarwegen.

A28 Utrecht-Amersfoort, A4 Delft-Schiedam en A50 Ewijk-Valburg
Een aantal projecten is sneller verlopen dan verwacht. Het gaat hier om de wegverbreding van de A2 tussen Eindhoven en Den Bosch, de passage Maastricht, de A28 Utrecht-Amersfoort en de A50 Ewijk-Valburg. Bij de A4 Delft-Schiedam is de vergoeding voor het designteam dit jaar betaald in plaats van in 2013.

Aflossingstunnels, A10 2e Coentunnel
Deze mutatie bevat een aantal verhogingen en verlagingen van het budget. Een aantal projecten is versneld. Het gaat hier om de A10, 2e Coentunnel. Lagere betalingen dan geraamd worden verwacht bij de A15 Maasvlakte Vaanplein.

Bestrijding regionale wateroverlast en steenbekleding
De subsidieregeling voor de bestrijding van de regionale wateroverlast valt lager uit dan verwacht, doordat er minder aanvragen zijn ontvangen. Verder zijn er verlagingen van de budgetten ontstaan voor de Steenbekleding Ooster- en Westerschelde en de Steenbestortingen.

Beter Benutten
Om de doelstellingen van het programma Beter Benutten te behalen, is de afgelopen periode gezocht naar mogelijkheden om binnen het MIRT-programma budgetten in de juiste kasjaren beschikbaar te krijgen (TK II, 2011–2012, 33 000 A, nr. 21). In totaal wordt nu 300 miljoen euro naar deze kabinetsperiode gehaald. Deze schuif is mogelijk doordat de budgetten voor andere projecten in deze periode niet volledig besteed zullen worden.

Beter benutten en N33 Assen-zuid
Doordat tussentijdse betalingen via de Brede Doel Uitkering in 2012 niet mogelijk zijn kan een bedrag van 62 miljoen euro voor het programma Beter Benutten pas in 2013 worden uitbetaald. Daarnaast is een bedrag van 150 miljoen euro gerealiseerd als invulling van de eerder opgelegde kasschuif ten behoeve van het rijksbrede financiële beeld vanuit het begrotingsakkoord 2013.
Tenslotte is in verband met de fasewissel het budget voor het project N33 Assen Zuidbroek overgeheveld van planstudie naar realisatiefase.

BTW hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl
In het voorjaar 2012 is er budget vanuit het BTW compensatiefonds naar IenM overgeheveld in verband met de verschuiving van verantwoordelijkheden tussen het Rijk en de provincies. Van deze 54 miljoen euro is er 27 miljoen euro doorgeschoven naar 2013.

Dekking Beter Benutten
Het betreft schuiven in het budget van de Zuidas, Hoogwaterbeschermingsprogramma deel 2 en de Verkeersruit Eindhoven.

High Speed Alliance (HSA)
De lagere ontvangsten en uitgaven hebben voor een deel betrekking op lagere concessie-inkomsten als gevolg van de HSA-deal met de NS. In 2015 en 2016 wordt de mutatie ook verklaard door invulling van de 160 miljoen euro taakstelling uit het regeerakkoord, waarvan 50 miljoen euro door NS (hogere inkomsten) en 110 miljoen euro door Prorail (lagere uitgaven).

Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam
Deze mutatie omvat vertragingen op het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam, waar vertraging is ontstaan bij de voorziene vaststelling van het voorkeursalternatief. Bij Enkhuizen-Hoorn is er daarnaast vertraging in verband met onderzoek naar de extra kosten en de afhankelijkheid van de resultaten veenproef.

Mirt fasewisselingen
Deze mutatie komt voort uit de MIRT fasewisseling van planstudie naar realisatiefase.

N18 Varsseveld, A1/6/9 Schiphol Amsterdam-Almere
Het betreft hier mutaties in het kader van MIRT fasewisselingen naar realisatie op genoemde de projecten.

Onderhoudsplanning voor 2012
Met deze mutatie wordt het benodigde budget in lijn gebracht met de onderhoudsplanning. Dit is conform begroting 2012 (bijlage 4.2). Het betreft onderuitputting op aanleg die wordt ingezet voor Beheer en Onderhoud.

Parallelstructuur A12/Gouwe
Deze mutatie wordt veroorzaakt door de vertraging bij de afgifte van de beschikking voor de Parallelstructuur A12/Gouwe omdat de provincie de noodzakelijke informatie niet tijdig heeft geleverd.

Project Nijmegen 2e stadbrug
Deze mutatie betreft een versnelde betaling met betrekking tot het project Nijmegen 2e stadbrug.

Projecten A2 Everdingen, N23 Ommen en A74 Venlo
Het betreft hier meevallers op de projecten A2 Everdingen, N34 Ommen, A74 Venlo, A2 Den Bosch en A2 Eindhoven.

Randstadrail, N201 en Rijngouwelijn oost
Een aantal projecten heeft vertraging opgelopen zoals de Randstadrail, N201 en de Rijngouwelijn.

Ruimte voor de Rivier en langsdammen
Deze mutatie betreft extra uitgaven voor Ruimte voor de Rivier, zoals is vastgelegd in het Spelregels Natte Infrastructuurprojecten (SNIP) 3 besluit.

Rrw4 Dinteloord- Bergen op Zoom en N31 Leeuwarden De Haak
Deze mutatie bevat een aantal verlagingen van het budget. Een aantal projecten heeft vertraging opgelopen. Het gaat hier om de RW4 Dinterloord- Bergen op Zoom, N31 Leeuwarden De Haak en het programma quick wins wegen.

Stalen kunstwerken,eerste tranche vervanging en renovatie
De extra uitgaven bij de stalen kunstwerken en vervanging en renovatie zijn ontstaan doordat de budgetten aangepast zijn aan de meest recente planningen.

Vleuten-Geldermalsen, Schiedam Rijswijk tunnel Delft
Deze mutatie bevat een aantal verhogingen en verlagingen van het budget. Een aantal projecten zijn versneld. Met name de Schiedam-Rijswijk tunnel bij Delft is versneld, waardoor er meer uitgaven zijn voor dit project in 2012. Bij het project Vleuten-Geldermalsen is de forfaitaire aftrek te hoog ingeschat.

Zuid-Willemsvaart, quick wins binnenhavens en amendement ligplaatsen
De projecten Zuid-Willemsvaart en de Quick wins binnenhavens hebben vertraging opgelopen. Bij amendement van de leden Dijkgraaf en de Rouwe zijn aan de begroting 2012 middelen toegevoegd voor realisering van eenvoudige ligplaatsen (Kamerstukken II, 33 000 A, nr. 10). De voorbereiding hiervan vraagt de nodige tijd waardoor het grootste deel van het budget zal worden doorgeschoven naar 2013 en verder.

Diversen beleidsmatige mutaties
Deze mutatie omvat een aantal ophogingen en verlagingen van de budgetten. Het gaat hier om extra gelden voor renovatie en vervanging, een rentemeevaller bij pps projecten en een meevaller op het project Mainportontwikkeling Rotterdam.

A15 maasvlakte Vaanplein
Het in het Infrastructuurfonds geraamde aanlegbudget voor het project A15 Maasvlakte Vaanplein is omgezet in een meerjarig budget voor de beschikbaarheidvergoeding.

Diverse lagere/hogere uitgaven
Het gaat om budgetten van verschillende projecten die via HXII naar andere begrotingen gaan.

Lening 6/10 door prorail
Deze desaldering heeft betrekking op de vervroegde aflossing van een lening en rentebetaling ten aanzien van Railinfrabeheer. De lening liep oorspronkelijk in 2012 af, maar is reeds in 2011 afgelost.

REP middelen en concrete bereikbaarheidsprojecten
Het gaat hier om een overboeking naar provinciefonds voor de REP-middelen en de Concrete bereikbaarheidsprojecten waarvoor de regio verantwoordelijk is. Het betreft de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland.

Diversen- technische mutaties
Deze mutatie is het saldo van versnellingen en vertragingen op de projecten quick wins binnenhavens, Den Haag emplacement en concrete bereikbaarheidsprojecten.

Prorail/doorschuiven naar 2013/HSA
De bijdragen van lagere overheden van 14 miljoen euro en de afrekeningen met ProRail van 9 miljoen euro zijn doorgeschoven naar 2013. Daarnaast is de betaling van HSA 5 miljoen euro hoger uitgevallen dan begroot, omdat HSA de volledige concessievergoeding heeft overgemaakt aan IenM. De 5 miljoen euro gebruiksvergoeding moet nog door IenM worden verrekend met ProRail.

Diverse- mee- en tegenvallers- niet-belastingontvangsten
Het gaat hier om extra ontvangsten voor de N33, project de Kier en de Ten subsidie voor de Maasroute.

Bestuursafspraken provincies
De hogere ontvangst betreft voor een belangrijk deel de ontvangsten als gevolg van de bestuursafspraak van d.d. 13 juli 2007 (brief BZK: DIR 01397/2007) waarin is vastgelegd dat de provincies in 2008 voor in het totaal 200 miljoen euro storten aan het IF. Deze betalingen zijn verwerkt op diverse projectbudgetten.

Bijdrage vaarwegenprojecten
Ongeveer 37 miljoen euro aan ontvangsten zal niet worden gerealiseerd op het vaarwegennet. Het gaat om de volgende projecten: Zuid Willemsvaart, Maas-Berlicum, Ontvangsten verbreding Wilhelminakanaal Tilburg, Zuid Willemsvaart, sluis 4, 5 en 6, Walradar Noordzeekanaal.

Bijdrage wegenprojecten
Er zal een totaal van 119 miljoen euro aan ontvangsten niet worden gerealiseerd op het wegennet. Het gaat hierbij om de volgende projecten: Rw2 Holendrecht-Ouderijn (10,0 miljoen euro), RW 9 Badhoevedorp (– 18,0 miljoen euro), Rw4 Delft-Schiedam (– 30,0 miljoen euro), N33 Assen-Zuidbroek (– 24,0 miljoen euro): Rw20/12 aansluiting Moordrecht (– 10,0 miljoen euro), A1/A6/A9 SAA (– 6,0 miljoen euro) en N35 Zwolle-Wijthmen (15,0 miljoen euro).

65 Diergezondheidsfonds

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	9,7
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	10,4
	10,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*10,4*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	20,1
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	20,1

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	9,7
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	10,4
	10,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*10,4*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	20,1
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	20,1

Diversen
Als gevolg van onder meer uitgaven voor verdenkingen Aviaire Influenza, onderzoekskosten naar het Schmallenbergvirus en aanschaf van het Q-koorts vaccin is het uitgavenbudget verhoogd. Ook is ten behoeve van de monitoringsprogramma's voor de bewaking van dierziekten extra budget verschaft. Hiertegenover staan hogere ontvangsten vanuit de EZ-begroting. De mutatie omvat daarnaast het positieve begin- en eindsaldo.

64 BES-fonds

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	24,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	13,6
	13,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*13,6*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	38,5
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	38,5

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

Diversen uitgaven (technische mutaties)
Op het BES-fonds zijn meer uitgaven gedaan (3 miljoen euro) als gevolg van de lage euro/dollar wisselkoers. Daarnaast zijn er in het voorjaar van 2012 vanuit verschillende departementen middelen toegevoegd (totaal 6 miljoen euro) als gevolg van het referentiekaderonderzoek, waarbij onderzoek is gedaan naar de hoogte van de vrije uitkering in relatie tot de eilandelijke taken. Verder is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 3 miljoen euro overgeheveld ten behoeve van achterstallig onderhoud en implementatie van de nieuwe bestuurs-structuur.

Prijsbijstelling

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	635,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Nominale ontwikkeling	– 49,5
Sociale zekerheid	
Diversen	– 5,2
Zorg	
Diversen	– 0,6
	– 55,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Uitkeren tranche 2012	– 542,4
Sociale zekerheid	
Diversen	– 15,7
Zorg	
Diversen	– 22,0
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	– 0,4
	– 580,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 635,7*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

Nominale ontwikkeling
Op de aanvullende post Prijsbijstelling worden de middelen gereserveerd die worden gebruikt om de prijsgevoelige uitgaven op de diverse begrotingen te compenseren voor de prijsontwikkeling. Deze compensatie wordt in beginsel jaarlijks van de aanvullende post overgeboekt naar de departementale begrotingen. De volledige prijsbijstelling voor het jaar 2012 is uitgekeerd. De indexering van de prijsbijstelling wordt aangepast aan de macro-economische ontwikkeling.

Uitkeren tranche 2012
De prijsbijstelling tranche 2012 is overgeboekt naar de departementale begrotingen.

Arbeidsvoorwaarden

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	1.456,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Nominale ontwikkeling	– 231,2
Diversen	0
Sociale zekerheid	
Diversen	– 1,4
Zorg	
Diversen	– 9,5
	– 242,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Nullijn 2012	– 790,1
Sociale zekerheid	
Nullijn 2012	– 93,7
Zorg	
Diversen	– 14,1
	– 897,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Loonbijstelling tranche 2012	– 264,2
Sociale zekerheid	
Loonbijstelling tranche 2012	– 40,3
Zorg	
Diversen	– 9,7
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	– 2,8
	– 317,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 1.456,9*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

Nominale ontwikkeling
Als gevolg van nieuwe inzichten op basis van ramingen van het Centraal Planbureau in de ontwikkeling van de lonen en de sociale werkgeverslasten is de uitgavenraming voor de loonbijstelling bijgesteld.

Nullijn 2012
Cf. het begrotingsakkoord 2013 wordt ten aanzien van de lonen in de collectieve sector (excl. zorg) een nullijn gehandhaafd. De tranche voor de loonbijstelling 2012 wordt ingehouden voor de contractloonstijging.

Koppeling uitkeringen

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	113,8
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Nominale ontwikkeling	– 118,9
	– 118,9
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	5,1
	5,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 113,8*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	2,7
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Diversen	– 2,7
	– 2,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 2,7*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

Nominale ontwikkeling
De mutatie betreft een aanpassing in de geraamde nominale ontwikkeling binnen het SZA-kader als gevolg van CPB-ramingen van loon- prijsontwikkeling en als gevolg van mutaties in uitgavenramingen binnen de Sociale Zekerheid.

Indexering Wet Studiefinanciering

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	7,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
	0,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 4,7
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	– 2,8
	– 7,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 7,0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

Diversen uitgaven
Op begrotingshoofdstuk 84 wordt budget gereserveerd voor de prijsontwikkeling van de uit te keren studiefinanciering, de bedragen voor de WTOS (wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) en de lesgelden. De gereserveerde bedragen zijn geactualiseerd op basis van de ramingen van het CPB. De gereserveerde bedragen voor de prijsontwikkeling zijn overgeboekt naar de begroting van OCW.

Homogene Groep Internationale Samenwerking

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012	5.181,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Apparaatsuitgaven	46,9
Bnp aanpassing	– 100,3
Effectief armoedebeleid in ontwikkelingslanden	62,1
Private sector ontwikkeling	– 20,5
Voedselzekerheid	– 21,1
Diversen	– 47,5
	– 80,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Apparaatsuitgaven	29,5
Asieltoerekening	46,6
Bescherming ambassades (naar defensie)	– 16,1
Duurzaam milieugebruik wereldwijd	– 26,2
Effectief armoedebeleid in ontwikkelingslanden	– 71,0
Effectieve humanitaire hulp	30,5
Efficient en duurzaam watergebruik	– 31,6
Eof	– 32,1
Joint implementation kasoverschot	– 19,6
Onderuitputting uitvoering cdm.	– 50,0
Private sector ontwikkeling	– 19,1
Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten	30,5
Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	– 57,2
Voedselzekerheid	79,8
Vrijval budget voorziening crisisbeheersingsoperaties	– 28,4
Diversen	10,2
	– 124,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 3,4
	– 3,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 208,1*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	4.973,0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012	141,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 6,8
	– 6,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,6
	1,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	– 3,4
	– 3,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 8,6*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	133,2

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een aparte budgettaire constructie waarin de uitgaven aan Internationale Samenwerking van de verschillende departementen worden gebundeld. Het uitgavenniveau van de HGIS wordt aangepast voor macro-economische

ontwikkelingen. Het ODA-deel van het HGIS budget is gekoppeld aan het bruto nationaal product (bnp) en wordt gecorrigeerd voor veranderingen van het bnp. Het non-ODA deel van de HGIS wordt gecorrigeerd voor prijsveranderingen. Het merendeel van de HGIS-uitgaven wordt via de begroting van Buitenlandse Zaken verantwoord.

Mee- en tegenvallers HGIS

Apparaatsuitgaven
De stijging van de uitgaven wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door koersverschillen. Deze koersverschillen ontstaan doordat voor betalingen in buitenlandse valuta om administratieve redenen het gehele jaar wordt gewerkt met een vaste wisselkoers. Dit geldt voor alle buitenlandse valuta. Voor de USD was deze vaste koers in 2012 USD 1,43 per euro. Daarnaast is een deel van de stijging ontstaan als gevolg van hogere realisaties op onderdelen ten behoeve van huisvesting buitenland.

BNP aanpassing
Dit betreft de aanpassing van het ODA-deel van het HGIS budget als gevolg van ramingsbijstellingen van het CPB.

Effectief armoedebeleid in ontwikkelingslanden
De stijging van de uitgaven is het gevolg van het gebruikelijke parkeerkarakter van dit subartikel. Wijzigingen in het totale ODA-budget (bnp-cijfers) alsmede aanpassingen in de toerekeningen (o.a. EKI en de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen) worden op dit artikel opgevangen.

Private sector ontwikkeling
De lagere realisatie wordt veroorzaakt doordat onderdelen van een op te starten project binnen het IFC nog niet volledig waren waardoor ondertekening van het contract in 2012 niet mogelijk was en verschuift naar 2013. Daarnaast zijn uitgaven voor PUM (Programma Uitzending Managers) en ondernemersklimaat om budgettaire redenen doorgeschoven naar 2013.

Voedselzekerheid
De mutatie wordt veroorzaakt doordat om budgettaire redenen de betaling van het FMO MASSIF+ programma niet volledig is uitgevoerd. Het restant wordt begin 2013 betaald. Daarnaast is voor het thema voedselzekerheid op de centrale programma's een lager saldo gerealiseerd omdat de liquiditeitsbehoefte bij een aantal uitvoerders (IFDC, Agriterra en CAADP) minder was dan geraamd. Ten slotte bleek dat op basis van de liquiditeitsplanning van een aantal PPP programma's het niet nodig bleek om nog in 2012 een betaling uit te voeren.

Diversen
Het betreft een saldo van diverse mutaties. Het gaat onder andere om een lagere realisatie op het artikel goed onderwijs door vertraging bij de uitvoering van onderzoeksprogramma's zoals CoS-SIS (via de Universiteit Wageningen), Global Forum on Agricultural Research (GFAR) en Nederlands Wetenschappelijk Onderzoek (NWO/WOTRO). Daarnaast ook vanwege een lagere liquiditeitsbehoefte dan was voorzien voor het internationaal onderwijsprogramma, specifiek voor de NICHE projecten. Ook op het artikel veiligheid, goed bestuur en rechtsorde treedt een lagere realisatie op doordat het Nederlands aandeel in de bijdrage aan de VN-contributies voor crisisbeheersingsoperaties lager is uitgevallen op basis van het betaalverzoek vanuit de VN. Daarnaast zijn de uitgaven voor

thema goed bestuur lager dan was voorzien. Het betreft specifiek de bijdrage aan het Local Government Development Grant (LDGL) in Tanzania omdat de Tanzaniaanse overheid heeft besloten haar eigen bijdrage aan het fonds te verhogen. Op het artikel efficiënt en duurzaam watergebruik treedt een lagere realisatie op als gevolg van verschillende mutaties op landenprogramma's. De belangrijkste hiervan zijn: Mali en Jemen, waar enkele programma's als gevolg van de politieke onrust in 2012 geen doorgang vonden. Ook hebben enkele nieuwe programma's in Bangladesh, Indonesië en Mozambique enige vertraging opgelopen, waardoor de uitgaven in 2012 lager zijn dan geraamd. Binnen het thema integraal waterbeheer milieu wordt de lagere realisatie met name veroorzaakt door vertraging bij de uitvoering van het exit-programma in Bolivia. Binnen het thema integraal waterbeheer zijn enkele nieuwe activiteiten niet in 2012 tot uitvoering gekomen. De belangrijkste daarvan is het «Regional Program for Food and Water in the Sahel and Horn of Africa/ICRAF». Ten slotte zijn de uitgaven voor drinkwater en sanitaire voorzieningen hoger dan geraamd omdat de liquiditeitsbehoefte van enkele programma's hoger uitviel dan eerder geraamd. Daarnaast is er, vooruitlopend op een vervolgbijdrage aan het drinkwater en sanitatieprogramma van de Water Supply and Sanitation Collaborative Council (WSSCC) een overbruggingsbijdrage verstrekt.

Beleidsmatige mutaties HGIS

Apparaatsuitgaven
De mutatie is een saldo van gevolgen van de ontwikkeling van de koers van de euro ten opzichte van andere valuta, lagere personeelskosten als gevolg van een lagere bezetting van uitgezonden en lokaal personeel op posten, evenals lagere gemiddelde loonkosten van lokaal personeel. Er zijn diverse overhevelingen, waaronder een overheveling naar OCW.

Asieltoerekening
Conform de internationale criteria worden de kosten die zijn gemaakt voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit de DAC-landen toegerekend aan het ODA-budget. Voor deze toerekening is een systematiek afgesproken tussen de ministers van Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (na het regeerakkoord Veiligheid en Justitie) en Financiën. De instroom van asielzoekers laat een dalende trend zien. Actualisatie van de variabelen die in deze systematiek gehanteerd worden leidt daarom tot een structurele neerwaartse bijstelling van de toerekening. Hiervoor wordt het ODA-budget opwaarts gecorrigeerd.

Bescherming ambassades
Defensie ontvangt van het ministerie van Buitenlandse Zaken 16,1 miljoen euro voor de uitvoering van de bescherming van ambassadepersoneel door de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) van het Commando Koninklijke marechaussee (CKmar).

Duurzaam milieugebruik
Dit betreft een saldo van mutaties, waaronder een verlaging van de uitgaven voor duurzaam milieugebruik wereldwijd. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat programma's in een aantal exit-landen op gebied van biodiversiteit en bossen (Colombia en Guatamala) eerder afgelopen zijn dan was voorzien. Hierdoor zijn de ramingen bijgesteld. Daarnaast zijn uitgaven voor klimaat, energie en milieutechnologie in het Grote Meren gebied verlaagd omdat de programma's later van start gaan dan oorspronkelijk voorzien. Ook betreft het een aanvulling vrijwillige

bijdrage UNEP, de herstart van het partnershipprogramma FAO en verlaging op de landenprogramma's milieu, vertraagde start SREP. Het PPP met NUON/FRES is gestopt vanwege geen voortgang. Access to Energy wordt pas in 2013 betaald.

Effectief armoedebeleid
Door aanpassingen in de betalingsritmes aan de Wereldbank voor het Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI) en het Heavily Indebted Poor Countries Initiative (HIPCI) zijn deze uitgaven in 2011 gedaan. De raming voor 2012 wordt hierdoor verlaagd. Daarnaast worden, vanwege het gebruikelijke verdeelkarakter, mutaties gerelateerd aan een lager bnp op dit artikel verwerkt. Ook betreft het een verlaging in de uitgaven vanwege vervallen algemene begrotingssteun aan Mali.

Effectieve humanitaire hulp
Het betreft een verhoging in de uitgaven van 21 miljoen euro vanwege extra noodhulp (Zuid-Soedan, Syrië en de Palestijnse gebieden). Daarnaast is 9,5 miljoen euro meer uitgegeven vanwege bijdragen aan noodhulp in Mali (via UNHCR), Niger (via het World Food Programme), Oost-Congo (via UNHCR) en Haïti (vanwege orkaan Sandy, via het Nederlandse Rode Kruis).

Effectief en duurzaam watergebruik
Met name de uitgaven aan de landenprogramma's vallen lager uit dan geraamd. Het gaat om de landen Indonesië, Mozambique, Bangladesh en Benin.

EOF
Het betreft een lagere afroep van het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF), waardoor de Nederlandse bijdrage is verlaagd, deels waar het conditionele hulp betreft in gebieden waar mensenrechtenschendingen plaatsvinden.

Joint Implementation kasoverschot
Het kasbudget voor Joint Implementation wordt niet geheel uitgeput in 2012.

Onderuitputting uitvoering CDM
Op basis van de meest recente verwachtingen van het Planbureau voor de Leefomgeving zal Nederland haar verplichtingen uit het Kyoto protocol met de aangekochte buitenlandse emissierechten kunnen nakomen. Op basis van deze verwachting is een meevaller opgetreden binnen de HGIS in 2012.

Private sector ontwikkeling
Het betreft een saldo van mutaties. Enerzijds zijn op basis van de Meerjarig Strategische Plannen van ambassades in de partnerlanden de kasramingen voor private sector ontwikkeling meerjarig naar boven bijgesteld. Daarnaast wordt de bijdrage verhoogd vanwege het instellen van het Fonds Innovatieve Financiering en gaat het om een intensivering van het IFC Global Trade Liquidity Program, een revolverend fonds. Anderzijds gaat het om een verlaging in de uitgaven als gevolg van een lagere liquiditeitsbehoefte van de World Bank Trade Facilitation Facility, vertragingen bij projecten van de ORIO-faciliteit (Ontwikkelingsrelevante Infrastructuurontwikkeling) en het PSI (Private Sector Investeringsprogramma) en een lagere realisatie van het IDF (Infrastructure Development Fund). Daarnaast betreft het een verlaging van de uitgaven in verband

met een langere aanloopfase van de transitiefaciliteit en innovatieve financiering.

Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten
Het betreft een saldo van mutaties. Het gaat enerzijds om een verhoging in de uitgaven vanwege GAVI (Global Alliance for Vaccines and Immunisation), hogere liquiditeitsbehoefte HIF en aangepaste kasramingen voor uitgaven in partnerlanden op het gebied van SRGR. Anderzijds betreft het een verlaging WHO/PAO (al in 2011 voldaan, nu pas gecorrigeerd) en een lagere liquiditeitsbehoefte KPF Aidsfonds.

Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde
Het betreft een saldo van mutaties. Het gaat onder andere om een verlaging in de uitgaven met name vanwege vertraging in het programma Education in Emergencies en teruggave op de landenprogramma's wederopbouw in Zuid-Soedan, Afghanistan en Soedan. Tevens betreft het teruggaven op de landenprogramma's goed bestuur, met name in Suriname, Bolivia en Mozambique. Daarnaast zijn de uitgaven voor het Stabiliteitsfonds ODA verhoogd, vanwege de betaling van de tweede termijn voor de tender Ontmijning. Tevens draagt Nederland bij aan de ondersteuning van het Transitional Solutions Initiative. Ook wordt de verlaging veroorzaakt door het niet doorgaan van de betaling aan het Law and Order Trust Fund for Afghanistan en het opschorten van de sectorale begrotingssteun aan Rwanda. Tot slot is er een verhoging voor het VN Peacebuilding Fund.

Voedselzekerheid
Dit betreft verhogingen op gebied van voedselzekerheid, waaronder versnelling GAFSP (Global Agriculture Food Security Program) en het nieuwe programma MASSIF+. Daarnaast gaat het om een verhoging ten behoeve van CGIAR en ASAP. Ook zijn op basis van de Meerjarig Strategische Plannen van ambassades in de partnerlanden de kasramingen voor het speerpunt voedselzekerheid bijgesteld waardoor de verwachte uitgaven stijgen.

Vrijval budget crisisbeheersingsoperaties
Dit betreft een neerwaartse bijstelling van de uitgaven van verschillende missies. Het saldo op de voorziening voor crisisbeheersingsoperaties wordt vrijgegeven.

Diversen
Dit betreft een saldo van een heel aantal mutaties van relatief beperkte omvang.

Aanvullende Post Algemeen

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	4,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing kasritme nationale politie	– 40,9
Invulling in=uit-taakstelling	791,2
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	– 747,5
Diversen	– 8,0
Sociale zekerheid	
Invulling in=uit	23,3
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	– 23,3
Zorg	
Diversen	0
	– 5,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,4
	0,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*– 4,8*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*0*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	0

Aanpassing kasritme Nationale Politie
De nationale politie zal van start gaan met ingang van 1 januari 2013 i.p.v. in 2012. De daarmee samenhangende reorganisaties zullen dan ook later worden doorgevoerd. Het kasritme van de uitgaven wordt hieraan aangepast.

Ramingstechnische veronderstelling in=uit & invulling in=uit-taakstelling
Bij Voorjaarsnota wordt de eindejaarsmarge uitgekeerd aan de departementale begrotingen. Als tegenhanger hiervan wordt de ramingstechnische veronderstelling in=uit op de Aanvullende Post verwerkt. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de onderuitputting die zich in het voorgaande jaar heeft voorgedaan ook in het lopende jaar zal optreden (invulling in=uit-taakstelling). De eindejaarsmarge voor de HGIS-middelen en de daarmee corresponderende in=uit wordt over drie jaren verspreid.

Consolidatie

UITGAVEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	– 7.376,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Consolidatie	201,1
Diversen	12,2
	213,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*213,3*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	– 7.163,0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	– 7.163,0

NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
Stand Miljoenennota 2012 (excl. IS)	– 7.376,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Consolidatie	201,1
Diversen	12,2
	213,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2012	*213,3*
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012 (subtotaal)	– 7.163,0
Totaal Internationale samenwerking	0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2012	– 7.163,0

De post Consolidatie wordt gebruikt voor het corrigeren van de Rijksbegroting voor dubbeltellingen die ontstaan door het «bruto-boeken» van bijdragen. Het «bruto-boeken» houdt in dat zowel het departement dat bijdraagt, als het departement dat ontvangt de uitgaven op zijn begroting opneemt. Het ontvangende departement raamt daarnaast de te ontvangen bijdragen ook aan de ontvangstenkant van de begroting. Hierdoor wordt het rekenkundig niveau van de totale rijksuitgaven en de rijksontvangsten hoger dan het feitelijk niveau. Door de post Consolidatie wordt hiervoor gecorrigeerd. De hoogte van de post wordt in belangrijke mate bepaald door de bijdragen via de begroting van Infrastructuur en Milieu aan het Infrastructuurfonds.

Bijlage 6 Staatsbalans 2012

1.1. Inleiding Staatsbalans

De bijlage Staatsbalans omvat de balans van de Staat der Nederlanden ultimo 2012, die is afgezet tegen de balans ultimo 2011, zoals gepubliceerd in het Financieel Jaarverslag van het Rijk (FJR) 2011.

Met de Staatsbalans kan inzicht worden verkregen in:
– omvang en samenstelling van het vermogen van de Staat;
– de wijzigingen in de vermogensbestanddelen in het afgelopen jaar;
– de oorzaken van deze wijzigingen.

Als waarderingsstelsel wordt het Europees Stelsel van nationale en regionale rekeningen gebruikt (ESR 1995), dat op grond van Europese vereisten ook wordt gebruikt voor de vaststelling van EMU-saldo en EMU-schuld. De staatsbalans beperkt zich tot de bezittingen, vorderingen en schulden van het Rijk.

De staatsbalans is geen instrument waarmee informatie over toekomstige ontwikkelingen van de overheidsfinanciën kan worden gegeven. Hiervoor worden andere documenten beschikbaar gesteld.

In paragraaf 2.6 van het Financieel jaarverslag van het Rijk is in 2012 een overzicht gegeven van de documenten die het meest belangrijk zijn voor het kunnen beoordelen van de overheidsfinanciën. Samengevat is hier het volgende vermeld:

De Staatsbalans in relatie tot andere documenten

In hoofdstuk 2 van het FJR zijn de ontwikkelingen weergegeven in uitgaven en ontvangsten en in het EMU-saldo en de EMU-schuld, die hiervan een resultante zijn. De EMU-schuld geeft de bruto schuld van de overheid weer, maar biedt daarmee geen volledig inzicht in de financiële positie van de overheid; hiervoor moeten ook de bezittingen in ogenschouw worden genomen. De Staatsbalans geeft een overzicht van de omvang en samenstelling van het vermogen van de Staat en daarmee van de bezittingen én schulden. Meer specifiek is in de Monitor Financiële Interventies, die bij iedere budgettaire nota wordt uitgebracht, informatie opgenomen (waar onder relevante balansposten) die betrekking hebben op de maatregelen, genomen naar aanleiding van de kredietcrisis.

Enkele beperkingen van de Staatsbalans zijn, dat de reikwijdte slechts de rijksoverheid bestaat en dat toekomstige rechten en verplichtingen (bijvoorbeeld belastingopbrengsten, uitgaven voor vergrijzing) niet op de balans zijn opgenomen. De reikwijdte van de Overheidsbalans, die het CBS bij de Nationale Rekeningen uitbrengt, strekt zich uit tot de gehele overheid en geeft dus een volledi ger

beeld. Zowel de overheids- als de staatsbalans geven een momentopname van het netto-vermogen van de overheid.

Garanties zijn niet opgenomen op de balans, maar worden gepresenteerd in het Garantieoverzicht bij de Miljoenennota en het FJR.

Voor analyses over de houdbaarheid van de overheidsfinanciën ligt de focus op de toekomstige ontwikkeling van overheidsfinanciën. Dat betekent dat een inschatting nodig is van toekomstige uitgaven- en inkomstenstromen, gegeven de huidige budgettaire positie. Dit zijn geen balansgrootheden. Houdbaarheid wordt vervolgens geanalyseerd aan de hand van een houdbaar schuldniveau op lange termijn. Het CPB gebruikt daarbij de methode van generational accounting en brengt eens in de vier jaar een vergrijzingsstudie uit Voor de middellange termijn brengt het CPB Economische Verkenningen uit, met aandacht voor overheidsfinanciën bij ongewijzigd beleid.

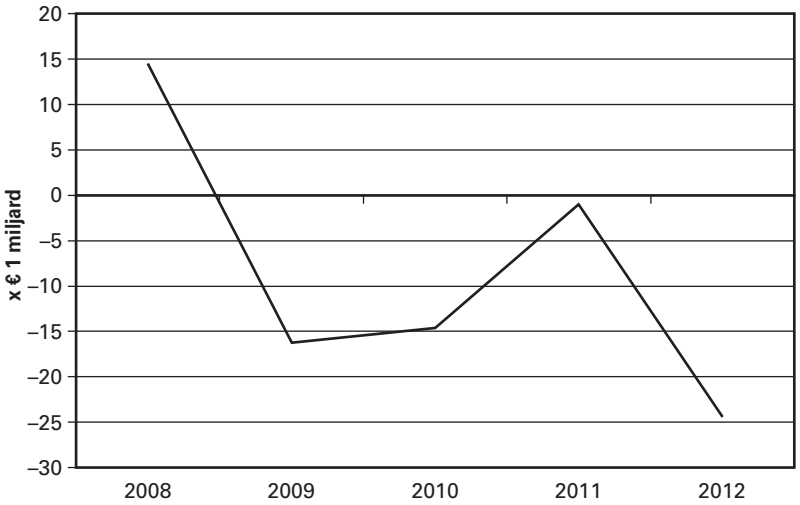
Naast de publicatie van de staatsbalans met alle bezittingen en schulden van de overheid publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) jaarlijks de overheidsbalans in de Nationale Rekeningen. De overheidsbalans geet een overzicht van de bezittingen en schulden van de hele overheid. Tot 2014 publiceert het CBS de overheidsbalans op experimentele basis. Nu het CBS besloten heeft om de publicatie van de overheidsbalans jaarlijks te blijven doen, is de noodzaak voor de staatsbalans verdwenen. Om die reden zal de staatsbalans dit jaar voor het laatst gepubliceerd worden.

1.2. Staatsbalans per 31 december 2012

De ontwikkeling van het staatsvermogen
Het staatsvermogen is afgenomen van 1 miljard euro negatief in 2011 tot 24,4 miljard euro negatief in 2012. In 2012 is de staatschuld verder toegenomen tot 71,2 procent van het bbp, de ontwikkeling van het staatsvermogen laat ook een afname zien. Ten opzichte van 2011 is het totaal van niet-financiële activa licht gedaald, de totale vorderingen zijn gestegen en de totale schulden zijn sterk toegenomen (ca. 33 miljard euro).

De grootste mutaties betreffen de volgende posten. De winstrechten minerale reserves zijn afgenomen in 2012 met 10,3 miljard euro als gevolg van verkoop voorraad aardgas in 2012 en een veel kleinere herwaardering van het aardgas in 2012. De waarde van de aandelen, securities en overige deelnemingen zijn gestegen als gevolg van volumeveranderingen, mutaties in de reserves en mutaties in het eigen vermogen. Ook de waarde van de staatsobligaties is sterk gestegen (41,2 miljard euro) als gevolg van volumemutaties (32,9 miljard euro) en prijsmutaties (8,3 miljard euro). Voor een uitgebreidere toelichting op de afzonderlijke balansposten zij verwezen naar hoofdstuk 2 van deze staatsbalans.

Figuur 1. Ontwikkeling Staatsvermogen

In Tabel 1 is de ontwikkeling van het vermogen van de Staat weergegeven, uitgesplitst naar de drie verklarende factoren: de mutatie van het EMU-saldo van het Rijk, de mutatie als gevolg van herwaardering van balansposten en de mutatie in netto financiële transacties.

Tabel 1 Ontwikkeling staatsvermogen

(x € miljard)

1. Staatsvermogen ultimo 2011	**– 1,0**
2. Mutatie door EMU-saldo Rijk	**– 19,0**
3. Mutatie door herwaarderingen	**2,3**
4. Mutatie door netto financiële transacties en overig	**– 6,7**
5. Staatsvermogen ultimo 2012 (5= 1+2+3+4)	**– 24,4**

Het EMU-saldo van de overheid in 2012 bedroeg – 4,1 procent van het bbp, circa 24,4 miljard euro negatief. Het rijksdeel van het EMU-saldo liet over 2012 een negatief saldo van 19 miljard euro zien.

Samenstelling van het staatsvermogen

Tabel 2 Overzicht van activa en passiva (x € miljoen)

	2011	2012
A Niet-financiële activa	**219.665**	**213.570**
A1 Winstrechten minerale reserves	133.800	123.500
A2 Overige niet-financiële activa	85.865	90.070
B Vorderingen	**182.310**	**198.235**
B1 Chartaal geld en deposito's	651	229
B2 Langlopende effecten	10.845	8.286
B3 Financiële derivaten	9.260	13.114
B4 Verstrekte kortlopende leningen	19.682	27.821
B5 Verstrekte langlopende leningen	30.249	32.069
B6 Aandelen en overige deelnemingen	77.218	82.165
B7 Handelskredieten en transitorische posten	34.406	34.552
C Schulden	**402.963**	**436.170**
C1 Chartaal geld en deposito's	835	1.282
C2 Kort lopende waardepapieren	43.387	32.979
C3 Staatsobligaties	297.088	338.324
C4 Kortlopende leningen	22.811	32.730
C5 Langlopende leningen	19.570	12.428
C6 Handelskredieten en transitorische posten	19.272	18.427
D Staatsvermogen (A+B–C)	**– 989**	**– 24.365**

De afzonderlijke balansposten worden toegelicht in hoofdstuk 2 van de staatsbalans. Meer in het algemeen springt de toename van de staatsobligaties, de toename van de kortlopende leningen en de afname van de kortlopende waardepapieren en de afname van de winstrechten minerale reserves in het oog. De Garantieregeling voor bancaire leningen van 200 miljard euro is niet geactiveerd op de balans. Garanties hebben het karakter van een contingent liability (voorwaardelijke verplichting) en mogen volgens ESR 1995 regelgeving als zodanig niet geactiveerd worden op de balans. In bijlage 6 van het FJR is een overzicht van alle garantieregelingen opgenomen.

Segmentering van het vermogen

Onder segmentering van het staatsvermogen wordt verstaan in hoeverre het vermogen van de staat als het ware al een specifieke bestemming heeft gekregen in de vorm van positieve saldi van de fondsen van de rijksbegroting, zoals het Infrastructuurfonds, het Waddenfonds en het Diergezondheidsfonds. Positieve saldi van begrotingsfondsen kunnen beschouwd worden als een soort van geoormerkt staatsvermogen. Bij een negatief staatsvermogen, zoals in 2012 het geval is, geeft segmentering inzicht hoeveel negatief het niet-vastliggende staatsvermogen bedraagt. Ultimo 2012 bedroeg het saldo van de begrotingsfondsen 149 miljoen euro positief. Tabel 3 bevat een overzicht van de opbouw van dit saldo. Gegeven het negatief vermogen ultimo 2012 van 24,4 miljard euro, bedraagt het niet-vastliggend staatsvermogen 24,6 miljard euro negatief.

Tabel 3. Saldi van begrotingsfondsen van de rijksbegroting per 31 december 2012 per fonds

(x € miljoen)

Naam Begrotingsfonds	Saldo
Infrastructuurfonds	144
BTW-Compensatiefonds	0
Gemeentefonds	0
Provinciefonds	0
Diergezondheidsfonds	5
BES-fonds	0
Totaal ultimo 2012	**149**

De ontvangsten van de begrotingsfondsen met het vermogen nul worden ieder jaar gelijk gesteld aan de uitgaven van deze begrotingsfondsen. Het vastliggen van vermogen in begrotingsfondsen blijkt met een omvang van bijna 0,2 miljard euro beperkt van omvang te zijn.

1.3. Opstelling Staatsbalans volgens ESR 1995

De Staatsbalans wordt opgesteld volgens het Europees Stelsel van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap (ESR 1995). Aangezien de Staatsbalans is gebaseerd op het ESR 1995 kunnen de waarderings- en afbakeningsvraagstukken worden opgelost volgens een internationaal aanvaarde methodologie. De consolidatiekring is beperkt tot de Staat der Nederlanden. De omschrijving van de overheid is in het ESR 1995 ruimer dan de rechtspersoon van de Staat der Nederlanden; ofwel de gemeenten, provincies en overige decentrale overheden blijven in de staatsbalans buiten beschouwing. In het ESR 1995 is een economische invalshoek gekozen.

Wat betreft de waarderingsgrondslag is in het ESR 1995 gekozen voor een waardering op basis van de marktwaarde in plaats van een waardering op basis van de nominale of historische waarde en voor lineaire afschrijvingen. Waar geen marktwaarde voorhanden is, wordt deze geraamd. In voorkomende gevallen wordt dit toegelicht bij de betreffende balanspost.

Consolidatiekring
De financiële gegevens van de Centrale administratie van 's Rijks schatkist (CAR) en van de ministeries, de begrotingsfondsen en de baten-lastendiensten zijn integraal geconsolideerd. De interne schuldverhoudingen zijn in de consolidatie geëlimineerd.

2. Toelichting op de afzonderlijke balansposten

Zoals aangegeven is het Staatsvermogen in 2012 afgenomen van 1 miljard euro negatief naar 24,4 miljard euro negatief. De belangrijkste mutaties in de verschillende balansposten worden hierna afzonderlijk toelicht, onderverdeeld naar niet-financiële activa, vorderingen en schulden.

A Niet-financiële activa

A1 Winstrechten minerale reserves

Conform het ESR 1995 is de netto contante waarde berekend van de toekomstige winstrechten van de Staat, samenhangend met de gas-, olie- en zoutwinning. De waarde ervan bedraagt ultimo 2012 123,5 miljard euro. Ten opzichte van 2011 zijn de toekomstige winstrechten samenhangende met de gas-, olie en zoutwinning met 10,3 miljard euro afgenomen. Deze toename van de winstrechten van minerale reserves wordt in het onderstaande overzicht uitgesplitst. Voor de berekening van het aardgas wordt uitgegaan van een verwacht productievolume voor de komende 25 jaar (plan gasafzet loopt niet verder dan 25 jaar). In de berekening zijn de aardgasbaten exclusief vennootschapsbelasting verwerkt. Dit is in lijn met ESR 1995 om geen toekomstige belastinginkomsten op de staatsbalans te activeren. Voor de periode 2013–2016 zijn de nominale ramingen volgens de meerjarencijfers contant gemaakt tegen de lange rente op staatsobligaties. Voor de jaren 2017 en verder zijn de gasbaten contant gemaakt tegen een reële disconteringsvoet van 3,5 procent.

Tabel A1.1 Mutatie in de winstrechten uit minerale reserves in 2012

x € miljoen	
stand ultimo 2011	**133.800**
Volume mutatie	
a) aardgas verkocht 2012	– 11.840
b) nieuwe velden winbaar geworden	– 2.700
Prijs mutatie	
c) herwaardering aardgas	4.240
winstrechten 2012	**123.500**

Toelichting bij de bovenstaande cijfers:

De afname van de winstrechten uit minerale reserves komt vooral door de verkoop van aardgas in 2012. Vanwege de 25-jaarstermijn komen de winstrechten in 2037 hiervoor in de plaats, maar deze betreffen veel minder gas dan de productie in 2012. De post «nieuwe velden winbaar geworden» betreft enerzijds de aardgasbaten op basis van de productie in 2037 en anderzijds een neerwaartse bijstelling van de productie in de tussenliggende jaren.

Prijsontwikkeling van de minerale reserves
Aan de raming van de minerale reserves ultimo 2012 liggen veronderstellingen voor een lagere olieprijs en een lagere dollarkoers ten grondslag. De onderstaande tabel laat deze veronderstellingen zien.

Tabel A1.2 Prijsveronderstellingen raming minerale reserves

prijsveronderstellingen raming minerale reserves

	Staatsbalans 2011	Staatsbalans 2012
Dollarkoers voor 2012	1,39	1,28
Dollarkoers voor 2013	1,29	1,31
Dollarkoers voor 2014	1,29	1,31
Dollarkoers voor 2015	1,29	1,25
Dollarkoers voor 2016 e.v.	1,29	1,25
Dollarkoers voor 2017 e.v.	1,29	1,25
Olieprijs voor 2012	111,3	111,6
Olieprijs voor 2013	110,8	109,4
Olieprijs voor 2014	110,8	109,4
Olieprijs voor 2015	110,8	99,0
Olieprijs voor 2016	110,8	101,0
Olieprijs voor 2013–2035	110,8	103,0

Volumemutatie minerale reserves
Ultimo 2012 bedroeg het volume van de aardgasvoorraad 83 miljard kubieke meter minder dan ultimo 2011. Deze afname is het resultaat van (1) de afname van de voorraad met het gasverbruik in 2012, (2) de afname van de voorraad door de verandering van de verwachte productie in de periode 2013–2036 en (3) de toevoeging van de verwachte productie in 2037. De onderstaande tabel laat de volumeontwikkeling zien.

Tabel A1.3 Ontwikkeling gasvolume 2012

x miljarden kubieke meter

1) Staatsbalans ultimo 2011	**996**
2) Verbruik 2012	75
3) Toename winbare voorraad	– 8
4) Staatsbalans ultimo 2012 (4=1–2+3)	**913**

A2 Overige niet-financiële activa

De rijkseigendommen zijn van zeer uiteenlopende aard. Het gaat bijvoorbeeld om:
- goederen van culturele aard, dit zijn kunstwerken in de musea. Opgemerkt zij dat in Rijksmusea ook veel kunst hangt dat eigendom is van derde partijen en derhalve buiten de consolidatiekring van de staatsbalans valt. Zo is de Nachtwacht in het Rijksmuseum eigendom van de gemeente Amsterdam en valt daarmee buiten de staatsbalanscijfers.
- gebouwen in bezit van de Staat. Deze gebouwen zijn te splitsen in:
  - gebouwen in het buitenland, dit zijn de ambassades en ambtswoningen die in bezit zijn van de Staat;
  - gebouwen die de Rijksgebouwendienst (RGD) in eigendom heeft waaronder burgerlijke rijksgebouwen. Dit zijn bijvoorbeeld de kantoorpanden van de ministeries die in rijkseigendom zijn;
  - militaire gebouwen.
- militaire terreinen;

– landbouwgronden in eigendom van de Staat. Deze landbouwgronden zijn in bezit bij Rijksvastgoed en ontwikkelingsbedrijf, bij Bureau Beheer Landbouwgronden en Staatsbosbeheer.
– kanalen, rivierwerken, zee- en oeververbindingen, waterwegen, de Afsluitdijk, primaire waterkeringen en de Hogesnelheidslijn-Zuid;
– diverse vaartuigen, computers, inventaris, installaties, software (ook de roerende zaken van de baten-lastendiensten zijn hierin opgenomen).

De algemene principes van de waarderingsgrondslagen van niet-financiële activa zijn als volgt:

De grondslag voor de bepaling van de afschrijving is voor iedere groep van activa de geschatte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met de restwaarde. De vaststelling van de gebruiksduur en de bepaling van de (rest)waarde geschieden steeds in overeenstemming met CBS-regels in overleg met deskundigen van de ministeries, waaronder deze activa ressorteren.

Op de uitgaven voor de verharding van wegen wordt in het jaar van investering 50 procent afgeschreven. Op gebouwen en waterbouwkundige werken bedragen de afschrijvingen 1 procent per jaar, waarbij rekening wordt gehouden met een geschatte residuwaarde. Op gronden wordt niet afgeschreven.

De goederen (computers, inventaris, installaties etc) worden voor de geïndexeerde historische kostprijs opgenomen op de staatsbalans. In sommige gevallen wordt om doelmatigheidsredenen een globale methode gehanteerd (kantoorinventarissen, bibliotheken, automatiseringsmiddelen, telefooncentrales, gereedschappen, e.d.).

Tabel A2.1 Mutatie in de overige niet-financiële activa in 2012

x € miljoen	
stand ultimo 2011	**85.865**
aankopen activa 2012	3.543
verkopen activa 2012	– 221
afschrijvingen activa 2012	– 1.901
herwaardering activa 2012	2.784
stand ultimo 2012	**90.070**

De samenstelling van het bedrag 90 miljard euro en de mutaties van de materiële activa zijn meer specifiek in tabel A2.2. weergegeven.

Tabel A2.2 Mutatie van de materiële activa naar belangrijkste gebruikers in 2012

(x € miljoen)	waarde per 31-12-2011	Investeringen – verkopen in 2012	Afschrijvingen in 2012	herwaar-dering in 2012	Waarde per 31-12-2012
Ministerie van Defensie	2.778	347	495	69	2.699
Ministerie van Verkeer en Waterstaat	64.727	1.483	692	3.625	69.143
Ministerie van Economische Zaken	1.456	– 32	0	36	1.460
Ministerie van Buitenlandse Zaken	432	46	61	– 1	416
Baten-lastendiensten	15.936	1.462	642	– 959	15.798
– waarvan burgerlijke rijksgebouwen	12.967	1.318	344	– 1.007	12.934
– waarvan rijksvastgoed en ontwik.bedr.	1.386	– 29	0	9	1.366
– waarvan diverse baten lasten diensten	1.584	173	298	40	1.498
Diversen materiele activa	535	17	11	13	554
Totaal	**85.865**	**3.323**	**1.901**	**2.784**	**90.070**

Het bedrag 90 miljard euro per 31 december 2012 kan als volgt worden onderverdeeld naar onroerende en roerende goederen:

Tabel A2.3 Samenstelling van de materiële vaste activa per 31 december 2012

Onroerende goederen		**88.205**
– Bruggen, dijken, wegen, vaarwegen etc	69.117	
– Rijksgebouwen	12.934	
– Terreinen, gebouwen, voertuigen etc	2.651	
– Landbouwgronden en opstallen	1.366	
– Gronden en houtopstanden	1.460	
– Gebouwen buitenland	398	
– Gebouwen en gronden van bls diensten	279	
Roerende goederen		**1.865**
– Goederen van culturele aard	332	
– Installaties, inventaris ect bls diensten	1.219	
– Overige roerende zaken	314	
Totaal		**90.070**

B Vorderingen

B1 Chartaal geld en deposito's

Tabel B1.1 Samenstelling van de balansbedragen Chartaal geld en deposito's

(x € miljoen)	2011	2012
De Nederlandsche Bank N.V.	3	6
Overige saldi	333	223
Buy/Sellbacktransacties	315	0
Totaal	**651**	**229**

Toelichting op de post chartaal geld en deposito's
De chartale en girale betaalmiddelen bestaan uit de saldi van De Nederlandsche Bank N.V. en de andere banken, zoals ABN AMRO, Rabobank, ING bank, waar bij het Ministerie van Financiën op 31 december 2012 een saldo op de rekeningen staat. Verder worden er door het Agentschap van het ministerie van Financiën ook deposito's zoals deposito's u/g en buy/sellbacktransacties afgesloten op de geldmarkt.

Toelichting op de post mutatie chartaal geld en deposito's.
De post chartaal geld en deposito's is in 2012 afgenomen met 425 miljoen euro. Deze afname wordt veroorzaakt door de afname van de buy/sellbacktransacties en de afname van de kasgelden, beide per 31 december 2012.

De stand van de buy/sellbacktransacties was eind 2011 315 miljoen euro. De stand per ultimo 2012 is nihil.

Een buy en sellbacktransactie is een contante aankoop van een hoeveelheid stukken in combinatie met een gelijktijdig afgesloten termijnverkoop van dezelfde stukken (bijvoorbeeld staatsobligaties of DTC's). In de tussenliggende periode wordt de facto een bedrag in de geldmarkt uitgezet, waarover een rentevergoeding wordt ontvangen.

Tabel B1.2 Mutatie in chartaal geld en deposito's in 2012

x € miljoen	
stand ultimo 2011	**651**
aankopen Buy/Sellbackgelden 2012	– 315
afname kasgelden 2012	– 107
stand ultimo 2012	**229**

In tabel B1.2 zijn de hierboven toegelichte mutaties uitgesplitst in aankopen Buy/sellbackgelden (ca 0,3 miljard euro) en afname van kasgelden 2012.

B2 Langlopende effecten

De post langlopende effecten m.u.v. aandelen (exclusief financiële derivaten) omvat alle transacties in effecten m.u.v. aandelen met een lange oorspronkelijke looptijd. Dit zijn effecten die de houder het onvoorwaardelijke recht geven op een vast of contractueel vastgelegd variabel inkomen in geld in de vorm van couponbetalingen (rente) en/of een afgesproken vast bedrag op een bepaalde datum of bepaalde data, dan wel vanaf een datum die bij de emissie is vastgelegd.

Tabel B2.1 Samenstelling van de balansbedragen langlopende effecten

(x € miljoen)	2011	2012
– Alt-A Hypotheken portefeuille ING	10.055	7.496
– Leningen lopende inschrijving Curaçao	658	658
– Leningen lopende inschrijving Sint Maarten	132	132
Totaal	**10.845**	**8.286**

In 2009 is met ING een Illiquid Assets Back-up Facility (IABF) overeengekomen. Als gevolg daarvan is de Nederlandse Staat economisch eigenaar geworden van 80% van de Alt-A portefeuille van ING. De opbouw van de balanswaarde per 31 december 2012 kan als volgt worden toegelicht:

Tabel B2.2 Opbouw balanswaarde IABF 31 december 2012	
(x € miljoen)	
Portefeuille (nominaal)	11.004
–/–Buffer in de IABF transactie (na verwerking resultaat 2012)	3.508
Balanswaarde Alt-A portefeuille (IABF)	7.496

Tegenover deze portefeuille staat een verplichting van de Staat aan ING, die ultimo 2012 7,5 miljard euro bedroeg. Dit bedrag is opgenomen onder C5, langlopende leningen.

Daarnaast is er voor de IABF sprake van nog te ontvangen en nog te betalen bedragen, deze posten zijn opgenomen onder B7.a en C6.a.

De Nederlandse Staat heeft in oktober 2010 voor 0,8 miljard euro aan leningen (het betreft obligatieleningen) verstrekt aan Curaçao en Sint Maarten. Deze komen voort uit de verplichting die Nederland op grond van de Rijkswet Financieel toezicht heeft, om tegen het actuele rendement op staatsleningen in te schrijven op geldleningen die de nieuwe landen Curaçao en Sint Maarten aantrekken (op 10 oktober 2010 is het land Nederlandse Antillen opgehouden te bestaan). Op 12 oktober 2011 heeft de Nederlandse Staat een lening verstrekt aan het land Sint Maarten van 10,6 miljoen euro. De (maximale) looptijd van deze lening is 5 jaar.

Tabel B2.3 Mutatie langlopende effecten 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**10.845**
afname lang lopende effecten 2012	– 2.559
stand ultimo 2012	**8.286**

B3 Financiële Derivaten

Financiële derivaten zijn beleggingsinstrumenten die hun waarde ontlenen aan een ander goed. De financiële derivaten die de Staat in bezit heeft, zijn renteswaps. Renteswaps worden ingezet voor risicomanagement. Een renteswap is een overeenkomst tussen twee partijen waarmee gedurende de looptijd een vaste rente wordt geruild tegen een variabele rente. Daar alleen de rentedelen worden geruild, vindt er op het moment van afsluiten geen kasstroom plaats.

Tabel B3 Mutatie financiële derivaten in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**9.260**
mutatie Financiele derivaten 2012	3.854
stand ultimo 2012	**13.114**

Toelichting op de post mutatie financiële derivaten
Het bedrag van de per balansdatum 31 december 2012 uitstaande vordering uit hoofde van Financiële derivaten bedraagt 13,1 miljard euro. De renteswaps hebben per ultimo 2012 een positieve marktwaarde voor de Staat. De marktwaarde van een swap is de contante waarde van de toekomstige rentebetalingen en renteontvangsten.

B4 Verstrekte kortlopende leningen

Verstrekte kortlopende leningen omvatten alle verstrekte kredieten waarvan de oorspronkelijke looptijd maximaal één jaar, en in uitzonderlijke gevallen maximaal twee jaar bedraagt.

Tabel B4.1 Samenstelling balansbedragen kortlopende leningen in 2012

(x € miljoen)	2011	2012
College voor Zorgverzekeringen (CVZ)	14.167	18.499
Uitvoering Werknemersverzekering (UWV)	1.659	4.950
Diverse leningen en rekening courant RWT's	3.856	4.372
Totaal	**19.682**	**27.821**

Toelichting op de post kortlopende leningen
De kortlopende leningen betreffen alle debetsaldi van de rekening-courant en de verstrekte leningen aan de Rechtpersonen met een Wettelijke Taak (RWT's) en Sociale Fondsen bij het ministerie van Financiën zoals geregeld in de Wet geïntegreerd middelenbeheer (Stb. 1997, nr. 908). Zie voor verdere uitleg bij C4 en B4.2 (CVZ).

Tabel B4.2 Mutatie van de verstrekte kortlopende leningen in 2012

x € miljoen	
stand ultimo 2011	**19.682**
toename leningen en negatief rekening courantsaldo RWT's 2012	516
toename negatief rekening courant saldo CVZ 2012	4.332
toename negatief rekening courant saldo UWV 2012	3.291
stand ultimo 2012	**27.821**

Toelichting op de post mutatie verstrekte kortlopende leningen
Deze post is ten opzichte van 2011 toegenomen met 8,1 miljard euro. Deze mutatie toename wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van de negatieve rekening-courantstand van het College van Zorgverzekeringen en de Uitvoering Werknemersverzekeringen.

B5 Verstrekte langlopende leningen

De verstrekte langlopende leningen worden onderverdeeld in diverse vorderingen en leningen aan Nederlandse ondernemingen in verband met deelnemingen. De verstrekte langlopende leningen omvatten alle verstrekte kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de oorspronkelijke looptijd gewoonlijk langer is dan één jaar.

Tabel B5.1 Samenstelling en mutatie verstrekte langlopende leningen 2012

(x € miljoen)	2011	2012
a. Diverse vorderingen		
– Studievoorschotten	18.326	19.787
– Lening aan Griekenland	3.194	3.198
– Lening ABP voor VUT fonds	670	860
– Voorschotten inzake landinrichtingprojecten	442	420
– Op derden te verhalen ruil- en herverkavelingskosten	389	374
– Vorderingen Dienst der Domeinen	362	229
– Vordering op ondernemingen aan wie risico-kapitaal verstrekt is voor de handel met ontwikkelingslanden	503	529
– Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden N.V. (inzake leningen aan diverse landen)	241	227
– Ontwikkelingskredieten aan industrie en handel	176	185
– NIO begrotingslening	200	200
– Depositogarantiestelsel (DGS)	2	0
– HSA beheer N.V.	192	108
– Vordering op de Nederlandse Antillen en Aruba met betrekking tot het leninggedeelte van de ontwikkelingshulp	26	23
– Vordering op de Internationale Ontwikkelingsassociatie terzake van de special action account	12	10
– Diverse vorderingen	1.701	2.106
Subtotaal	**26.436**	**28.256**
b. Leningen aan Nederlandse ondernemingen in verband met deelnemingen		
– Fortis Bank Nederland	3.750	3.750
– Kliq B.V.	45	45
– Centrale Organisatie voor Radioactief Afval N.V.	18	18
Subtotaal	**3.813**	**3.813**
Totaal generaal	**30.249**	**32.069**

a. Toelichting op de post diverse vorderingen
Het totaal van de verstrekte langlopende leningen is in 2012 met 1,8 miljard euro toegenomen. De diverse vorderingen zijn per saldo met 1,8 miljard euro toegenomen. Deze toename wordt voor een belangrijk deel verklaard door een toename van de studievoorschotten (1,5 miljard euro). In het afgelopen jaar is het aantal studerenden dat gebruik maakt van de leenfaciliteit sterk toegenomen.

b. Toelichting op leningen aan Nederlandse ondernemingen in verband met deelnemingen
De leningen aan Nederlandse ondernemingen i.v.m. deelnemingen zijn in 2012 t.o.v. 2011 gelijk gebleven.

In het jaarverslag van begrotingshoofdstuk IXB zijn de kapitaalverstrekkingen aan ING en SNS REAAL opgenomen onder de extracomptabele vorderingen. Echter volgens ESR 1995-methodologie, die bij de Staatsbalans dient te worden gevolgd, zijn dit geen vorderingen maar securities in de betreffende ondernemingen. Daarom zijn deze posten onder B6 a2, securities ING en SNS opgenomen.

Tabel B5.2 Mutatie van de langlopende leningen in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**30.249**
toename lang lopende leningen 2012	1.820
stand ultimo 2012	**32.069**

Toelichting op de post mutatie verstrekte langlopende leningen
Het overbruggingskrediet aan Fortis Bank Nederland is een langlopende lening van in totaal 3,8 miljard euro per ultimo 2012.

B6 Aandelen en overige deelnemingen

Deze post bestaat uit deelnemingen van de Staat in Nederlandse ondernemingen en deelnemingen in internationale instellingen.

De post aandelen en overige deelnemingen van in totaal 82,2 miljard euro kan als volgt worden gespecificeerd:

Tabel B6.1 Samenstelling aandelen, securities en overige deelnemingen in 2012		
(x € miljoen)	2011	2012
a1. Deelnemingen in Nederlandse ondernemingen		
– De Nederlandsche Bank N.V.	27.609	31.120
– ASR Nederland NV	1.931	1.854
– Prorail B.V.	16.231	17.323
– RFS Holdings B.V.	0	195
– ABN AMRO Group N.V.	11.877	11.190
– N.V. Nederlandse Gasunie	5.261	4.437
– N.V. NS Groep	2.831	2.977
– N.V. Luchthaven Schiphol	2.155	2.215
– N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	1.130	949
– Tennet TSO B.V.	1.103	1.551
– Havenbedrijf Rotterdam	516	555
– Ultra-Centrifuge Nederland N.V.	466	552
– Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.	158	151
– Nederlandse Waterschapsbank N.V.	184	204
– Energiebeheer Nederland B.V.	174	204
– Connexxion N.V.	57	59
– Overige deelnemingen	973	976
Subtotaal	**72.656**	**76.512**
a2. Securities ING, Aegon, SNS		
– ING Bank N.V.	3.000	2.250
– Aegon N.V.	0	0
– SNS Reaal N.V.	565	565
Subtotaal	**3.565**	**2.815**
b. Deelnemingen in internationale instellingen		
– European Financial Stability Mechanism	0	1.829
– Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling	205	212
– Europese Investeringsbank	521	521
– Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling	155	155
– Aziatische Ontwikkelingsbank	29	31
– Afrikaanse Ontwikkelingsbank	18	19
– Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank	10	11
– Internationale Financieringsmaatschappij	43	43
– Multilateraal Agentschap voor Investeringsgaranties	6	6
– Inter-Amerikaanse Investeringsmaatschappij	8	9
– European Financial Stability Facility	2	2
Subtotaal	**997**	**2.838**
Totaal generaal	**77.218**	**82.165**

A1. Toelichting op de post deelnemingen en securities in Nederlandse ondernemingen

De deelnemingen en securities zijn gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde (alle bezittingen van een onderneming minus alle schulden die er zijn, dit is het eigen vermogen van een onderneming) conform het ESR 1995. De intrinsieke waarde wordt berekend aan de hand van de gepubliceerde jaarrekeningen van vorig jaar van de desbetreffende onderneming, voor de Staatsbalans 2012 is dat dus de jaarrekening 2011. De reden hiervoor is dat op het moment van het opstellen van de staatsbalans niet

alle jaarverslagen 2012 van de Nederlandse deelnemingen gepubliceerd zijn. Om deze reden is, evenals in voorgaande jaren, besloten om de deelnemingen te waarderen tegen de waarde ultimo het jaar daarvoor, in casu 2011. Aankopen, verkopen, kapitaalinjecties die in 2012 hebben plaatsgevonden worden opgenomen tegen de contante waarde/ verkrijgingsprijs. De mutaties in de waardering van de deelnemingen, die voortvloeien uit de publicaties van de jaarverslagen 2012, worden meegenomen in de staatsbalans van volgend jaar.

Bij de eerste opname van deze deelnemingen in de Staatsbalans wordt er gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en in het jaarverslag daarna tegen boekwaarde van het eigen vermogen. Het verschil tussen de verkrijging-prijs en de netto vermogenswaarde komt ten gunste of ten laste van het netto staatsvermogen. Bij vervreemding van deelnemingen komt het verschil tussen de balanswaarde en de opbrengst ten gunste dan wel ten laste van het netto staatsvermogen. Op de deelnemingen zijn de nog openstaande stortingsverplichtingen in mindering gebracht.
Het relatieve belang van de staatsdeelnemingen wordt gepubliceerd op de website van het ministerie van Financiën[3].
De toename van 4,9 miljard euro in 2012 ten opzichte van 2011 van de deelnemingen en securities in Nederlandse ondernemingen kan als volgt worden gespecificeerd:

Tabel B6.2 Mutatie van de deelnemingen en securities in Nederlandse ondernemingen 2012

(x € miljoen)		
Volumeveranderingen in 2012:		**1.334**
– Kapitaaluitbreiding Tennet TSO	300	
– Aflossing ING Bank N.V.	– 750	
– Kapitaalstorting EFSM	1.829	
– Diverse verkopen o.a. NVI	– 45	
Netto toename van de reserves in 2012:		**3.613**
– De Nederlandsche Bank N.V.	3.511	
– N.V. Nederlandse Gasunie	– 824	
– Prorail B.V.	1.092	
– Diversen	– 166	
Totaal		**4.947**

Toelichting op de mutatie van deelnemingen en securities in Nederlandse ondernemingen:
- De Staat heeft in 2008 securities in ING Bank N.V. en SNS Reaal N.V. gekocht. Van deze securities staat per 31 december 2012 in totaal nog 3,6 miljard euro open aan langlopende vordering.
- De reserves van de deelnemingen zijn met een totaal van 3,6 miljard euro toegenomen. Een groot gedeelte van deze toename wordt verklaard door de toename (3,5 miljard euro) van de reserve van De Nederlandsche Bank.
- In 2012 heeft er een kapitaaluitbreiding plaatsgevonden bij Tennet TSO van 0,3 miljard euro. Als landelijk netbeheerder heeft Tennet de wettelijke taak om ondermeer het landelijk hoogspanningsnet te onderhouden en daar waar nodig uit te breiden en te verzwaren. Voor

[3] www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/staatsdeelnemingen

het uitvoeren van de investeringsagenda in Nederland en om de huidige credit rating te behouden is een aanvulling van het eigen vermogen van Tennet noodzakelijk. Hiertoe is een verplichting van 600 miljoen aangegaan, die in zowel 2011 als ook in 2012 in twee gelijke tranches van € 300 miljoen is uitbetaald.
– N.V. de Nederlandse Gasunie heeft in 2011 het gastransportnetwerk in Nederland en Duitsland en goodwill moeten afwaarderen voor 1,3 miljard euro. De reserves zijn afgenomen met 0,8 miljard euro. Het verschil wordt verklaard door de netto opbrengsten in 2011 van 0,5 miljard euro.
– In 2012 hebben de volgende mutaties op het gebied van verkopen plaats gevonden: Verkoop NVI/Bilthoven Biologicals voor 32 miljoen euro. Rechterhand N.V. is geliquideerd en heeft 11,4 miljoen euro opgebracht. Thales heeft een uitkering gedaan uit het eigen vermogen van 1 miljoen euro.

De kapitaalverstrekkingen aan ING en SNS REAAL moeten volgens ESR 1995-methodologie onder securities worden verantwoord.

A2. Toelichting staatsdeelnemingen in ABN AMRO Group NV, ASR Nederland NV, ABNM AMRO Preferred Investments BV en RFS Holdings in 2011
In 2011 zijn de aandelen in de financiële instellingen (ABN AMRO Group NV, ASR Nederland NV en ABN AMRO Preferred Investments BV), die tijdens de kredietcrisis zijn verworven en nog in directe handen van de Staat waren, overgedragen aan de Stichting Administratiekantoor Beheer Financiële Instellingen (NLFI) tegen uitgifte van certificaten in het kapitaal van de onderneming. NLFI draagt de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en implementeren van een financieel gezonde beheer- en exitstrategie voor deze deelnemingen. De hoofdlijnen van het exitbeleid zijn verwoord in de brief die op 24 januari 2011 naar de Kamer is gestuurd. Het belang dat de Staat heeft in RFS Holdings B.V. is nog niet overgedragen wachtende onderzoek naar mogelijke verplichtingen met betrekking tot de overdracht. Wachtende de overdracht worden de aandelen beheerd door NLFI.

Tabel B6.3 – Aanpassing waardering tussen FJR 2011 en FJR 2012

	x € mld	FJR2011	BW EV Jaarverslagen 2011	+	Δ BW EV per ultimo 2012	=	FJR2012
							Boekwaarde Eigen Vermogen zonder pakketbenadering
1	– ASR Nederland N.V.	1,93	1,85		0		1,85
1	– ABN AMRO Group N.V.	11,88	11,19		0		11,19
2	– ABN AMRO Preferred Investments B.V.						PM
3	– RFS Holdings B.V.	0	0,195		0		0,195
	Totaal	13,81					13,24

1) De Stichting Administratie Kantoor Beheer Financiële Instellingen (NLFI) is vanaf 29 september 2011 verantwoordelijk voor het beheer van de aandelen van de financiële instellingen. Het nemen van principiële of zwaarwegende beslissingen die samenhangen met de taakuitoefening van de NLFI is onderworpen aan de voorafgaande instemming van de Minister. De aandelen van ABN AMRO Group

N.V., ASR Nederland N.V., ABN AMRO Preferred Investments B.V. en RFS Holdings B.V. zijn overgedragen tegen uitgifte van certificaten in het kapitaal van de onderneming. Deze overdracht die bij wet is geregeld (Stb 2011 263) vond plaats op verzoek van de Tweede Kamer.

2) Om zichtbaar te maken dat de staat (certificaten van) aandelen heeft in ABN AMRO Preferred Investments B.V. worden deze apart vermeld. De boekwaarde van het belang van de Staat bij deze aandelen is betrokken bij de boekwaarde van ABN ARMO Group N.V..
3) De Staat heeft 1,25% in RFS Holdings B.V., dat is opgebouwd uit 100% van de F-aandelen en 33,81% van de O-aandelen.

Toelichting waardering securities ING Bank N.V en SNS REAAL N.V.:
Met betrekking tot de kredietcrisis zijn er aan ING en SNS Reaal in aandelen converteerbare securities verstrekt in het kader van kapitaalinjecties door de Staat. De securities zijn op aanschafwaarde gewaardeerd, verminderd met de aflossingen die er in 2011 en 2012 hebben plaatsgevonden. Er is hier voor waardering van de securities op aanschafwaarde gekozen. Omdat het hier gaat om tijdelijke kapitaalverstrekkingen zijn deze securities voor de aanschafwaarde opgenomen.

b. Toelichting op deelnemingen in internationale instellingen
De bedragen van deze deelnemingen zijn opgenomen voor de nominale waarde.

Het betreft een categorie activa in vreemde valuta, waarvan de balanswaarde wordt omgerekend naar Euro's met behulp van de koersen van de desbetreffende valuta per balansdatum 31 december 2012.

B7 Handelskredieten en transitorische posten

Tabel B7.1 geeft inzicht in de samenstelling van de handelskredieten en transitorische posten. Vervolgens wordt per post een toelichting gegeven op de verschillende balansbedragen.

Tabel B7.1 Samenstelling balansbedragen handelskredieten en transitorische posten in 2012

(x € miljoen)	2011	2012
a. Overlopende activa	4.757	5.046
b. Vorderingen uit hoofde van contracten e.d., waartegenover verplichtingen staan	7.841	7.565
c. Vorderingen verband houdende met vooruitbetalingen inzake langlopende projecten	1.382	1.638
d. Overige vorderingen	20.426	20.303
Totaal	**34.406**	**34.552**

a. Overlopende activa

Tabel B7.2 Samenstelling van de overlopende activa in 2012		
(x € miljoen)	2011	2012
Inkomsten uit aardgas NAM	1.167	1.390
Inkomsten uit aargas EBN	91	342
Vordering IJslandse DGS	1.011	770
Nog te ontvangen rente vlottende schuld/leningen	353	77
Nog te ontvangen bedragen IABF	226	169
Diverse vorderingen	1.910	2.298
Totaal	**4.757**	**5.046**

Toelichting op de post overlopende activa
Onder overlopende activa worden baten gerubriceerd, die zijn toegerekend aan de verslagperiode, maar waarvan de feitelijke ontvangst valt in een andere verslagperiode.

In het jaarverslag van begrotingshoofdstuk IXB is de vordering op IJslandse Deposito Garantiestelsel (DGS) opgenomen onder de extra comptabele vorderingen. Echter volgens ESR 1995 methodologie vallen deze posten onder de overlopende transitoria, daarom zijn deze posten hier in de Staatsbalans opgenomen onder B7.a.

Tabel B7.3 Mutatie van de overlopende activa in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**4.757**
toename inkomsten uit aardgas 2012	475
afname vordering IJslandse DGS 2012	– 241
afname te ontvangen bedragen vlottende schuld/leningen	– 333
toename diverse vorderingen o.a. van ministeries in 2012	389
stand ultimo 2011	**5.046**

Toelichting bij de post mutatie overlopende activa:
- de inkomsten uit aardgas NAM en EBN zijn ontvangsten die nog betrekking hebben op het jaar 2012 en die pas in het jaar 2013 binnen gaan komen. De inkomsten uit aardgas (NAM) betreffen de eindafrekening over 2012. De toename van 2011 naar 2012 is 0,5 miljard euro meer te verwachten inkomsten. De oorzaak is dat de productie in december 2012 veel hoger was dan in december 2011 door het koude weer in december 2012.
- De Nederlandse Staat heeft de uitkeringen uit hoofde van het IJslandse Deposito Garantie Stelsel (DGS) aan depositohouders bij het Nederlandse bijkantoor van de IJslandse bank Landsbanki (Icesave) voorgefinancierd. Als gevolg hiervan is er een vordering ontstaan op het IJslandse DGS. De hoofdsom bedraagt op basis van het meest recente akkoord en de dit jaar ontvangen boedeluitkeringen van Landsbanki 649,6 miljoen euro en de rente 119,9 miljoen euro. Dit akkoord is weliswaar in een referendum door IJsland verworpen, maar wordt in de saldibalans tot nadere orde als uitgangspunt genomen voor de berekening van de rente. In 2012 zijn er twee uitkeringen uit de

boedel van Landsbanki gedaan van 197 miljoen euro en 93 miljoen euro en dit deel is door de Staat ontvangen.
– De post te ontvangen rente betreft hoofdzakelijk nog te ontvangen rente op de vlottende schuld.
– In de balans 2012 van de Illiquid Assets Back-up Facility (IABF) is voor 169 miljoen euro aan nog te ontvangen bedragen opgenomen. Aan de creditzijde, onder C6.a, staat eenzelfde bedrag aan nog te betalen bedragen. Zie voor verdere uitleg bij B2, langlopende effecten.
– de post diverse vorderingen bestaat uit de vorderingen die de ministeries hebben op derden. Een grote post (0,9 miljard euro) is het Ministerie van Veiligheid en Justitie met de vorderingen die voortvloeien uit de batenlastendienst Centraal Justitieel Incasso Bureau. Deze vorderingen betreffen de wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV). De batenlastendiensten hebben voor 0,7 miljard euro aan vorderingen uitstaan op derden.

b. Vorderingen uit hoofde van contracten e.d., waar tegenover verplichtingen staan
Het onderdeel vorderingen uit hoofde van contracten e.d., waar tegenover verplichtingen staan, zijn de opgenomen bedragen van langlopende contracten inzake aanschaf van duurzame activa en de uit te voeren werken. De posten B7.b en C6.b bestaan uit twee onderdelen, namelijk vorderingen van het Ministerie van Defensie (3,7 miljard euro) en vorderingen van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (3,8 miljard euro).

c. Vorderingen verband houdende met vooruitbetalingen inzake langlopende projecten
De reeds gedane uitgaven inzake langlopende projecten zijn op de post B7.b opgenomen en zijn van dezelfde grootte als de schuld onder C6.b.

d. overige vorderingen

Tabel B7.4 Samenstelling van de overige vorderingen in 2012

(x € miljoen)	2011	2012
Vordering belastingdienst	18.940	18.695
Metaalwaarde munten in omloop	46	50
Centrale inning van lesgelden	136	142
Diverse vorderingen	1.304	1.416
Totaal	**20.426**	**20.303**

Toelichting bij de post overige vorderingen
Onder overige activa zijn de bedragen opgenomen, die niet overlopend zijn of niet onder andere specifieke omschreven balanshoofden gerubriceerd kunnen worden, zoals saldi van nog te verrekenen posten in het betalingsverkeer.

Tabel B7.5 Mutatie van de overige vorderingen in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**20.426**
afname belastingvordering 2012	– 245
toename diverse vorderingen ministeries 2012	122
stand ultimo 2012	**20.303**

Toelichting bij de post mutatie overige vorderingen:
- de vordering op de Belastingdienst zijn de belastingen die in januari 2013 zullen worden ontvangen maar volgens ESR nog moeten worden toegerekend aan december 2012. De vordering van de Belastingdienst per ultimo 2012 is 0,2 miljard euro lager dan per ultimo 2011. Deze kleine afname is gelegen in de relatief lagere belastingontvangsten in januari 2013.
- de metaalwaarde van de munten in omloop is in 2012 ongeveer gelijk gebleven t.o.v. 2011.
- de centrale inning van lesgelden is in 2012 ongeveer gelijk gebleven.
- de diverse vorderingen zijn de nog te ontvangen betalingen van derden door de ministeries. Deze post is in 2012 met 0,1 miljard euro toegenomen.

C Schulden

C1 Chartaal geld en deposito's

Tabel C1.1 Samenstelling van chartaal geld en deposito's in 2012		
(x € miljoen)	2011	2012
Munten in omloop	485	523
Sell/buybacktransacties	350	759
Totaal	**835**	**1.282**

Toelichting op de post chartaal geld en deposito's
De post chartaal geld en deposito's is in 2012 in totaal met 447 miljoen euro toegenomen. Deze post omvat de nominale schuld uit hoofde van in circulatie gebrachte munten en de sell en buybacktransacties.

Een sell-en-buyback transactie is een verkoop van een hoeveelheid stukken in combinatie met een gelijktijdig afgesloten termijnaankoop van dezelfde stukken (bijvoorbeeld staatsobligaties of Dutch Treasury Certificates (DTC's). In de tussenliggende periode wordt de facto een bedrag in de geldmarkt opgenomen, waarover een rentevergoeding wordt betaald.

Bij de in circulatie gebrachte munten is het bedrag exclusief de munten in handen van De Nederlandsche Bank N.V. en de munten van de Staat in het muntdepot. Niet geconsolideerd is er voor de munten in de kassen van de ministeries. Deze maken deel uit van balanspost B1 Chartaal geld en deposito's. Verzamelaarsmunten worden conform het ESR 1995 niet

opgenomen als schuld. De metaalwaarde van de munten in omloop is op de balans opgenomen onder B7.d.

Tabel C1.2 Mutatie van chartaal geld en deposito's in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**835**
toename munten in omloop 2012	38
toename sell/buybackstransacties 2012	409
stand ultimo 2012	**1.282**

Toelichting op de post mutatie chartaal geld en deposito's
De sell/buybacktransacties zijn in 2012 met 409 miljoen euro toegenomen ten opzichte van 2011. De munten in omloop zijn in 2012 t.o.v. 2011 met 38 miljoen euro toegenomen.

C2 Kortlopende waardepapieren

Tabel C2.1 Samenstelling van de kortlopende waardepapieren in 2012		
(x € miljoen)	2011	2012
Dutch Treasury Certificates	33.802	20.551
Commercial Paper	9.585	12.428
Totaal	**43.387**	**32.979**

Toelichting op de post kortlopende waardepapieren
Onder de kortlopende waardepapieren vallen de Dutch Treasury Certificates (DTC's) en de Commercial Papers (CP's). De totale afname van deze post betreft 10,4 miljard euro.

Tabel C2.2 Mutatie van de kortlopende waardepapieren in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**43.387**
afname Dutch Treasury Certificates 2012	– 13.251
toename Commercial Paper 2012	2.842
stand ultimo 2012	**32.979**

Toelichting op de post mutatie kortlopende waardepapieren
Het bedrag van de per balansdatum 31 december 2012 uitstaande schuld uit hoofde van DTC's bedraagt 20,6 miljard euro. In de balans is de disconto van de schuld in mindering gebracht.

DTC's zijn kortlopend schatkistpapier dat de Staat gebruikt om een deel van de financieringsbehoefte op te vangen. De DTC's worden vooral gebruikt om een groot negatief schatkistsaldo dat zich over een periode van meerdere maanden voordoet te dekken. Meestal hebben deze een looptijd van 3 tot 12 maanden. De omvang van ieder programma wordt

afgestemd op de ontwikkeling van het schatkistsaldo. DTC's worden uitgegeven en verhandeld op discontobasis. Dit houdt in dat ze door de Staat worden geveild tegen minder dan 100 procent van de hoofdsom die aan het einde van de looptijd wordt afgelost. Het verschil tussen aankoopwaarde en hoofdsom vertegenwoordigt voor de belegger het behaalde rendement. Voor de Staat is dit verschil het betaalde rendement, ofwel de kosten die worden gemaakt voor het lenen van kort geld.

Het bedrag van de per balansdatum 31 december 2012 uitstaande schuld uit hoofde van Commercial Papers (CP's) bedraagt 12,4 miljard euro. In de balans is de disconto van de schuld in mindering gebracht.

Sinds 2007 maakt het Agentschap van het Ministerie van Financiën ook gebruik van CP's. Dit zijn schuldbewijzen met een korte looptijd, variërend van een week tot enkele maanden, die worden ingezet om tijdelijke kastekorten van het rijk te financieren. CP is een geldmarktinstrument dat wordt uitgegeven en verhandeld op discontobasis. CP kent flexibele uitgiftemomenten en looptijden. CP dient als «brug» tussen de kortlopende deposito's en de langer lopende DTC's.

C3 Staatsobligaties

Tabel C3.1 Samenstelling van de staatsobligaties 2012

(x € miljoen)	2011	2012	Verschil
1. Waardering tegen marktprijs	297.088	338.324	41.236
2. Waardering tegen nominaal	265.414	298.305	32.891
3. Verschil (1–2)	**31.674**	**40.019**	**8.345**

Toelichting op de post staatsobligaties
De staatsobligaties zijn conform ESR 1995 gewaardeerd tegen marktprijzen.

De waardeverandering van 41,2 miljard euro is opgebouwd uit een volumecomponent van 32,9 miljard euro en een prijscomponent van 8,3 miljard euro. Om in 2012 te voorzien in de financieringsbehoefte van de Staat is een groter beroep op de kapitaalmarkt gedaan. Hierdoor is de omvang van de staatsobligaties gestegen met 32,9 miljard euro (volumecomponent). De prijsmutatie heeft geen gevolgen voor de EMU-schuld. De EMU-schuld luidt in ESR-categorieën, doch uitdrukkelijk is bepaald dat voor de excessieve-tekortenprocedure over de schuld in nominale termen gerapporteerd dient te worden. Voor de EMU-schuld is dus het bedrag van 298,1 miljard euro relevant.

C4 Kortlopende leningen

Tabel C4.1 Samenstelling van de kortlopende leningen in 2012		
(x € miljoen)	2011	2012
Deposito O/G	975	4.922
Collaterals	10.634	14.197
Uitvoering Werknemersverzekeringen	3.516	3.972
Sociale Verzekeringsbank	1.718	4.128
Investeringsfaciliteit voor Oost Europa	98	90
Diverse deposito's en rekening courant RWT's	5.870	5.421
Totaal	**22.811**	**32.730**

Toelichting op de post kortlopende leningen
Kortlopende leningen omvatten alle ontvangen kredieten waarvan de oorspronkelijke looptijd maximaal één jaar, en in uitzonderlijke gevallen maximaal twee jaar bedraagt. Hieronder vallen deposito's O/G, sell en buybacktransacties, rekening courantkredieten, voorschotten en voorfinancieringen.

Tabel C4.2 Mutatie van de kortlopende leningen in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**22.811**
toename deposito 2012	3.947
toename collaterals 2012	3.563
toename positief rekening courantsaldo 2012	2.409
stand ultimo 2012	**32.730**

Toelichting op de post mutatie kortlopende leningen
De tijdelijk opgenomen gelden (deposito O/G) zijn in 2012 ten opzichte van 2011 toegenomen met 3,9 miljard euro. Dit zijn leningen voor zeer korte termijn (1 dag tot enkele weken). De deposito's worden gebruikt voor de dekking van de dagelijkse tekorten van de schatkist. Banken, overheden en grote bedrijven verstrekken elkaar deze deposito's. De tarieven voor het in- en uitlenen van geld komen op de geldmarkt tot stand.

De waarde van de collaterals is in 2012 ten opzichte van 2011 met 3,6 miljard euro toegenomen. Collaterals zijn onderpanden (geld) die bij het Agentschap van het ministerie van Financiën worden afgegeven als dekking voor positieve markwaarde van derivaten (swapcontracten). De omvang van het onderpand is afhankelijk van de marktwaarde van de swaps. Door de toegenomen marktwaarde van de swaps is het gestorte onderpand toegenomen met 3,6 miljard euro.

De rekening-courantstanden met een credit (tegoed) saldo op de rekening courant en uitgezette deposito's staan onder de post kortlopende leningen. De Rwt's en sociale fondsen met een debet saldo (tekort) van de rekening-courant staan onder B4.

In 1998 is de Wet geïntegreerd middelenbeheer in werking getreden. Gevolg hiervan is dat de Sociale Verzekeringsbank, de Uitvoering Werknemersverzekeringen en het College voor Zorgverzekeringen geen zelfstandig middelenbeheer meer voeren. Dit middelenbeheer, ook wel schatkistbankieren genoemd, is geïntegreerd in de schatkist door middel van een rekening-courant verhouding. Uit dien hoofde is ultimo 2012 een schuld opgenomen aan de Uitvoering Werknemersverzekeringen van per saldo circa 4 miljard euro. De schuld aan de Sociale Verzekeringsbank bedraagt 4,1 miljard euro.

C5 Langlopende leningen

Tabel C5.1 Samenstelling van de langlopende leningen in 2012

(x € miljoen)	2011	2012
Verplichting Alt-A hypothekenportefeuille ING	10.055	7.496
Onderhandse Floating Rate Note (FRN) lening voor Fortis	7.000	3.000
Onderhandse Staatsleningen	2.423	1.850
Overige	92	82
Totaal	**19.570**	**12.428**

Toelichting op de post langlopende leningen
De verstrekte langlopende leningen omvatten alle verstrekte kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de oorspronkelijke looptijd gewoonlijk langer is dan één jaar en in uitzonderlijke gevallen minimaal meer dan twee jaar. Hieronder vallen de verplichting Alt-A hypothekenportefeuille ING (zie voor verdere uitleg over dit onderwerp bij onderdeel B2), onderhandse lening voor Fortis, onderhandse staatsleningen en diverse langlopende rekening-courantkredieten.

Tabel C5.2 Mutatie van de langlopende leningen in 2012

x € miljoen	
stand ultimo 2011	**19.570**
afname Alt-A hypothekenportefeuille ING 2012	– 2.559
afname onderhandse Floating Rate Note lening voor Fortis	– 4.000
afname onderhandse staatsleningen 2012	– 573
afname overige langlopende leningen 2012	– 10
stand ultimo 2012	**12.428**

Toelichting op de post langlopende leningen
- De post Onderhandse Floating Rate Notes (FRN) is de onderhandse lening die geplaatst is bij Fortis Bank SA/NV (Brussel) om een deel van het overbruggingskrediet dat de Staat aan Fortis Bank Nederland verstrekt heeft te financieren. In 2012 is er door de Staat 4 miljard euro afgelost op de Floating Rate Notes.
- De langlopende schuld Alt-A hypothekenportefeuille ING is in 2011 met 2,6 miljard euro afgenomen. Zie voor een toelichting onderdeel B2.
- Conform ESR 1995 zijn de onderhandse staatsleningen tegen de nominale waarde gewaardeerd. De Staat heeft direct geld geleend bij geldgevers en de afspraken over deze leningen zijn onderling gemaakt.

De balansmutatie in 2012 is een afname van 0,6 miljard euro. De Nederlandse Staat heeft per 10 oktober 2010 Antilliaanse schuldtitels overgenomen ten bedrage van 1,3 miljard euro. De nog resterende looptijd van de schuldtitels varieert van minder dan een jaar tot circa 20 jaar. In 2012 is op de Antilliaanse schuldtitels 0,2 miljard euro afgelost.

– De overige leningen op lange termijn zijn in 2012 afgenomen met 10 miljoen euro. De overige leningen zijn, van de Wet geïntegreerd middelenbeheer-deelnemers, rekening-courant tegoeden die in de schatkist voor langere periode worden aangehouden.

C6 Handelskredieten en transitorische posten

Tabel C6.1 geeft inzicht in de samenstelling van de handelskredieten en transitorische posten. Vervolgens wordt per post een toelichting gegeven op de verschillende balansbedragen.

Tabel C6.1 Samenstelling van de handelskredieten en de transitorische posten in 2012

(x € miljoen)	2011	2012
a. Overlopende passiva	10.227	9.698
b. Verplichtingen uit hoofde van contracten e.d., waartegenover vorderingen staan	7.841	7.565
c. Overige schulden	1.204	1.164
Totaal	**19.272**	**18.427**

a. Overlopende passiva

Tabel C6.2 Samenstelling van de overlopende passiva in 2012

(x € miljoen)	2011	2012
Lopende interest van de staatsschuld	6.315	6.474
Commissie van de Europese Gemeenschappen	622	40
Te betalen rente vlottende schuld	210	19
Nog te betalen bedragen IABF	226	169
Diverse schulden	2.854	2.996
Totaal	**10.227**	**9.698**

Toelichting op de post overlopende passiva
Onder overlopende passiva zijn lasten gerubriceerd, die zijn toegerekend aan de verslagperiode, maar waarvan de feitelijke betaling valt in een andere verslagperiode. Toelichting bij de post overlopende passiva:

Tabel C6.3 Mutatie van de overlopende passiva in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**10.227**
toename lopende interest van de staatsschuld 2012	159
afname rekening courant Comm. van de Eur. Gem. 2012	– 582
afname te betalen bedragen o.a. rente 2012	– 248
toename diverse schulden van o.a. de batenlastendiensten 2012	142
stand ultimo 2012	**9.698**

Toelichting op de post mutatie overlopende passiva
- lopende interest van de staatsschuld zijn de rentekosten die al in de uitgaven van 2012 van begrotingshoofdstuk IXA zijn opgenomen maar nog in 2013 betaald moeten worden.
- de Commissie van de Europese Gemeenschappen heeft bij het ministerie van Financiën een rekening-courant waar hun tegoed bij de Nederlandse Staat wordt aangehouden. In 2012 is er t.o.v. 2011 582 miljoen euro meer betaald een de Commissie.
- De rente die in 2012 nog betaald moet worden over het vlottende gedeelte van de schuld.
- In de balans 2012 van de Illiquid Assets Back-up Facility (IABF) is voor 169 miljoen euro aan nog te betalen bedragen opgenomen. Aan de debetzijde, onder B7.a staat eenzelfde bedrag aan nog te ontvangen bedragen. Zie voor verdere uitleg bij B2, langlopende effecten.
- het saldo van de post diverse schulden bestaat voornamelijk uit de korte termijn schulden die de batenlastendiensten hebben bij derden.

b. Verplichtingen uit hoofde van contracten e.d., waartegenover vorderingen staan
Voor een toelichting wordt verwezen naar balanspost B7.b.

c. overige schulden

Tabel C6.4 Samenstelling van de overige schulden in 2012		
(x € miljoen)	2011	2012
Diverse schulden	1.204	1.164
Totaal	**1.204**	**1.164**

Toelichting op de post overige schulden
De post «overige schulden» is in 2012 in totaal 40 miljoen euro afgenomen. Onder overige passiva zijn de bedragen opgenomen, die niet overlopend zijn of niet onder andere specifieke omschreven balanshoofden gerubriceerd kunnen worden, zoals saldi van nog te betalen posten.

Tabel C6.5 Mutatie van de overige schulden in 2012	
x € miljoen	
stand ultimo 2011	**1.204**
afname diverse schulden ministeries 2012	– 40
stand ultimo 2012	**1.164**

Toelichting op de post mutatie overige schulden

– De diverse schulden bestaan uit de ontvangsten buiten begrotingsverband van de ministeries. De kleine afname in 2012 wordt veroorzaakt door iets minder ontvangsten buiten begrotingsverband bij diverse ministeries.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Tabel C7. Niet uit de balans blijkende verplichtingen in 2012		
(x € miljoen)	2011	2012
a. Militaire pensioenen	8.960	8.963
b. vakantieaanspraak ambtenaren	327	321
Totaal	**9.287**	**9.284**

In aansluiting op ESR 1995 zijn de posten schulden militaire pensioenen en vakantieaanspraak ambtenaren niet op de Staatsbalans opgenomen en worden ze hier afzonderlijk opgenomen. Het betreft hier de via een omslagstelsel gefinancierde militaire pensioenen. Het deel van de militaire pensioenen dat via kapitaaldekking gefinancierd maakt onderdeel uit van de balans van het ABP.